

1245

9 69 7/13

ΣΤΟΥ Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
Τ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Κουντουριώτου (Εξουχ)

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΥΠΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ
1951

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
954

6 69 ΤΤΑΕ

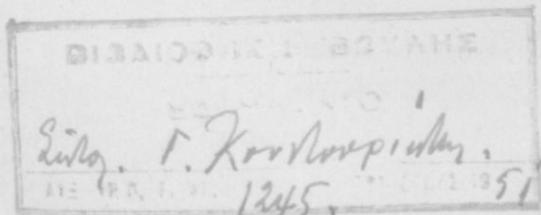
ΣΩΤΟΥ Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
Τ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Κουντουριώτου (Σ.)

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗΝ ΤΑΞΙΝ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΥΠΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

1951

002
Κ1Σ
Σ72Α
954

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν
τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως καὶ ἐκδότου

Σωτηροπούλου

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. (Πρωτ. 1875
(Διεκπ. 1043

Ἀθήνησι 23 Ἰουλίου 1951

Πρὸς

τὸν ἐλλογιμώτατον κ. ΣΩΤΗΡΙΟΝ Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΝ
Καθηγητὴν

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ 10-7-1951 ἔγγραφον τοῦ Σεβ.
Μητροπολίτου Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Χριστοφόρου,
ἀποφαινομένου, ὅτι εἰς τὸ ἔργον ὑμῶν «Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς
Διαθήκης», πρὸς σχολικὴν χρῆσιν, οὐδὲν εὐρέθη τὸ ἀπᾶδον
πρὸς τε τὰ δόγματα καὶ τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τῆς Ὁρθο-
δόξου πίστεως καὶ τὰ βιβλία τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, Συ-
νοδικῇ ἐξουσιοδοτήσει, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν
χρῆσιν καὶ κυκλοφορίαν τοῦ ὡς ἄνω βιβλίου ὑμῶν, συγχαίροντες
ὑμᾶς ἐπὶ τῇ εὐζήλῳ ἐν τοῖς θρησκευτικοῖς βιβλίοις ἐπιδόσει
ὑμῶν, ἐπευλογοῦντες ὑμᾶς πατρικῶς καὶ προσεπευχόμενοι πᾶσαν
παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν Φώτων ἐνίσχυσιν.

Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

(Τ. Σ.)

Ο ΑΘΗΝΩΝ ΣΠΥΡΙΔΩΝ, Πρόεδρος

Η ΠΡΟ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ ΕΠΟΧΗ

Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου

Ἦταν ἐποχή πού δὲν ὑπῆρχε τίποτε. Ὁ Θεὸς μόνο, πού εἶναι αἰώνιος, ἦταν πάντοτε. Ὁ Θεὸς λοιπὸν αὐτός, ἀπὸ ἀγαθότητά του, ἀποφάσισε νὰ φτιάσῃ τὸν κόσμον· πραγματικά δὲ καὶ τὸν ἔφτιασε μὲ μόνο τὸν λόγο του, μέσα σὲ ἕξι ἡμέρες : Τὴν πρώτη ἡμέρα εἶπε καὶ ἔγινε τὸ φῶς· ἔτσι δὲ ξεχώρισε τὸ φῶς ἀπὸ τὸ σκοτάδι· καὶ τὸ μὲν φῶς τὸ ὠνόμασε ἡμέρα, τὸ δὲ σκοτάδι τὸ εἶπε νύχτα. Τὴν δεύτερη ἡμέρα εἶπε καὶ ἔγινε τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ, δηλαδή ὁ οὐράνιος θόλος. Τὴν τρίτη ἡμέρα ἐχώρισε τὰ νερά ἀπὸ τὴν ξηρὰ καὶ διέταξε νὰ βγάλῃ ἡ γῆ χλόη, φυτὰ καὶ δένδρα. Τὴν τετάρτη ἡμέρα ἔφτιασε τὸν ἥλιο, τὸ φεγγάρι καὶ τὰ ἄστρα, γιὰ νὰ χωρίζουν τὴν ἡμέρα ἀπὸ τὴν νύχτα. Τὴν πέμπτη ἡμέρα εἶπε καὶ ἔγιναν τὰ ψάρια τῆς θάλασσας καὶ τὰ πτηνὰ τῆς γῆς, τὰ ὁποῖα καὶ εὐλόγησε νὰ ἀυξάνωνται καὶ νὰ πληθύνωνται.

Ἡ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου

Ὁ Θεὸς κατὰ τὴν ἕκτη καὶ τελευταία ἡμέρα τῆς δημιουργίας εἶπε καὶ ἔγιναν ὅλα τὰ ζῷα τῆς γῆς, καὶ ἔπλασε καὶ τὸ σπουδαιότερο μέρος τῆς δημιουργίας, τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Θεὸς ἔφτιασε τὸν ἄνθρωπον, ὄχι μὲ τὸν λόγο του, ὅπως ἔκανε γιὰ τὰ ἄλλα κτίσματα, ἀλλὰ μὲ χῶμα ἀπὸ τὴ γῆ ἔπλασε τὸ σῶμα καὶ ἀπὸ τὴν πνοή του ἐδώρησε τὴν ψυχὴ σ' αὐτόν, γιὰ νὰ δείξῃ ἔτσι τὴν ξεχωριστὴ τιμὴ πρὸς τὸ τελειότερο πλάσμα τῆς δημιουργίας του. Ἀκόμη ὁ Θεὸς ἔδωσε στὸν ἄνθρωπον τὸ λογικόν, γιὰ νὰ σκέπτεται καὶ νὰ ἀποφασίζῃ ἐλεύθερα, καὶ τὸ χάρισμα νὰ μὴν πεθαίνη ποτέ. Γιὰ τροφὴ του δὲ τοῦ ὤρισε φυτὰ καὶ καρπούς. Ὁ πρῶτος ἄν-

θρωπος, πού ἐπλάστηκε ἀπὸ τὸν θεό, ὠνομάστηκε Ἄδάμ, πού θὰ εἰπῆ χωματένιος· ἀπὸ τὴν πλευρά του δὲ ἔφτιασε κατόπιν ὁ Δημιουργὸς γιὰ βοηθό του τὴν γυναῖκα, στὴν ὁποία ἔδωσε τὸ ὄνομα Εὔα, τὸ ὁποῖον σημαίνει ζωὴ, ἐπειδὴ αὐτὴ ἔγινε ἡ μητέρα ὅλων τῶν ζωντανῶν ἀνθρώπων. Ἀπὸ τοὺς δυὸ αὐτοὺς πρωτόπλαστους κατάγεται ὁλόκληρο τὸ ἀνθρώπινο γένος. Ὁ Θεὸς εὐλόγησε τὸν Ἄδάμ καὶ τὴν Εὔα μὲ τὰ λόγια αὐτά: **«αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ γεμίσετε τὴν γῆ· γενήτε δὲ καὶ κύριοι ὅλων τῶν ἄλλων κτισμάτων πού ἐδημιούργησα»**. Μὲ τὴν δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου ὁ Θεὸς τελειώνει τὸ ἔργο του· τὴν ἄλλη ἡμέρα, δηλαδή τὴν ἐβδόμη, ἀφοῦ τὴν εὐλόγησε, ζεκουράσθηκε. Ἡ ἡμέρα αὐτὴ λέγεται **Σάββατο**, πού θὰ εἰπῆ ἀνάπαυση. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ τὴν ἔχουν ὡς ἡμέρα ἀργίας οἱ Ἑβραῖοι· ἐμεῖς ὅμως οἱ Χριστιανοὶ ἔχουμε, ἀντὶ γι' αὐτὴ, τὴν Κυριακὴ, γιὰ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἀναστήθηκε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἡ παρακοὴ τῶν πρωτοπλάστων

Ὁ Θεὸς, γιὰ νὰ μὴ μένουν ἀνεργοὶ οἱ πρωτόπλαστοι, ἐφύτευε ἓνα μεγάλο κῆπο, γεμάτο ἀπὸ ὀπωροφόρα δένδρα, καὶ ἐκεῖ μέσα τοὺς ἔβαλε, γιὰ νὰ ἐργάζονται καὶ νὰ τὸν φυλάνε. Ὁ κῆπος αὐτός, ὁ ὁποῖος στὴν Ἁγία Γραφὴ λέγεται **Παράδεισος**, ἦταν σὲ μιὰ ἐπαρχία τῆς Μεσοποταμίας, πού ἐλεγόταν Ἐδέμ. Ἀπὸ τὰ πολλὰ δένδρα πού εἶχε ὁ κῆπος αὐτός, δυὸ εἶχαν ξεχωριστὲς ιδιότητες: **τὸ δένδρο τῆς γνώσης τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ καὶ τὸ δένδρο τῆς ζωῆς**. Τὸ πρῶτο ἐπῆρε τὸ ὄνομα αὐτό, γιὰτί, ἂν ὁ ἀνθρώπος ἔτρωγε τοὺς καρπούς του, θὰ ἔδιωχνε τὴν ἀθωότητα, μὲ τὴν ὁποῖαν τὸν ἐστόλισε ὁ Θεὸς καὶ θὰ ἤξερε ἐκτὸς ἀπὸ τὸ καλό, καὶ τὸ κακό, τὸ δὲ δεύτερο ὠνομάστηκε ἔτσι, γιὰτί τὸ φάγωμα τῶν καρπῶν του θὰ εἶχε γιὰ ἀποτέλεσμα τὴ συνέχιση τῆς ζωῆς του. Ὁ Θεὸς ἔδωσε ἐντολὴ στους πρωτόπλαστους νὰ τρῶνε ἀπὸ τοὺς καρπούς ὅλων τῶν δένδρων, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς καρ-

πούς τοῦ δένδρου τῆς γνώσης τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, γιατί, ἂν αὐτὸ κάνουν, θὰ γίνουν δυστυχησμένοι καὶ στὸ τέλος θὰ πεθάνουν. Αὐτὸ τὸ ἔκανε ὁ Θεός, γιὰ νὰ τοὺς δώσῃ τὴν εὐκαιρία νὰ φανερώσουν ἐλεύθερα τὴν ὑπακοή τους σ' αὐτόν. Οἱ πρωτόπλαστοὶ ἐφύλαγαν τὴν παραγγελία αὐτῆ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐζούσαν εὐτυχησμένοι στὸν παράδεισο. Ὁ Διάβολος ὅμως ἐζήλεψε τὴν εὐτυχία τους καὶ ἐσκέφθηκε νὰ διαταράξῃ τὶς καλές τους σχέσεις μὲ τὸν Θεό. Ἀφοῦ μεταμορφώθηκε σὲ φίδι καὶ τυλίχθηκε σ' ἓνα κλαδὶ τοῦ «δένδρου τῆς γνώσης τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ», ἄρχισε νὰ λέῃ μὲ πονηρία στὴν Εὐά, τὴν ὁποία, σὰν γυναῖκα, μπορούσε νὰ παρασύρῃ εὐκολώτερα: «σὰς εἶπε ὁ Θεὸς νὰ μὴ φᾶτε ἀπὸ τοὺς καρπούς τοῦ δένδρου αὐτοῦ; Ἄν ναι, σὰς τὸ ἔκανε αὐτό, γιατί φοβᾶται ὅτι θὰ γενῆτε καὶ σεῖς Θεοὶ σὰν κι' αὐτόν». Ἡ Εὐά τὸ πίστεψε καὶ ἐπῆρε ἓνα κάρπὸ καὶ τὸν ἔφαγε· ὕστερα δὲ ἔδωσε καὶ στὸν Ἀδὰμ νὰ φάῃ ἀπὸ τὸν ἀπαγορευμένο αὐτὸ κάρπὸ. Ἀμέσως ἄλλαξαν καὶ οἱ δύο τους καὶ ἔγιναν δυστυχησμένοι· ντροπιάσθηκαν δὲ γι' αὐτὸ καὶ συλλογίζονταν πῶς θὰ παρουσιασθοῦν μπροστὰ στὸν Θεό.

Ἡ τιμωρία τῶν πρωτοπλάστων

Κατὰ τὸ δειλινὸ οἱ πρωτόπλαστοὶ ἄκουσαν τὰ βήματα τοῦ Θεοῦ, ποὺ περπατοῦσε στὸν παράδεισο, καὶ ἀπὸ τὸν φόβο τους ἐκρύφθηκαν μέσα στὰ δένδρα. Ὁ Θεὸς ἐκάλεσε τὸν φοβισμένο Ἀδὰμ καὶ τὸν ρώτησε: «μήπως ἔφαγες ἀπὸ τοὺς καρπούς τοῦ δένδρου ποὺ σὰς ἀπαγόρευσα»; Ὁ Ἀδὰμ δικαιολογήθηκε μὲ τὸ ὅτι τὸν παρέσυρε ἡ γυναῖκα του ἡ Εὐά, καὶ ἡ Εὐά ἐπίσης, ὅταν τὴν ἐρώτησε κι' αὐτὴν κατόπιν ὁ Θεός, εἶπε ὅτι τὴν ξεγέλασε τὸ φίδι. Ὁ Θεὸς σὰν ἄκουσε τὶς δικαιολογίες τους αὐτές, ποὺ δὲν ἦσαν καθόλου σοβαρές, τοὺς τιμώρησε μὲ τὶς παρακάτω ποινές: «ἐσύ», εἶπε πρῶτα στὸ φίδι, «θὰ εἶσαι τὸ μόνο καταραμένο ἀπὸ ὅλα τὰ ζῶα καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς· θὰ σέρνεσαι μὲ τὴν κοιλιά σου καὶ θὰ τρῶς χῶμα σ' ὅλη σου τὴν ζωή».

«'Εσύ», εἶπε κατόπιν στήν Εὐα, «θὰ ζῆς μὲ λύπες καὶ στεναγμούς· θὰ γεννᾷς δὲ μὲ πόνους τὰ παιδιά σου καὶ θὰ εἶσαι στήν ἐξουσία τοῦ ἀνδρα σου». «Καὶ «'Εσύ», εἶπε τελευταῖα στὸν Ἀδάμ, «θὰ ἀγωνίζεσαι σκληρὰ στὴ ζωὴ σου καὶ μὲ τὸν ἰδρωτὰ τοῦ προσώπου σου θὰ τρώς τὸ ψωμί σου, ὡς ὅτου ξαναγυρίσης στὴ γῆ καὶ γίνῃς χῶμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σὲ ἔφτιασα». Μετὰ ἀπ' αὐτὰ, παρουσιάστηκε ἕνας ἄγγελος

Ἡ ἐκδίωξη τῶν πρωτοπλάστων ἀπὸ τὸν Παράδεισο

μὲ μιὰ ρομφαία (σπαθὶ) στὸ χέρι, καὶ κατὰ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ τοὺς ἐδίωξε ἀπὸ τὸν παράδεισο. Ἔτσι οἱ πρωτόπλαστοι μπῆκαν στήν ἁμαρτία, τὴν ὁποία ἐκληρονόμησαν καὶ σ' ἐμᾶς τοὺς ἀπογόνους των (προπατορικὸν ἁμάρτημα). Ἀπὸ τὴν ἁμαρτία αὐτὴ μᾶς ἔσωσε ἀργότερα μὲ τὴν διδασκαλία, τὸν θάνατο καὶ τὴν ἀνάστασὴ τοῦ ὁ Σωτῆρας Χριστός.

Ὁ Κάϊν καὶ ὁ Ἄβελ

Μετὰ τὸ διώξιμο ἀπὸ τὸν παράδεισο, οἱ πρωτόπλαστοι ἐγέννησαν δυὸ παιδιά, τὸν Κάϊν καὶ τὸν Ἄβελ. Ὁ Κάϊν δούλευε στὰ χωράφια καὶ ὁ Ἄβελ ἐφύλαγε τὰ πρόβατα. Κάποια ἡμέρα ἀποφάσισαν τὰ δυὸ αὐτὰ ἀδέρφια νὰ προσφέρουν θυσία στὸν Θεό. Καὶ πραγματικὰ ὁ μὲν Κάϊν ἐπρόσφερε ἀπὸ τοὺς καρπούς τῆς γῆς, ὁ δὲ Ἄβελ ἀπὸ τὰ πρωτογέννητα πρόβατά

Ἡ θυσία τοῦ Κάϊν καὶ τοῦ Ἄβελ

του. Ὁ Θεός, σὰν καρδιογνώστης ποῦ εἶναι, δέχθηκε τὴν θυσία τοῦ Ἄβελ, ποῦ ἦταν καλὸς ἄνθρωπος, ἐνῶ τοῦ Κάϊν, ποῦ ἦταν ἀμαρτωλός, τὴν ἀρνήθηκε. Αὐτὸ ἦταν ἀφορμὴ νὰ ζηλέψη ὁ Κάϊν πολὺ τὸν ἀδερφό του καὶ στὸ τέλος νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέα νὰ τὸν σκοτώσῃ. Τὸν προσκάλεσε κάποτε νὰ πᾶνε περίπατο στὴ πεδιάδα. Ὁ Ἄβελ, χωρὶς νὰ πονηρευτῆ, τὸ δέχθηκε. Ἐκεῖ ὅμως ὁ κακὸς Κάϊν, βρῆκε τὴν εὐκαιρία καὶ τὸν ἐφόνευσε. Τότε παρουσιάσθηκε ὁ Θεὸς καὶ τοῦ εἶπε :

«Καΐν, ποῦ εἶναι ὁ ἀδερφός σου»; «Δὲν ξέρω», ἀπάντησε μὲ ἀναίδεια· «μήπως ἐγὼ εἶμαι φύλακας τοῦ ἀδερφοῦ μου»; Ὑστερα ὁ Θεὸς τοῦ ξαναλέει· «γιατί τῶκανες αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; Ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος τοῦ ἀδερφοῦ σου φωνάζει πρὸς ἐμένα ἀπὸ τὴν γῆ. Νὰ εἶσαι καταραμένος, ἡ γῆ νὰ μὴ σοῦ δίνει καρποὺς καὶ νὰ ζῆς πάντοτε στενάζοντας καὶ τρέμοντας». Ὁ Καΐν ἔφυγε καὶ ἤρθε καὶ κατώκησε ἀνατολικά τῆς Ἑδέμ.

Ὁ κατακλυσμός

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἄβελ, ὁ Ἄδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ ἀπόκτησαν στὴν ἀρχὴ τὸν Σήθ, ὁ ὁποῖος ἔμοιαζε ἀπόλυτα μὲ τὸν Ἄβελ, καὶ συνέχισαν καὶ ἄλλα παιδιά καὶ κορίτσια. Ἀπὸ τὸν Καΐν, τὸν Σήθ καὶ τὰ ἄλλα παιδιά τῶν πρωτοπλάστων ἄρχισε νὰ μεγαλώνῃ τὸ ἀνθρώπινο γένος. Οἱ ἄνθρωποι ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέρα γίνονται περισσότεροι. Μαζὶ ὅμως μὲ τὴν αὐξηση τοῦ πληθυσμοῦ, παρουσιάζονται καὶ οἱ κακίες· οἱ ἄνθρωποι λησμονοῦν τὸν Θεὸ καὶ σκέπτονται πονηρά. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς ἀποφάσισε νὰ τοὺς καταστρέψῃ, μιὰ καὶ τοὺς βλέπει ἀμετανόητους, καὶ μάλιστα μὲ κατακλυσμό. Ἀπὸ τὴν καταστροφή ξεχώρισε μόνο ἓνα ἄνθρωπο μὲ τὴν οἰκογένειά του, τὸν δίκαιο καὶ εὐσεβῆ Νῶε. Τοῦ εἶπε νὰ φτιάσῃ μιὰ κιβωτὸ (μεγάλο πλοῖο), στὴν ὁποία νὰ μπῆ μαζὶ μὲ τὴν οἰκογένειά του, νὰ βάλῃ δὲ μέσα σ' αὐτὴν καὶ ἀπὸ ἓνα ζευγάρι ἀπὸ ὅλα τὰ ζῶα καὶ τὰ πτηνά. Ὁ Νῶε συμμορφώθηκε πρὸς τὴν παραγγελία τοῦ Θεοῦ καὶ, ἀφοῦ ἐργάσθηκε ἑκατὸν εἴκοσι χρόνια, ἔφτιασε τὴν κιβωτό. Αὐτὴ ἦταν ἀπὸ τετράγωνα ξύλα καὶ ἀλειμμένη μὲ πίσσα ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ, καὶ εἶχε μάρκος τριακόσιες πῆχες, πλάτος πενήντα καὶ ὕψος τριάντα. Ὁ Νῶε μόλις τὴν ἐτελείωσε, μπῆκε μέσα μὲ τὴν γυναῖκα του, τὰ τρία τοῦ παιδιά Σήμ, Χάμ καὶ Ἰάφεθ καὶ μὲ τὶς νύφες του· ἐπίσης, ἐπῆρε μαζὶ του καὶ τὰ ζῶα καὶ πουλιὰ ποὺ τοῦ εἶπε ὁ Θεός, μὲ τὶς ἀνάλογες τροφές τους.

Ἐπιτελείου ἀνοίγουν οἱ καταρράχτες τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπὶ σαράντα ἡμερόνυχτα βρέχει ἀδιάκοπα· τὸ νερὸ ὑψώνεται δέκα πέντε πήχεις ἐπάνω ἀπὸ τὰ βουνά. Ἔτσι πνίγονται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα ποῦ ἦσαν ἐπάνω στὴ γῆ. Ἀσφαλισμένη εἶναι μόνο ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε, ἡ ὁποία πλέει ἐπάνω στὰ νερά. Ὁ κατακλυσμὸς διήρκεσε ἓνα χρόνο καὶ δέκα ἡμέρες. Ἡ κιβωτὸς ἦρθε καὶ ἐστάθηκε ἐπάνω στὸ ὄρος τῆς Ἀρμενίας Ἀραράτ.

Ὁ κατακλυσμὸς

Ἡ περιστέρὰ ποῦ ἔστειλε ὁ Νῶε, γιὰ νὰ βεβαιωθῇ ἂν ἀποτραβήθηκάν τὰ νερά καὶ μπορεῖ νὰ βγῆ ἀπὸ τὴν κιβωτό, ξαναγύρισε μὲ ἓνα κλαδάκι ἐλθαῖς στὸ στόμα της, δεῖγμα ὅτι τὰ νερά ὑποχώρησαν. Ὁ Νῶε, ὅταν στέγνωσε ἡ γῆ, ἐβγῆκε μὲ τὴν οἰκογένειά του ἀπὸ τὴν κιβωτό καὶ ἀμέσως ἐπρόσφερε εὐχαριστήριο θυσία στὸν Θεό. Ὁ Θεὸς δέχθηκε τὴν θυσία αὐτὴ καὶ μὲ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Οὐράνιου τόξου ἐβεβαίωσε ὅτι δὲν θὰ ξαναστείλῃ στὴ γῆ κατακλυσμὸ.

Ὁ πύργος τῆς Βαβέλ

Ὁ Νῶε μὲ τὴν οἰκογένειά του ἀφήνει τὸ Ἀραράτ καὶ ἔρχεται καὶ κατοικεῖ στὴν πεδιάδα Σενναάρ (Βαβυλωνίαν), ἡ ὁποία ἦταν στίς ἐκβολές τῶν ποταμῶν Τίγρητα καὶ Εὐφράτη. Ἐκεῖ οἱ ἀπόγονοί του ἔγιναν πάρα πολλοί· τόσοι πολλοὶ μάλιστα, ὥστε τὸ μέρος αὐτὸ δὲν τοὺς ἐχωροῦσε. Γι' αὐτὸ καὶ ἀποφάσισαν νὰ χωρισθοῦν. Πρὶν ὅμως κάνουν αὐτὸ ἐσκέφθησαν,

Ὁ πύργος τῆς Βαβέλ

ἀπὸ ὑπερηφάνεια πάντοτε, γιατί ἤθελαν νὰ γίνουν ὀνομαστοί, νὰ χτίσουν μιὰ πόλη καὶ ἓνα πύργο, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφή νὰ φθάσῃ στὸν οὐρανό. Ἄρχισαν δὲ πραγματικὰ νὰ ἐργάζωνται γι' αὐτό. Τὸ ἔργο τους ὅμως ἔμεινε ἀτελείωτο. Ὁ Θεὸς τοὺς ἐτιμώρησε γιὰ τὴν ὑπερηφάνειά τους μὲ τὴν σύγχυση ποὺ τοὺς ἔκανε στίς γλῶσσες τους, ὥστε ὁ ἓνας νὰ μὴν καταλαβαίνει τὸν ἄλλο, ἀν καὶ μέχρι τὴν ὥρα ἐκείνη μιλοῦσαν ὅλοι τους τὴν ἴδια γλῶσσα. Ἀπὸ τὴν σύγχυση αὐτή, ἐπῆρε

καὶ ὁ πύργος τὸ ὄνομα «**πύργος τῆς Βαβέλ**» (=σύγχυσης). Στὴν θέση τοῦ πύργου ἐχτίσθηκε ἀργότερα ἡ περίφημη πόλις **Βαβυλών**. Μετὰ ἀπ' αὐτό, διασκορπίσθησαν οἱ ἄνθρωποι σ' ὅλη τὴ γῆ. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σὴμ ἐπῆγαν στὴν Ἀσία, ἡ γενεὰ τοῦ Χάμ στὴν Ἀφρική καὶ οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τὸν Ἰάφεθ κατώκησαν στὴν Εὐρώπη. Στὴν Ἀμερικὴ καὶ στὴν Αὐστραλία οἱ ἄνθρωποι ἐπῆγαν ἀργότερα. "Οἱ αὐτοὶ οἱ λαοὶ σιγὰ σιγὰ ἄρχισαν νὰ ξεχνοῦν τὸν ἀληθινὸ θεὸ καὶ τὶς ἀρχαῖες θρησκευτικὰς παραδόσεις. Τοὺς ἔκαναν ἐντύπωση ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, τὰ ἄστρα, τὰ διάφορα ζῶα κ.λ.π., τὰ ὁποῖα ἄρχισαν μάλιστα νὰ λατρεύουν ὡς Θεοὺς· ἐφτιασαν δὲ γιὰ τὴν λατρεία τους καὶ ἀγάλματα, τὰ ὁποῖα ἐλέγονταν εἰδῶλα. Ἔτσι παρουσιάσθηκε ἡ **πολυθεΐα** καὶ ἡ **εἰδωλολατρεία**. Ὁ Θεὸς ὅμως δὲν ἄφησε τοὺς ἄνθρώπους στὴν τύχη τους· ἐφρόντισε γιὰ τὴν σωτηρία τους μὲ διαφόρους ἄνθρώπους ποῦστειλε σὲ μερικοὺς λαοὺς καὶ ἰδιαίτερα στὸν Ἰσραηλιτικόν, καὶ τέλος μὲ τὸν υἱόν του, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό.

ΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΣ

Πατριάρχες ἐλέγονταν οἱ ἀρχηγοὶ μεγάλων οἰκογενειῶν (πατριῶν). Αὐτοὶ ἦσαν εὐσεβεῖς καὶ ἀπλοῖκοι ἄνθρωποι· ἐζοῦσαν δὲ κάτω ἀπὸ σκηνὰς καὶ ἦσαν ποιμένες. Μάλιστα οἱ πατριάρχες γιὰ νὰ βρῖσκουν τροφή γιὰ τὰ ποίμνιά τους, ἀναγκάζονταν νὰ μὴν μένουν πάντοτε στὸ ἴδιο μέρος.

Ἡ κλήση τοῦ Ἀβραάμ

Πρῶτος γενάρχης τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ εἶναι ὁ Ἀβραάμ. Αὐτὸς κατάγονταν ἀπὸ τὴν γενεὰ τοῦ Σὴμ καὶ κατοικοῦσε μὲ τὴν σύζυγόν του Σάρρα, τὸν πατέρα του Θάρρα καὶ τὰ ἀδέρφια του Ναχώρ καὶ Ἀρρὰν στὴν Χαρρὰ τῆς Μεσοποταμίας. Μιὰ ἡμέρα παρουσιάσθηκε μπροστά του ὁ Θεὸς καὶ τοῦ εἶπε : «**ἄφησε τὴν πατρίδα σου,** τοὺς συγγενεῖς σου καὶ τὸ σπιτί

σου και ἔλα στήν χώρα πού θά σοῦ δείξω. Θά σέ κάνω ἀρχηγό ἐνός μεγάλου λαοῦ και θά δοξάσω τὸ ὄνομά σου. Διὰ μέσου δὲ ἐσένα θά εὐλογηθοῦν ὅλες οἱ φυλές τῆς γῆς». Ὁ Ἀβραάμ συμμορφώθηκε ἀμέσως μὲ τὴν παραγγελία τοῦ Θεοῦ. Ἐπῆρε μαζί του τὴν γυναῖκα του, τὸν ἀνεψιό του Λώτ (1), πού πολὺ τὸν ἀγαποῦσε, τοὺς δούλους του και τὰ ἀγαθὰ του, και ἀναχώρησε. Ὅταν ἔφθασε στήν πόλη τῆς Χαναάν Συ-

Ὁ Ἀβραάμ φεύγει διὰ τὴν Χαναάν

χέμ, ὁ Θεὸς φανερώθηκε και πάλιν και τοῦ εἶπε ὅτι θά δώσῃ τὴν χώρα αὐτὴ στοὺς ἀπογόνους του· γι' αὐτὸ και ἡ Χαναάν λέγεται «γῆ τῆς Ἐπαγγελίας» (=ὑπόσχεσης). Ὁ Ἀβραάμ ἀφοῦ ἐπρόσφερε ἐδῶ θυσία στὸν Θεό, ὕστερα ἐπροχώρησε και ἤρθε κοντὰ στὸ βουνό, πού εἶναι ἀνατολικά τῆς πόλης Βαιθήλ, και ἔστησε

(1) Ὁ Λώτ ἦταν παιδί τοῦ ἀδερφοῦ του Ἀρράν, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐν τῷ μεταξύ πεθάνει.

τὴν σκηνήν του. Οἱ εἰδωλολάτρες κάτοικοι τῆς Χαναάν τὸν ἔλεγον Ἰβρῖ (=περάτην), γιατί ἤρθε στὸν τόπο τους, ἀφοῦ ἐπέρασε τὸν Εὐφράτη ποταμὸ· ἀπὸ τὸν ἐπώνυμό του αὐτὸ λέγονται καὶ οἱ ἀπόγονοί του Ἑβραῖοι.

Ὁ χωρισμός τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ Λῶτ

Ὁ Ἀβραάμ ἦταν πολὺ πλούσιος· εἶχε πολλὰ χρήματα καὶ ποίμνια. Πολλὰ πρόβατα καὶ βώδια εἶχε, ἐπίσης, καὶ ὁ Λῶτ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέρος ποῦ ἔμεναν δὲν τοὺς χωροῦσε, συχνὰ φιλονεικοῦσαν οἱ ποιμένες τους ἀναμεταξύ των. Γιὰ νὰ μὴν ξαναγίνη αὐτό, ὁ Ἀβραάμ λέγει στὸν Λῶτ: «δὲν εἶναι σωστὸ νὰ μαλλώνουμε μεταξύ μας γιὰ τὴν τροφή τῶν ζώων μας, ἐμεῖς ποῦ εἴμαστε μάλιστα καὶ τόσο στενοὶ συγγενεῖς. Ἄς χωρίσουμε τὴν χώρα καὶ διάλεξε ὅποιο μέρος θέλεις. Ἐάν ἐσύ θὰ πᾶς στὰ ἀριστερά, ἐγὼ θὰ πάω στὰ δεξιά· ἂν δὲ πάλιν ἐσύ προτιμήσης τὰ δεξιά, ἐγὼ θὰ κατοικήσω στὰ ἀριστερά». Ὁ Λῶτ ἐδιάλεξε τὴν πεδιάδα τῶν **Σοδόμων καὶ Γομόρρων**, ποῦ ἦταν στὸ ἀνατολικὸ μέρος καὶ πολὺ εὐφορη, γιατί τὴν ἐπότιζε ὁ Ἰορδάνης ποταμὸς, καὶ ἐκεῖ ἐγκαταστάθηκε μὲ τὴν γυναῖκα του καὶ τίς δυὸ του κόρες. Οἱ κάτοικοι τῆς περιφέρειας αὐτῆς ἦσαν ὅλοι τους κακοὶ καὶ ἀμαρτωλοὶ ἄνθρωποι καὶ γι' αὐτὸ ἀποφάσισε ὁ Θεὸς νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Ἀπὸ τὴν καταστροφή ὅμως αὐτὴ ἔπρεπε νὰ σωθῇ ὁ εὐσεβὴς Λῶτ καὶ ἡ οἰκογένειά του. Δυὸ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ τὸν εἰδοποίησαν νὰ φύγουν ἀμέσως, γιὰ νὰ σωθοῦν μάλιστα τοὺς ἐσύστησε νὰ ἀνεβοῦν πρὸς τὸ βουνό, χωρὶς νὰ κυττάξουν καθόλου πρὸς τὰ πίσω. Μετὰ τὴν ἀναχώρησή τους ὁ Θεὸς ἔρριξε φωτιά καὶ θειάφι ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ ἔκαψε τὰ πάντα. Τότε ἡ γυναῖκα τοῦ Λῶτ ἐγύρισε πρὸς τὰ πίσω γιὰ νὰ ἰδῇ ἀπὸ περιέργεια τὸ θέαμα· ἐτιμωρήθηκε ὅμως γιὰ τὴν πράξη της αὐτῆ. Ὁ Θεὸς τὴν μετέβαλε σὲ **στήλη ἀλατιοῦ** (στήλη ἄλατος). Τὸ Σόδομα καὶ Γόμορρα μὲ τὴν περιοχὴ τους ποῦ ἐκάησαν, ἐβούλιαξαν

καί στή θέση τους ἔγινε λίμνη, ἡ ὁποία σώζεται μέχρι σήμερα καί λέγεται **Νεκρὰ θάλασσα**.

Ἡ θυσία τοῦ Ἰσαάκ

Ὁ Ἀβραάμ μετὰ τὸν χωρισμό του ἀπὸ τὸν ἀνιψιό του τὸν Λῶτ, ἦρθε στὴν πόλη Χεβρών καὶ ἔμεινε. Ἐκεῖ ὁ Θεὸς τὸν εἰδοποίησε ὅτι θὰ ἀποκτήσῃ παιδί, παρ' ὅλον ὅτι ἦταν αὐτὸς ἐνενηντα ἐννῆα χρονῶν καὶ

Ἡ θυσία τοῦ Ἰσαάκ

ἡ γυναῖκα του ἐνενηντα. Ὅπως εἶπε ὁ Θεός, ἔτσι καὶ ἔγινε. Ἀπόκτησε πραγματικά τέκνο, στὸ ὁποῖον ἔδωκε τὸ ὄνομα Ἰσαάκ. Ὅταν ὁ Ἰσαάκ ἔγινε εἴκοσι χρονῶν, ὁ Θεὸς γιὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστη τοῦ Ἀβραάμ, ἀκόμα δὲ καὶ γιὰ νὰ προεικονίσῃ τὴν θυσία τοῦ Χριστοῦ, τὸν διέταξε νὰ τὸν θυσιάσῃ. Ὁ Ἀβραάμ ὑπάκουσε ἀμέσως. Ἐπῆρε πρῶτ' πρῶτ' τὸν Ἰσαάκ μὲ δυὸ ὑπηρετες του, καθὼς καὶ μιὰ ὄνο φορτωμένη μὲ ξύλα, καὶ ὕστερα ἀπὸ πορεία δυὸ ἡμερῶν ἔφθασε στὸ ὄρος **Μο-**

ριά, ὅπου θὰ ἐπρόσφερε τὴν θυσία του. Ὅταν ἔφθασαν στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ, εἶπε στοὺς δούλους του νὰ καθήσουν ἐκεῖ αὐτοὶ μὲ τὴν ὄνο, αὐτὸς δὲ μὲ τὸν Ἰσαάκ θὰ ἀνέβαιναν στὴν κορυφή γιὰ τὴν θυσία. Στὸν δρόμο ὁ Ἰσαάκ, ὁ ὁποῖος εἶχε μάλιστα στὸν ὄμο του καὶ τὰ ξύλα τῆς θυσίας, ρώτησε τὸν πατέρα του ποῦ εἶναι τὸ πρόβατο ποῦ θὰ θυσιάσουν. Ὁ Ἀβραάμ ὅμως τοῦ ἀπάντησε ὅτι γι' αὐτὸ θὰ φροντίσῃ ὁ Θεός. Ὅταν ἔφθασαν στὸ ὠρισμένο μέρος, ὁ Ἀβραάμ, στὸ θυσιαστήριο ποῦ ἔχτισε, ἔβαλε ἐπάνω γιὰ νὰ θυσιάσῃ τὸν Ἰσαάκ. Τὴν ὥρα ὅμως ἐκείνη ἄγγελος τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐφώναζε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ τοῦ εἶπε : « Ἀβραάμ, Ἀβραάμ, μὴ κάνῃς κακὸ στὸ παιδί σου, γιατί ὁ Θεὸς ἐγνώρισε τώρα τὴν πίστη σου, μιὰ καὶ δὲν ἐλυπήθηκες οὔτε τὸ πιὸ ἀγαπημένο σου πρόσωπο ». Ὁ Ἀβραάμ ἀφοῦ σήκωσε τὰ μάτια του, εἶδε πίσω του ἓνα κριάρι, πιασμένο ἀπὸ τὰ κέρατα στὰ κλαδιά· τὸ πῆρε καὶ τὸ ἐπρόσφερε θυσία ἀντὶ τοῦ παιδιοῦ του.

Ὁ γάμος τοῦ Ἰσαάκ

Ἡ Σάρρα ἔζησε ἑκατὸν εἴκοσι ἑπτὰ χρόνια. Μετὰ τὸν θάνατό της, ὁ Ἀβραάμ τὴν ἔθαψε στὸ σπήλαιον **Μαχπελάχ**, τὸ ὁποῖον εἶχε ἀγοράσει γιὰ οἰκογενειακὸ τάφο καὶ τὸ ὁποῖον σώζεται ἀκέραιον μέχρι σήμερον. Τότε ὁ Ἰσαάκ ἦταν σαράντα χρονῶν καὶ ὁ γέρος πατέρας του ἀποφάσισε νὰ τὸν παντρεύῃ. Γι' αὐτὸ ἐκάλεσε τὸν πιστό του ἐπιστάτη **Ἐλιέζερ** καὶ τοῦ εἶπε : « πῆγαινε στὴν πατρίδα μου τὴν Μεσοποταμία καὶ νὰ πάρῃς ἀπὸ τὴν φυλὴ μου γυναῖκα γιὰ τὸ παιδί μου τὸν Ἰσαάκ ». Ὁ Ἐλιέζερ πραγματικὰ μὲ δέκα καμήλες καὶ πολλὰ δῶρα ἀναχώρησε γιὰ τὴν πόλιν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἀβραάμ **Ναχώρ**, τὴν **Χαρράν**. Ἐφθασε στὴν ἄκρην τῆς πόλης, ποῦ ἦταν ἓνα πηγάδι, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐπαιρναν νερὸ τὰ κορίτσια τῆς **Χαρράν**. Ἀφοῦ δὲ ἐτακτοποιήσε τὰ ζῶα του, προσευχήθη καὶ εἶπε : « Θεέ μου, φώτισέ με νὰ βρῶ σήμερον σύζυγον γιὰ τὸν κύριόν μου τὸν

Ἰσαάκ. Αὐτὴ ποὺ θὰ μοῦ δώσῃ νερὸ νὰ πιῶ καὶ θὰ μοῦ ποτίσῃ καὶ τὶς καμηῆλες μου, αὐτὴ ἄς εἶναι ἐκεῖνη ποῦ ἐσὺ ἐτοίμασες γιὰ γυναῖκα του». Δὲν εἶχε ἀκόμη ὁ Ἐλιέζερ τελειώσῃ τὴν προσευχή του, ὁπότε ἀπλησιάζει στὸ πηγάδι μιὰ πολὺ ὁμορφὴ κόρη μὲ τὴν στάμνα στὸν ὄμο της. Ὁ Ἐλιέζερ τῆς ζήτησε νερὸ κι' αὐτὴ τοῦ ἔδωσε καὶ τοῦ ἐπότισε καὶ τὰ ζῶα του. Κατόπιν τῆς ἔδωκε δῶρα καὶ τὴν ἐρώτησε ποιανοῦ εἶναι κόρη.

Ἡ συνάντησις τοῦ Ἐλιέζερ καὶ τῆς Ρεβέκκας

Αὐτὴ τοῦ ἀπάντησε ὅτι ὁ πατέρας της λέγεται **Βαθουήλ**, καὶ ὅτι στὸ σπίτι της ὑπάρχει τόπος γιὰ νὰ μείνῃ, καθὼς καὶ τροφὲς γιὰ τὶς καμηῆλες του. Ὁ Βαθουήλ αὐτὸς ἦταν παιδί τοῦ Ναχώρ τοῦ ἀδερφοῦ τοῦ Ἄβραάμ. Ὑστερα δὲ ἀναχώρησε γιὰ τὸ σπίτι της καὶ εἶπε ὅλα ὅσα τῆς συνέβησαν. Ἀμέσως τότε ἔτρεξε στὸ πηγάδι ὁ ἀδερφός της **Λάβαν**, ὁ ὁποῖος ὠδήγησε τὸν Ἐλιέζερ σπίτι τους, ὅπου καὶ τὸν ἐπεριποιήθηκαν. Ὁ Ἐλιέζερ εἶπε στὸν Βαθουήλ καὶ στὸν Λάβαν τὸν σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖον ἦρθε καὶ αὐτοὶ ἔδεχθησαν

νά γίνῃ ἡ Ρεβέκκα γυναῖκα τοῦ Ἰσαάκ, γιατί ἐθεώρησαν αὐτὸ θέλημα θεοῦ. Ὁ Ἐλιέζερ εὐχαριστημένος πού τελείωσε τὴν ἀποστολή του, ἐπρόσφερε σ' ὄλους δῶρα· καὶ τὸ πρῶτ' μαζὶ μὲ τὴν Ρεβέκκα ἀναχώρησε γιὰ τὴν Χαναάν. Ἐνα βράδυ πού ὁ Ἰσαάκ εἶχε βγῆ στὴν πεδιάδα γιὰ νὰ προσευχηθῆ, βλέπει ἀπὸ μακρὰ νὰ ἔρχονται καμήλες. Ἡ Ρεβέκκα, ὅταν ἔμαθε ἀπὸ τὸν Ἐλιέζερ ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Ἰσαάκ, κατέβηκε ἀπὸ τὴν καμήλα καὶ ἐσκέπασε τὸ πρόσωπό της μὲ κάλυπτρα. Ὁ Ἰσαάκ τὴν πῆρε καὶ τὴν ὠδήγησε στὸ σπίτι του καὶ τὴν ἀγάπησε πάρα πολύ. Ὁ Ἀβραάμ ὕστερα ἀπὸ λίγα χρόνια πέθανε σὲ ἡλικία 175 χρόνων· τὸν ἔθαψαν δὲ καὶ αὐτὸν στὸ σπήλαιο Μαχπελάχ.

Ὁ Ἡσαῦ καὶ ὁ Ἰακώβ

Ὁ Ἰσαάκ καὶ ἡ Ρεβέκκα, εἴκοσι χρόνια μετὰ τὸν γάμο τους, ἀπόχτησαν δυὸ παιδιὰ δίδυμα· τὸν πρωτότοκο Ἡσαῦ καὶ τὸν δευτερότοκο Ἰακώβ. Ὁ Ἡσαῦ ἀγαποῦσε τὸ κυνήγι καὶ ἦταν ὀρμητικὸς στὸν χαρακτήρα, ἐνῶ ὁ Ἰακώβ ἐπροτιμοῦσε τὴν ζωὴ τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἦταν ἀπλοϊκὸς καὶ ἡσυχὸς ἄνθρωπος. Ἀπὸ τὰ δυὸ αὐτὰ ἀδέρφια ἐκεῖνος πού ἔπρεπε νὰ πάρῃ τὰ πρωτοτόκια ἦταν ὁ Ἡσαῦ. Τὰ πρωτοτόκια αὐτὰ ἦσαν διπλῆ μερίδα κληρονομιάς, ὑποχρέωση νὰ συντηρῆ ὁ πρωτότοκος τὴν μητέρα του καὶ παντρέψῃ τὶς ἀδερφές του, νὰ φυλάττῃ τὶς θρησκευτικὲς παραδόσεις καὶ νὰ γίνεταί πατριάρχης μετὰ τὴν εὐλογία καὶ τὸν θάνατο τοῦ πατέρα του. Ὁ Ἰσαάκ ἀγαποῦσε περισσότερο τὸν Ἡσαῦ, γιατί θὰ τὸν διαδεχόταν καὶ ἐπειδὴ τοῦ ἔφερνε κυνήγι, πού τόσο τοῦ ἄρεσε, ἐνῶ ἡ Ρεβέκκα τὸν Ἰακώβ, γιατί τὴν βοηθοῦσε στὶς δουλιές τοῦ σπιτιοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ ὁ θεὸς τῆς εἶχε φανερώσει κάποτε ὅτι αὐτὸς θὰ κληρονομήσῃ ἀντὶ τοῦ πρώτου τὰ πρωτοτόκια καὶ τὶς θεϊκὲς εὐλογίες. Πόσο πραγματικὰ ἦταν ἀκατάλληλος ὁ Ἡσαῦ νὰ γίνῃ γενάρχης τοῦ «διαλεχτοῦ λαοῦ» τοῦ Θεοῦ καὶ πρόγονος τοῦ Χριστοῦ, φαίνεται ἀπὸ τὴν παρακάτω ἀνοησία του. Εἶχε

γυρίσει μιὰ ἡμέρα ἀπὸ τὸ κυνήγι του κουρασμένος καὶ πεινασμένος. Ὁ Ἰακώβ μαγεύει φακές. Ἀπὸ αὐτὸς ἐζήτησε ἕνα πιάτο νὰ φάγη. Ὁ Ἰακώβ τοῦ ἔδωσε, ἀφοῦ προηγουμένως μὲ ὄρκο τοῦ ἔδωσε τὰ πρωτοτόκια. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἔφθανε αὐτό, γιὰ νὰ γίνῃ πατριάρχης καὶ πρόγονος τοῦ Χριστοῦ, ἔπρεπε μὲ κάθε τρόπο νὰ πάρῃ καὶ τὴν εὐλογία τοῦ πατέρα του. Αὐτὸ τὸ πέτυχε καὶ μὲ τὴν βοήθεια τῆς μητέρας του. Ὁ Ἰσαάκ εἶχε γεράσει· εἶχε φθάσει σὲ ἡλικία 137 χρόνων καὶ ἦταν τυφλός. Καταλαβαίνοντας τὸν θάνατό του ἐκάλεσε μιὰ ἡμέρα τὸν Ἡσαῦ, στὸν ὁποῖον εἶπε νὰ πάῃ νὰ κυνηγήσῃ καὶ ἀπὸ τὸ κυνήγι του νὰ τοῦ ἐτοιμάσῃ φαγητό, γιὰ νὰ φάγη ἀπ' αὐτὸ καὶ ὕστερα τὸν εὐλογήσῃ. Ὁ Ἡσαῦ ἔτσι ἔκανε. Ἡ Ρεβέκκα ὅμως, πού τὰ ἄκουσε ὅλα, συνεννοεῖται μὲ τὸν Ἰακώβ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ δυὸ ἐρίφια (κατσίκια) τοιμάζει φαγητό γιὰ τὸν πατέρα του· μάλιστα μὲ τὸ δέρμα τους ἐσκέπασε τὰ χέρια του καὶ τὸν λαιμό του, γιὰ νὰ φαίνεται μαλλιάρὸς ὅπως ὁ Ἡσαῦ. Ἀφοῦ ἐπῆγε τὸ φαγητὸ στὸν πατέρα του, ζήτησε τὴν εὐλογία του. Ὁ Ἰσαάκ ὅμως κάτι ὑπωπτεύθηκε: «πλησίασε», τοῦ εἶπε, «νὰ σὲ ψηλαφήσω, γιὰ νὰ βεβαιωθῶ ἂν εἶσαι ὁ Ἡσαῦ ἢ ὄχι». Ἀφοῦ ἔγινε αὐτό, τοῦ εἶπε: «ἢ μὲν φωνὴ εἶναι φωνὴ τοῦ Ἰακώβ, τὰ δὲ χέρια εἶναι χέρια τοῦ Ἡσαῦ». Ὁ Ἰακώβ ὅμως τοῦ ἀπαντᾷ ἀποφασιστικὰ ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Ἡσαῦ. Ἀφοῦ ἔφαγε ὁ Ἰσαάκ, παρακάλεσε τὸν Ἰακώβ νὰ τὸν φιλήσῃ. Ὁ Ἰακώβ τὸ ἔκανε αὐτὸ πραγματικὰ. Μετὰ ἀπ' αὐτό, ὁ πατέρας του τὸν εὐλόγησε, λέγοντάς του: «μακάρι ὁ Θεὸς νὰ σοῦ δίνῃ ἀπ' ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ οἱ λαοὶ νὰ σὲ δουλεύουν καὶ νὰ σὲ προσκυνοῦν. Νὰ εἶναι καταραμένος ἐκεῖνος πού θὰ σὲ καταραστῇ καὶ εὐλογημένος ὁποῖος θὰ σὲ εὐλογήσῃ». Ἔτσι ἐξηπάτησε τὸν γέροντα πατέρα του ὁ Ἰακώβ. Στὸ μεταξὺ φθάνει καὶ ὁ Ἡσαῦ, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἐτοίμασε τὸ κυνήγι του, πηγαίνει φαγητὸ στὸν πατέρα του· ἐκεῖ ὅμως μαθαίνει ὅσα ἔγιναν καὶ ἀπὸ τὸν θυμὸ του σκέφθηκε, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ πατέρα του, νὰ σκοτώσῃ τὸν Ἰακώβ. Στὴν δύσκολη αὐτὴ πε-

ρίσταση ἢ Ρεβέκκα, πού ἔμαθε τὴν ἀπόφαση τοῦ Ἡσαῦ, συμβουλεύει τὸν Ἰακώβ νὰ φύγῃ γιὰ τὴν Χαρρά τῆς Μεσοποταμίας, ἕως ὅτου περάσῃ ὁ θυμὸς τοῦ ἀδερφοῦ του.

Ἡ φυγὴ τοῦ Ἰακώβ

Ὁ Ἰακώβ μετανιωμένος γιὰ τὴν πράξη του, ἀναχωρεῖ γιὰ τὴν Χαρρά, γιὰ νὰ συναντήσῃ ἐκεῖ τὸν θεῖο του Λάβαν καὶ ζήσῃ μαζί του, ἕως ὅτου τὸν εἰδοποι-

Τὸ ὄραμα τοῦ Ἰακώβ

ήσῃ ἢ μητέρα του γιὰ νὰ ξαναγυρίσῃ. Βαδίζοντας ἐνύχτωσε σ' ἓνα μέρος· κουρασμένος ὅπως ἦταν ἀπὸ τὴν πορεία, ἔβαλε μιὰ πέτρα γιὰ προσκέφαλο καὶ κοιμήθη. Στὸ ὄνειρό του βλέπει μιὰ μεγάλη σκάλα πού ἐστηριζόταν στὴν γῆ καὶ ἔφθανε μέχρι τὸν οὐρανό. Σ' αὐτὴν ἀνεβοκατέβαιναν ἄγγελοι καὶ ὁ θεὸς ἐστεκόταν στὸ ἐπάνω μέρος. Ἀπὸ τὴν θέση αὐτὴ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε : «μὴ φοβᾶσαι· ἐγὼ εἶμαι ὁ θεὸς τῶν

πατέρων σου Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ· τὴν γῆ πού κοι-
 μάσαι θὰ τὴν δώσω σὲ σένα καὶ στοὺς ἀπογόνους σου,
 τοὺς ὁποίους καὶ θὰ ἀυξήσω σὰν τὴν ἄμμο. Ἐγὼ θὰ
 εἶμαι πάντοτε μαζί σου καὶ θὰ σὲ προστατεύω». Ἀπὸ
 τὸ ὄνειρο αὐτὸ ὁ Ἰακώβ ξύπνησε τρομαγμένος καὶ
 εἶπε: «πόσο φοβερὸς εἶναι ὁ τόπος αὐτός. Δὲν εἶναι
 τίποτε ἄλλο αὐτό, παρὰ οἶκος τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὴ
 εἶναι ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ». Τὸ πρῶτὶ σηκώθηκε καὶ
 ἐστήλωσε τὴν πέτρα πού εἶχε γιὰ προσκέφαλο καὶ
 στὸ ἄκρο τῆς ἔχυσε λάδι· ὠνόμασε δὲ τὸν τόπο ἐκεῖνο
 Βαιθίλ, δηλαδὴ οἶκο τοῦ Θεοῦ. Κατόπιν δὲ προσευ-
 χήθηκε-στὸν Θεὸ καὶ εἶπε: «Θεέ μου, ἐὰν μὲ διαφυ-
 λάξης καὶ γυρίσω ὑγιῆς στὴν πατρίδα μου, στὸν
 τόπο αὐτὸ θὰ κάνω ἓνα θυσιαστήριο». Μετὰ ἀπ'
 αὐτὰ συνέχισε τὸν δρόμο του. Ὑστερα δὲ ἀπὸ πολλὰς
 ἡμέρες ἔφθασε ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη Χαρράν, κοντὰ σ' ἓνα
 πηγάδι πού ἐπότιζαν τὰ πρόβατα. Ἐρώτησε τοὺς ποι-
 μένες ἐὰν γνωρίζουν τὸν θεῖο του τὸν Λάβαν καὶ αὐ-
 τοὶ τοῦ ἔδειξαν τὴν κόρη του τὴν Ραχήλ, ἡ ὁποία ἐρ-
 χόταν μὲ τὰ πρόβατά της. Ὁ Ἰακώβ κλαίοντας ἀπὸ
 τὴν χαρὰ του, τῆς εἶπε πὺς εἶναι, αὐτὴ δὲ ἔτρεξε στὸ
 σπίτι της καὶ εἶπε στὸν πατέρα της τὴν εὐχάριστη
 εἶδηση. Ὁ Λάβαν ἤρθε ἀμέσως καὶ τὸν πῆρε καὶ τὸν
 ἔφερε στὸ σπίτι του. Ὁ Ἰακώβ στὸ διάστημα πού
 ἔμεινε στὴν Χαρρά ἔβοσκει τὰ πρόβατα τοῦ θεοῦ του.
 Σύμφωνα δὲ μὲ τὰ τότε ἔθιμα, πού ἐπιτρεπόταν νὰ
 παντρεύωνται συγγενεῖς, ἐνυμφεύθηκε καὶ μάλιστα καὶ
 τὰ δυὸ κορίτσια τοῦ Λάβαν Λεία καὶ Ραχήλ, ἀπὸ τίς
 ὁποῖες καὶ ἀπόκτησε καὶ δώδεκα παιδιά: τὸν Ρουβὴμ,
 τὸν Συμεὼν, τὸν Λευὶ, τὸν Ἰούδα, τὸν Ἰσάχαρ,
 τὸν Ζαβουλὼν, τὸν Δάν, τὸν Νεφθαλίμ, τὸν Γάδ,
 τὸν Ἀσήρ, τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸν Βενιαμίν. Οἱ δυὸ
 τελευταῖοι ἦσαν ἀπὸ τὴν Ραχήλ, ἐνῶ οἱ δέκα πρῶ-
 τοι ἀπὸ τὴν Λεία.

Ἡ ἐπιστροφή τοῦ Ἰακώβ

Ὁ Ἰακώβ ἔμεινε στὴ Χαρράν εἴκοσι χρόνια. Στὸ
 διάστημα αὐτὸ ἀπόκτησε μεγάλη περιουσία. Τότε τοῦ

παρουσιάσθηκε ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπε νὰ ξαναγυρίσῃ στὴν πατρίδα του καὶ ὅτι θὰ εἶναι πάντοτε μαζί του. Ὁ Ἰακώβ πραγματικὰ συμμορφώθηκε μὲ τὴν παραγγελία τοῦ Θεοῦ· ἤθελε, ἄλλως τε, νὰ ἰδῇ καὶ τὸν πολὺ γέροντα πατέρα του—ἢ μητέρα του εἶχε πεθάνει—καὶ ζητήσῃ συγγνώμη γιὰ τὴν πράξη του. Ἐπῆρε τὴν οἰκογένειά του, τοὺς δούλους του καὶ τὰ ζῶα του καὶ ἀναχωρεῖ γιὰ τὴν Χαναάν. Προτοῦ ὅμως φθάσῃ,

Ἡ συμφιλίωσις τοῦ Ἡσαῦ καὶ τοῦ Ἰακώβ

στὴν πατρίδα του, ἔστειλε ἀνθρώπους του πρὸς τὸν ἀδερφό του τὸν Ἡσαῦ, γιὰ νὰ τοῦ εἰποῦν ὅτι ἐπιστρέφει μὲ τὴν οἰκογένειά του καὶ πολὺ πλούσιος, καὶ ὅτι τοῦ ζητάει νὰ τὸν συγχωρήσῃ γιὰ τὸ σφάλμα του. Οἱ ἀπεσταλμένοι του ἐξετέλεσαν τὴν παραγγελία του· στὸ γυρισμό τους δὲ εἶπαν στὸν Ἰακώβ, ὅτι ὁ ἀδερφός του ἔρχεται νὰ τὸν συναντήσῃ μὲ τετρακόσιους ἄνδρες. Ὁ Ἰακώβ ὅταν τὸ ἄκουσε αὐτὸ φοβήθηκε καὶ γιὰ νὰ καλοπιάσῃ τὸν ἀδερφό του τοῦστειλε πολλὰ

δῶρα. Κατόπιν προσευχήθηκε στὸν Θεὸ νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ τὸν κίνδυνο πὺ διέτρεχε ἀπὸ τὸν ἀδερφό του. Τὴν νύχτα στὸν ὕπνο του βλέπει ὅτι ἐπάλαιψε μὲ ἓνα πολὺ δυνατὸ ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος δὲν μπόρεσε νὰ τὸν νικήσῃ. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦταν ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ ὄνειρο αὐτὸ τοῦ ἔδειξε ὅτι, ἐν ἀνάγκῃ, θὰ ἐνικοῦσε αὐτός, ἐὰν τοῦ παρουσιαζόταν εὐκαιρία νὰ πολεμήσῃ στὸ μέλλον, μιὰ καὶ μὲ τὸν θεὸ ἀκόμη παλαίοντας ἀποδείχθηκε πολὺ ἰσχυρός. Γιὰ νὰ τὸν βεβαιώσῃ δὲ γι' αὐτὸ καλλίτερα τοῦ ἄλλαξε καὶ τὸ ὄνομα, καὶ ἀπὸ Ἰακώβ τὸν ὠνόμασε Ἰσραήλ, δηλαδή δυνατὸ. Ἀπὸ τὸ ὄνομά του δὲ αὐτὸ ὀνομάζονται καὶ οἱ ἀπόγονοὶ του Ἰσραηλιῖτες. Τὴν ἄλλη ἡμέρα τὸ πρωτὶ συναντήθηκαν τὰ δυὸ ἀδέρφια· καὶ ὁ μὲν Ἰακώβ ἐπροσκύνησε ἑπτὰ φορές τὸν μεγαλύτερό του ἀδελφό, ὁ δὲ Ἡσαῦ τὸν ἀγκάλιασε καὶ τὸν φίλησε· καὶ οἱ δυὸ τους δὲ ἔκλαιγαν ἀπὸ συγκίνηση. Ἀναμεταξύ τους ἔλειψε κάθε δυσαρέσκεια καὶ ἔζησαν σὰν καλὰ ἀδέρφια. Ὁ Ἰακώβ ἔτρεξε κατόπιν νὰ ἰδῆ τὸν πατέρα του Ἰσαάκ, ὁ ὁποῖος καὶ ὀλίγο ἀργότερα πέθανε σὲ ἡλικία 180 χρονῶν. Ὑστερα δὲ ἐπῆγε στὴν Βαιθὴλ, ὅπου εἶχε ἰδῆ τὸ ὄνειρο τῆς κλίμακας καὶ ἔχτισε θυσιαστήριο, σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόσχεσή του. Ὁ Ἰακώβ χρειάσθηκε ἑπτὰ χρόνια γιὰ νὰ φθάσῃ ἀπὸ τὴν Χαρρὰ τῆς Μεσοποταμίας στὴν Χεβρών τῆς Χαναάν, στὴν ὁποία καὶ ἐγκατεστάθηκε.

Ἡ πώληση τοῦ Ἰωσήφ

Ἀπὸ τὰ δώδεκα παιδιὰ τοῦ Ἰακώβ, ὁ Ἰωσήφ ἦταν ὁ πιὸ ἀγαπητὸς στὸν πατέρα του, γιατί ἦταν πολὺ ὑπάκουος σ' αὐτὸν καὶ ἐπειδὴ τὸν εἶχε γεννήσει στὰ γενεράματα του· γι' αὐτὸ μάλιστα καὶ ὁ Ἰακώβ τοῦ εἶχε φτιάσει καὶ ἓνα ποικιλόχρωμο φόρεμα. Αὐτὸ ὅμως ἦταν ἀφορμὴνὰ τὸν μισήσουν τὰ ἄλλα τοῦ ἀδέρφια. Ὁ φθόνος τους δὲ ἐγίνε ἀκόμη μεγαλύτερος, ὅταν τοὺς διηγήθηκε δυὸ ὄνειρά του πὺ εἶδε: «εἶμαστε μιὰ ἡμέρα», τοὺς εἶπε, «στὴν πεδιάδα καὶ ἐδέναμε δεμάτια ἀπὸ στάχυα πὺ ἐθέριζαν· καὶ τὸ δικό μου τὸ δε-

μάτι σηκώθηκε και στάθηκε ὄρθιο, ἐνῶ τὰ δικά σας ἤρθαν γύρω και τὸ προσκυνοῦσαν». Ἄλλη δὲ μιὰ ἡμέρα, πού εἶχε ἰδῆ τὸ ἄλλο του ὄνειρο, τοὺς τὸ διηγήθηκε κι' αὐτὸ μπροστὰ στὸν πατέρα τους. «Εἶδα» τοὺς εἶπε, «τὸν ἥλιο (τὸν πατέρα του), τὴν σελήνη (τὴν μητέρα του) και ἔνδεκα ἀστέρια (τὰ ἔνδεκα ἀδέρφια του) πού μὲ προσκυνοῦσαν». Ὁ Ἰωσήφ ἔλεγε τὰ ὄνειρά του αὐτά, χωρὶς ὅμως νὰ ξέρη και τὴν

Ἡ πώληση τοῦ Ἰωσήφ

σημασία τους. Ἐγιναν ὅμως κι' αὐτὰ αἰτία νὰ τὸν μισοῦν τὰ ἀδέρφια του ἀκόμη περισσότερο, στὸ τέλος δὲ νὰ σκεφθοῦν και νὰ τὸν σκοτώσουν. Ἡ εὐκαιρία τοὺς δόθηκε ὡς ἐξῆς: ἔβροσκαν κάποια ἡμέρα τὰ πρόβατά τους κοντὰ στὴ πόλη Δωθάν. Ὁ Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος τότε ἦταν 17 χρονῶν, ἤρθε πρὸς αὐτούς, κατὰ παραγγελία τοῦ πατέρα του, γιὰ νὰ τοὺς φέρη τροφές. Αὐτοὶ μόλις τὸν εἶδαν ἀπὸ μακριά, εἶπαν: «νὰ αὐτὸς πού βλέπει τὰ ὄνειρα· ἐλάτε νὰ τὸν σκοτώσουμε».

Ὁ Ρουβήμ ὅμως δὲν ἐσυμφώνησε· ἐπρότεινε νὰ τὸν ρίξουν σ' ἓνα ξεροπήγαδο, μὲ τὸν σκοπὸ νὰ τὸν βγάλῃ ἀργότερα ἀπ' ἐκεῖ καὶ τὸν στείλῃ στὸν πατέρα τους. Ἔτσι δὲ ἔκαναν· ἀφοῦ τοῦ ἔβγαλαν τὸ ὠραῖο του φόρεμα, τὸν ἔρριξαν στὸ λάκκο καὶ ἐκάθησαν κατόπιν νὰ φάνε. Τότε εἶδαν νὰ ἔρχονται ἀπὸ μακριὰ Ἰσμαηλίτες ἔμποροι μὲ τὶς καμῆλες τους φορτωμένες μὲ διάφορα ἀρώματα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὴν Ἀραβία τὰ ἐπήγγαιναν νὰ τὰ πούλῃσουν στὴν Αἴγυπτο. Ὁ Ἰούδας σκέφθηκε ἀμέσως καὶ εἶπε στὰ ἀδέρφια του : «δὲν εἶναι σωστὸ νὰ βιάσουμε τὰ χερία μας μὲ ἀδερφικὸ αἷμα σκοτώνοντάς τον· ἄς τὸν πούλῃσουμε· ἔτσι καὶ χρήματα θὰ πάρουμε καὶ ὁ ἀδερφός μας θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ζῆ». Τὰ ἄλλα ἀδέρφια ἐσυμφώνησαν καὶ τὸν ἐπούλησαν γιὰ εἴκοσι χρυσᾶ (ἀργύρια). Κατόπιν δὲ ἀφοῦ ἔβαψαν τὸ φόρεμα τοῦ Ἰωσήφ μὲ τὸ αἷμα ἐνὸς κατσικιοῦ ποῦ ἔσφαζαν, τὸ ἔστειλαν στὸν πατέρα του, γιὰ νὰ τὸ γνωρίσῃ, ἂν εἶναι τοῦ υἱοῦ του. Ὁ Ἰακώβ ὅταν τὸ εἶδε, εἶπε : «αὐτὸ εἶναι τοῦ παιδιοῦ μου· κάποιον ἄγριο θηρίο τὸν ἔφαγε. Ἀπὸ τὴν λύπη μου, γιὰ τὸν χαμό του, θὰ πεθάνω καὶ ἐγὼ· θὰ κατεβῶ στὸν Ἄδη, γιὰ νὰ τὸν συναντήσω». Ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἦταν μαζί μὲ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸν ἐπροστάτεψε. Οἱ Ἰσμαηλίτες ἔμποροι, ὅταν ἔφθασαν στὴν Αἴγυπτο, τὸν μεταπούλησαν στὸν ἀρχιμάγειρα τοῦ βασιλιᾶ (φαραὼ) τῆς Αἰγύπτου **Πετεφρῆ**, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ κατάλαβε τὴν μεγάλη του ἀξία, τὸν διώρισε γενικὸ οἰκονόμο τοῦ σπιτιοῦ του.

Ἡ φυλάκιση τοῦ Ἰωσήφ

Ὁ Ἰωσήφ ἔμεινε στὸ σπίτι τοῦ Πετεφρῆ ἔνδεκα ὀλόκληρα χρόνια, δηλαδή μέχρις ὅτου ἔγινε 28 χρονῶν. Τότε ἡ γυναῖκα τοῦ Πετεφρῆ **Ζολεϊχά** τὸν κατηγορήσε στὸν σύζυγό της ὅτι δὲν εἶναι καλὸς ἄνθρωπος, καὶ ὁ Πετεφρῆς ἀναπολόγητο τὸν ἔβαλε στὴν φυλακὴ. Ὁ Θεὸς ὅμως καὶ ἐδῶ δὲν τὸν ἄφησε ἀπροστάτευτο. Ὁ ἀρχιδεσμοφύλακας, λόγῳ τῆς καλῆς του διαγωγῆς, τὸν διώρισε προϊστάμενο τῶν φυλακισμέ-

νων. Μέσα σ' αὐτούς ἦσαν καὶ δυὸ ὑπάλληλοι τοῦ Φαραῶ, ὁ ἀρχικεραστής του (ἀρχιοινοχόος) καὶ ὁ ἀρχιψωμᾶς του (ἀρχισιτοποιός). αὐτοὶ εἶχαν φυλακισθῆ, γιατί εἶχαν παραβῆ τίς διαταγές του. Ἐνα πρωτῆ, πού ὁ Ἰωσήφ ἔκανε ἐπιθεώρηση στοὺς φυλακισμένους, εἶδε τοὺς δυὸ αὐτούς ὑπαλλήλους τοῦ Φαραῶ ταραγμένους. Τούς ρώτησε γιά τὴν αἰτία τῆς λύπης των καὶ αὐτοὶ τοῦ ἀπάντησαν ὅτι εἶδαν ἀπὸ ἓνα ὄνειρο ὁ καθένας, τὸ ὁποῖον ὅμως κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ. Ὁ Ἰωσήφ τότε τοὺς παρακάλεσε νὰ τοῦ εἰποῦν τὰ ὄνειρά τους. Πρῶτος ὁ ἀρχικεραστής τοῦ λέγει : «εἶδα τρία κλήματα ἀμπελιοῦ, τὰ ὁποῖα ἔβγαλαν φύλλα καὶ ὠραῖα σταφύλια· αὐτὰ ἀφοῦ τὰ ἔστιψα μέσα σ' ἓνα ποτήρι, ἔδωσα στὸν βασιλιᾶ νὰ πιῇ». Ὁ Ἰωσήφ τοῦ εἶπε ὅτι τὸ ὄνειρό του εἶναι καλὸ, καὶ ὅτι ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες ὁ Φαραῶ θὰ τὸν ἀφήσῃ ἐλεύθερο καὶ μάλιστα θὰ τὸν ξαναπάρῃ στὴ θέση του. Τὸν παρακάλεσε δέ, ὅταν γίνῃ αὐτὸ, νὰ τὸν θυμηθῆ καὶ νὰ φροντίσῃ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ κι' αὐτόν, πού βρίσκονταν στὴν φυλακὴ χωρὶς νὰ φταίῃ σὲ τίποτε. Ὑστερα τοῦ λέγει καὶ ὁ ἀρχιψωμᾶς τὸ ὄνειρό του : «εἶδα ὅτι εἶχα ἐπάνω στὸ κεφάλι μου τρία πανέρια μὲ γλυκίσματα καὶ ὅτι ἀπὸ τὰ διάφορα γλυκίσματα τοῦ τρίτου πανεριοῦ ἔρχονταν καὶ ἔτρωγαν τὰ πουλιὰ τοῦ οὐρανοῦ». Ὁ Ἰωσήφ τοῦ ἀπάντησε ὅτι ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες ὁ βασιλιᾶς θὰ διατάξῃ νὰ τοῦ κόψουν τὸ κεφάλι καὶ τὸ σῶμα του νὰ τὸ κρεμάσουν σὲ ἓνα ξύλο, γιά νὰ φᾶνε τίς σάρκες του τὰ ὄρνια τοῦ οὐρανοῦ. Ἐτσι δὲ καὶ ἔγινε. Σὲ τρεῖς ἡμέρες ὁ Φαραῶ εἶχε τὰ γενέθλιά του· τότε διέταξε τὴν ἀποφυλάκιση τοῦ ἀρχιοινοχόου καὶ τὸ κρέμασμα τοῦ ἀρχισιτοποιοῦ. Ὁ ἀρχικεραστής, ἂν καὶ ξαναβρῆκε τὴν θέση του κοντὰ στὸν Φαραῶ καὶ ἀπ' αὐτὴν μπορούσε νὰ φροντίσῃ γιά νὰ ἀποφυλακισθῆ καὶ ὁ Ἰωσήφ, δὲν ἔκανε τίποτε. Ἐλησφόνησε τελείως τὸν τόσο καλὸ ἄλλοτε ἀρχιφύλακά του.

Ἡ ἀπελευθέρωση καὶ ἡ δόξα τοῦ Ἰωσήφ

Ἵστερα ἀπὸ δυὸ χρόνια ὁ Φαραὼ εἶδε δυὸ ὄνειρα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐταράχθηκε. Γιὰ τὴν ἐξήγησή τους ἐκάλεσε ὅλους τοὺς σοφοὺς καὶ μάγους τῆς Αἰγύπτου· κανεὶς ὅμως ἀπ' αὐτοὺς δὲν μπόρεσε νὰ δώσῃ ἐξήγησιν σ' αὐτά. Τότε ὁ ἀρχιοινοχόος θυμῆθηκε τὸν Ἰωσήφ στὴν φυλακὴ καὶ παρακάλεσε τὸν βασιλιᾶ νὰ τὸν καλέσῃ, γιατί μόνο αὐτὸς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τοῦ τὰ ἐξηγήσῃ. Ὁ Φαραὼ ἔδωκε τὴν διαταγὴν νὰ τοῦ φέρουν τὸν Ἰωσήφ. Ὅταν ὁ Ἰωσήφ παρουσιάσθηκε στὸν Φαραὼ, αὐτὸς τοῦ εἶπε τὰ ὄνειρά του : «εἶδα ὅτι ἐκαθόμουν στὴν ὄχθη τοῦ Νείλου ποταμοῦ καὶ ὅτι μέσα ἀπὸ τὸ νερὸ ἐβγῆκαν ἑπτὰ ὠραῖες καὶ παχιᾶς ἀγελάδες· σὲ λιγὰκι ἐβγῆκαν καὶ ἄλλες ἑπτὰ ἄσχημες καὶ ἀδύνατες ἀγελάδες, οἱ ὁποῖες ἔφαγαν τὶς πρῶτες. Τὸ ὄνειρο αὐτὸ μὲ ἐτάραξε καὶ ζύπνησα. Καὶ σὰν μὲ πῆρε πάλιν ὁ ὕπνος, εἶδα ὅτι ἑπτὰ στάχυα ὠραῖα καὶ καρπισμένα ἐβλάστησαν κοντὰ στὸ ποταμό· κατόπιν δὲ καὶ ἄλλα ἑπτὰ λεπτὰ καὶ ἄκαρπα στάχυα, τὰ ὁποῖα ἔφαγαν τὰ πρῶτα. Ὁ Ἰωσήφ τότε τοῦ ἐξήγησε, ὅτι οἱ ἑπτὰ παχιᾶς ἀγελάδες καὶ τὰ ἑπτὰ καρπισμένα στάχυα σημαίνουν ἑπτὰ χρόνια εὐφορίας γιὰ τὴν χώρα του, καὶ οἱ ἑπτὰ ἰσχνῆς ἀγελάδες καὶ τὰ ἑπτὰ λεπτὰ στάχυα φανερώουν ἑπτὰ χρόνια δυστυχίας. Ἡ ἐπανάληψις δὲ τοῦ ἴδιου ὄνειρου δυὸ φορές, ἔχει τὴν σημασίαν ὅτι ὁ Θεὸς πολὺ γρήγορα θὰ κάνῃ αὐτὰ πού σοῦ ἐξήγησα. Γι' αὐτὸ σὲ συμβουλεύω νὰ βρῆς ἓνα φρόνιμο καὶ μυαλωμένο ἄνθρωπο, γιὰ νὰ μαζέψῃ τὰ περισσεύματα τοῦ σιταριοῦ στὰ χρόνια τῆς εὐτυχίας, γιὰ νὰ χρησιμεύσουν αὐτὰ κατὰ τὰ χρόνια τῆς δυστυχίας. Ὁ Φαραὼ εὐχαριστήθηκε πολὺ ἀπὸ τὶς σοφὲς αὐτὲς συμβουλῆς τοῦ Ἰωσήφ, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἐκρεμόταν ἡ ζωὴ τοῦ λαοῦ τῆς Αἰγύπτου, καὶ τοῦ εἶπε : «στὴ θέσιν αὐτῇ ἀπὸ σήμερον διορίζω ἐσένα· ἐσὺ θὰ εἶσαι ὁ ἀντιβασιλιᾶς τῆς Αἰγύπτου». Ἀμέσως δὲ τοῦ ἐφόρεσε τὸ δαχτυλίδι του, τοῦ ἔδωσε βασιλικὴν στολὴν καὶ στὸ λαιμό του τοῦ ἐφόρεσε χρυσὸ βραχιόλι· καὶ ἀφοῦ τὸν

ἀνέβασε στὸ δεύτερο βασιλικὸ ἀμάξι, ἔδωσε διαταγὴ στὸν κήρυκά του νὰ φωνάξῃ νὰ τὸν προσκυνοῦν ὡς τὸν δεύτερο ἄρχοντα τῆς χώρας του. Κατόπιν τοῦ ἔδωσε γιὰ σύζυγό του τὴν κόρη τοῦ ἱερέα καὶ διοικητῆ τῆς Ἑλιούπολης Πετεφρῆ, ἡ ὁποία ἐλεγόταν Ἀσιννέθ καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπόκτησε δυὸ παιδιὰ τὸν Μανασσῆ καὶ τὸν Ἐφραΐμ. Ἦρθαν τὰ χρόνια τῆς εὐφορίας καὶ ὁ Ἰωσήφ ἐμάζεψε στὶς ἀποθήκες τοῦ κράτους

Ὁ Ἰωσήφ ἄρχοντας τῆς Αἰγύπτου

πάρα πολὺ σιτάρι· τόσο πολὺ, πὺ δὲν μποροῦσε κανεὶς νὰ τὸ μετρήσῃ. Ἀκολούθησαν κατόπιν τὰ χρόνια τῆς δυστυχίας καὶ ὁ Ἰωσήφ ἀνοίξε τις ἀποθήκες τοῦ Φαραῶ καὶ ἐπουλοῦσε σιτάρι στοὺς Αἰγυπτίους. Ἔμαθαν καὶ στὶς γειτονικὲς τῆς Αἰγύπτου χώρες, στὶς ὁποῖες, ἐπίσης εἶχε πέσει πείνα, ὅτι στὴν Αἴγυπτο ἐπουλοῦσαν σιτάρι καὶ ἔρχονταν σ' αὐτὴν γιὰ νὰ ἀγοράσουν.

Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ εἰς τὴν Αἴγυπτο

Ἡ πείνα εἶχε ἐξαπλωθῆ καὶ στὴν Χαναάν. Ὁ Ἰακώβ ὅταν ἔμαθε ὅτι στὴν Αἴγυπτο πουλοῦν σιτάρι, εἶπε στὰ παιδιά του νὰ πᾶνε νὰ ἀγοράσουν. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Τὰ δέκα ἀδέρφια, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Βενιαμίν, ποὺ ἐκράτησε κοντά του ὁ Ἰακώβ, γιὰ νὰ μὴ τοῦ συμβῆ κανένα κακό, μὲ ζῶα καὶ χρήματα ἔφθασαν στὴν Αἴγυπτο. Μόλις ἦρθαν μπροστά στὸν Ἰωσήφ, ἔπεσαν καὶ τὸν προσκύνησαν. Ὁ Ἰωσήφ τοὺς γνώρισε δὲν τοὺς φανερῶθηκε ὅμως, γιὰτὶ θέλησε νὰ τοὺς δοκιμάσῃ, ἂν ἔχουν μετανοήσῃ γιὰ τὴν κακὴ πράξη τους ποὺ ἔκαναν ἀπέναντί του. Προσποιήθηκε πῶς δὲν ξέρει ἐβραϊκὰ καὶ μὲ τὴ βοήθεια ἑνὸς διερμηνέα τοὺς ρώτησε σκληρὰ καὶ ἀπότομα: «**ποιοὶ εἴσαστε σεῖς, καὶ ἀπὸ ποῦ ἐρχόσαστε**»; Αὐτοὶ φοβισμένοι τοῦ ἀπάντησαν: «εἴμαστε ἀπὸ τὴν Χαναάν καὶ ἦρθαμε ἐδῶ γιὰ νὰ ἀγοράσουμε σιτάρι». Ὁ Ἰωσήφ συνέχισε στὸν ἴδιο τόνο: «**εἴσαστε κατάσκοποι καὶ ἦρθατε ἐδῶ γιὰ νὰ κάνετε κακὸ στὴν χώρα μου**». Αὐτοὶ τότε πιὸ πολὺ φοβισμένοι τοῦ εἶπαν: «εἴμαστε καλοὶ ἄνθρωποι. Ὁ πατέρας μας ἀπόκτησε δώδεκα παιδιά, ἀπὸ τὰ ὅποια ὁ ἕνας ἔμεινε κοντά του στὴν Χαναάν καὶ ὁ ἄλλος δὲν ὑπάρχει πλέον». «Γιὰ νὰ βεβαιωθῶ ὅτι λέτε τὴν ἀλήθεια», τοὺς εἶπε ὁ Ἰωσήφ, «θὰ πάῃ ἕνας ἀπὸ σᾶς στὴν πατρίδα σας, γιὰ νὰ φέρῃ καὶ τὸν ἄλλον ἀδερφὸ σας, σεῖς δὲ μέχρι τότε θὰ εἴσαστε φυλακὴ». Καὶ πραγματικὰ τοὺς φυλάκισε τρεῖς ἡμέρες. Κατόπιν, ἀφοῦ ἐκράτησε στὴν φυλακὴ μόνο τὸν Συμεὼν, τὸν ὁποῖον μάλιστα καὶ ἔδωσε μπροστά τους, τοὺς εἶπε: «σεῖς οἱ ἄλλοι φορτώσετε στοὺς ὄνους σας τὸ σιτάρι ποὺ σᾶς ἐτοίμασαν οἱ φύλακες καὶ πηγαίnete στὴν πατρίδα σας· στὸν γυρισμὸ σας ὅμως νὰ μοῦ φέρετε καὶ τὸν νεώτερο ἀδερφὸ σας». Οἱ δέκα ἀδελφοὶ μετανιωμένοι ἔλεγαν μεταξύ τους, ὅτι αὐτὰ τὰ παθαίνουν δίκαια, γιὰτὶ δὲν ἔλαβαν ὑπ' ὄψιν τὴν θλιβερὴ παράκληση τοῦ ἀδερφοῦ των Ἰωσήφ, γιὰ νὰ μὴν τὸν κακοποιήσουν. Ὁ Ἰωσήφ ποὺ ἄκουσε τὰ λόγια αὐτά, ἐπῆγε παρά-

μερα και έκλαψε. Θέλοντας όμως να ιδῆ τὴν πραγματική τους μετάνοια, και πάλι δὲν ἐφανερώθηκε. Τὰ ἑννέα ἀδέρφια, ἀφοῦ ἐφόρτωσαν στὰ ζῶα τους τὰ σακιά, στὰ ὁποῖα ἦταν τὸ σιτάρι, ἀλλὰ και τὰ χρήματα τοῦ καθενός, σύμφωνα με τὴν διαταγὴ τοῦ Ἰωσήφ, ἀναχώρησαν γιὰ τὴν Χαναάν. "Ὅταν ἦρθαν στὴν πατρίδα τους, εἶπαν στὸν πατέρα τους ὅλα ὅσα τοὺς συνέβησαν στὴν Αἴγυπτο· ἀκόμη δὲ ὅτι ἐκρατήθηκε φυλακισμένος ὁ Συμεὼν και ὅτι ὁ ἐκεῖ ἄρχοντας τοὺς ὑποχρέωσε στὴν ἐπιστροφὴ τους νὰ φέρουν και τὸν Βενιαμίν. Ὁ Ἰακώβ τότε λυπημένος εἶπε : «Ὁ Ἰωσήφ και ὁ Συμεὼν δὲν ὑπάρχουν· τώρα θὰ μοῦ πάρετε και τὸν Βενιαμίν»;

Ἡ φανέρωση τοῦ Ἰωσήφ

Ἐτελείωσε τὸ σιτάρι και τὰ παιδιὰ τοῦ Ἰακώβ ἔπρεπε νὰ ξαναπᾶνε στὴν Αἴγυπτο, γιὰ νὰ ἀγοράσουν και ἄλλο. Ἐπρεπε όμως νὰ πάρουν μαζί τους και τὸν μικρότερό τους ἀδερφό, ὅπως εἶχαν ὑποσχεθῆ στὸν Ἰωσήφ. Ὁ Ἰακώβ δὲν ἤθελε νὰ τὸν στείλῃ, ἀλλὰ ὅταν ὁ Ἰούδας τοῦ ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ τὸν ξαναφέρῃ ὅπως δήποτε, ἐδέχθηκε και ἀφῆκε νὰ τὸν πάρουν μαζί τους. Τὰ δέκα ἀδέρφια, με διπλάσια χρήματα και με πλούσια δῶρα πού τοὺς ἔδωκε ὁ πατέρας τους, γιὰ νὰ καλοπιάσουν τὸν Ἰωσήφ, φθάνουν γιὰ δευτέρη φορὰ στὴν Αἴγυπτο. "Ὅταν ἦρθαν μπροστὰ στὸν Ἰωσήφ, διάταξε νὰ τοὺς πᾶνε στὸ σπίτι του και νὰ ἐτοιμάσουν φαγητὸ γιὰ ὅλους· τὸ μεσημέρι θὰ ἔτρωγαν μαζί του. "Ὅταν ἦρθαν στὸ σπίτι τοῦ Ἰωσήφ, ὁ ὑπηρέτης του τοὺς ἔφερε και τὸν Συμεὼν και τοὺς ἔδωκε και νερὸ νὰ νιφθοῦν. Τὸ μεσημέρι ἦρθε και ὁ Ἰωσήφ. Μόλις τὸν εἶδαν τὸν προσκύνησαν και τοῦ ἐπρόσφεραν και τὰ δῶρα τους. Ὁ Ἰωσήφ ὅταν εἶδε τὸν Βενιαμίν, ἐπῆγε στὸ ἰδιαίτερο δωμάτιό του και έκλαψε. Κατόπιν ἀφοῦ ἐνίφθηκε, ξαναἦρθε. Ἐβαλε τὰ ἀδέρφια του νὰ καθήσουν στὸ τραπέζι κατὰ ἡλικία και τὸν Βενιαμίν ἔβαλε φαγητὸ τέσσερες φορές περισσότερο ἀπὸ τοὺς

ἄλλους. Ὅλα αὐτὰ ἔκαναν ἐντύπωση στὰ ἀδέρφια του. Ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα γιὰ νὰ ἀναχωρήσουν, ὁ Ἰωσήφ εἶπε ἰδιαίτερος στὸν ἐπιστάτη του νὰ γεμίσει τὰ σακιά σιτάρη καὶ στὸ σακὶ τοῦ καθενὸς νὰ βάλῃ μέσα καὶ τὰ χρήματα· στὸ σακὶ δὲ τοῦ Βενιαμὴν νὰ βάλῃ καὶ τὸ ἀσημένιο τοῦ ποτήρι. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Τὰ ἀδέρφια τοῦ Ἰωσήφ ἐφόρτωσαν τὰ ζῶα τους καὶ ἀναχώρησαν. Δὲν εἶχαν ὅμως προχωρήσει ἐλάχιστα ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, ὅπο-

Ὁ Ἰωσήφ φανερώνεται εἰς τοὺς ἀδερφοὺς του

ταν ὁ ἐπιστάτης τοῦ Ἰωσήφ τοὺς ἐπρόφτασε καὶ τοὺς εἶπε : «γιατί ἐκλέψατε τὸ ἀσημένιο ποτήρι τοῦ ἄρχοντα»; Διαμαρτυρήθηκαν ὅλοι τους πῶς δὲν εἶναι κλέφτες. «Σ' ἐκεῖνον ποῦ θὰ βρῆς τὸ ποτήρι», τοῦ εἶπαν, «ἄς σκοτωθῆ, καὶ ἐμεῖς οἱ ἄλλοι ἄς γίνουμε δοῦλοι στὸν ἄρχοντά σου». Ἐψάξε καὶ βρῆκε τὸ ποτήρι στὸ σακὶ τοῦ Βενιαμὴν. Ἐσχισαν τὰ ροῦχα τους ἀπὸ τὴν στενοχώρια τους καὶ ξαναγύρισαν στὴν πόλη. Ὁ Ἰωσήφ τοὺς ἔκανε παρατή-

ρηση γι' αὐτό. Ὁ Ἰούδας τοῦ ἀπάντησε ὅτι δὲν ἔχουν καμμιά δικαιολογία καὶ ὅτι ὅλοι θὰ μείνουν δοῦλοι του. Ὁ Ἰωσήφ ὅμως τοῦ ἀπάντησε, ὅτι θὰ κρατήσῃ μόνο τὸν Βενιαμίν, στὸ σάκκο τοῦ ὁποίου βρέθηκε τὸ ποτήρι του. Ὁ Ἰούδας, πού εἶχε ἀναλάβει εὐθύνη ἀπέναντι τοῦ πατέρα του γιὰ τὴν ἐπιστροφή τοῦ Βενιαμίν, τὸν παρακάλεσε νὰ μὴ ἐπιμείνῃ στὴν ἀπόφασή του αὐτή, γιατί θὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὴν λύπη του ὁ πατέρας τους, καὶ νὰ κρατήσῃ αὐτὸν γιὰ δοῦλο του. Ὁ Ἰωσήφ δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῇ περισσότερο. Ἀφοῦ διάταξε νὰ βγοῦν ὅλοι ἔξω, κλαίοντας εἶπε στὰ ἀδέρφια του : «ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀδερφός σας ὁ Ἰωσήφ, πού ἐπουλήσατε· ζῆ ὁ πατέρας μου»; Τὰ ἀδέρφια του ἀπὸ τὴν ταραχὴ τους ἔμειναν βουβά. Κλαῖνε καὶ αὐτὰ ἀπὸ χαρὰ πού ξαναβρῆκαν τὸν ἀδερφό τους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ λύπη, γιὰ τὴν ἀδικία πού τοῦ ἔκαναν. Ὁ Ἰωσήφ τοὺς εἶπε νὰ μὴ λυποῦνται, γιατί ὅλα αὐτὰ ἦσαν θέλημα Θεοῦ καὶ τοὺς ἐσύστησε νὰ ἔρθουν ὅλοι οἰκογενειακῶς στὴν Αἴγυπτο νὰ μείνουν κοντά του, γιατί ἡ πεῖνα θὰ κρατήσῃ ἀκόμη πέντε χρόνια. Κατόπιν ἔπεσε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Βενιαμίν καὶ μετὰ τὴν σειρὰ ἐφίλησε ὅλα του τὰ ἀδέρφια. Μετά, ἀφοῦ τοὺς ἔδωκε πλούσια δῶρα καὶ ἀμάξια βασιλικά γιὰ νὰ μεταφερθοῦν στὴν Αἴγυπτο, τοὺς κατευόδωσε καὶ τὰ ἀδέρφια του ἀναχώρησαν γιὰ τὴν Χαναάν. "Ὅταν ἔφθασαν σ' αὐτή, διηγῆθηκαν στὸν πατέρα τους ὅλη τὴν κατάσταση τοῦ Ἰωσήφ καὶ τοῦ εἶπαν τὴν παράκλησή του νὰ πᾶνε ὅλοι νὰ μείνουν στὴν Αἴγυπτο. Ὁ Ἰακώβ γεμάτος ἀπὸ χαρὰ εἶπε : «εἶναι πολὺ μεγάλο πρᾶγμα γιὰ μένα πού ζῆ τὸ παιδί μου ὁ Ἰωσήφ· θὰ πάω νὰ τὸν ἰδῶ, προτοῦ νὰ πεθάνω».

Ὁ Ἰακώβ στὴν Αἴγυπτο

Ὁ Ἰακώβ προτοῦ νὰ ἀναχωρήσῃ γιὰ τὴν Αἴγυπτο, ἐπρόσφερε θυσία στὸν Θεό. Στὸ ὄνειρό του εἶδε τὸν Θεό, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπε : «ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεός τῶν πατέρων σου· μὴ φοβηθῆς νὰ πᾶς στὴν Αἴγυπτο, γιατί

ἐγὼ θὰ σὲ προστατεύω. Ἐκεῖ θὰ γίνῃς ἀρχηγὸς μεγάλου λαοῦ, τὸν ὁποῖον ἐγὼ ὕστερα θὰ ξαναφέρω στὴ Χαναάν». Κατόπιν, ἀφοῦ πῆρε ὀλόκληρο τὴν οἰκογενεῖά του καὶ τὴν περιουσία του, ἔφυγε γιὰ τὴν Αἴγυπτο. Τὰ πρόσωπα τῆς οἰκογενείας του ἦσαν 75 ψυχές. Ὁ Ἰωσήφ, ὅταν ἔμαθε ὅτι ἔρχονται, ἦρθε μὲ ἀμάξι καὶ τοὺς ὑποδέχθηκε στὴ **Ραμεσσή**. Ὅταν εἶδε τὸν πατέρα του, ἔπεσε στὴν ἀγκαλιά του καὶ ἔκλαιγε. Ὁ Ἰωσήφ παρουσίασε τὸν πατέρα του καὶ τὰ ἀδέρφια του στὸν Φαραῶ, ὁ ὁποῖος τοὺς ἔδωσε γιὰ μόνιμη κατοικία τὴν ἐπαρχία **Γεσέμ**, πού εἶναι ἀνατολικά στὸ δέλτα τοῦ Νείλου ποταμοῦ. Ὁ Ἰακώβ, ὅταν ἦρθε στὴν Αἴγυπτο, ἦταν 130 χρονῶν. ἔζησε δὲ σ' αὐτὴ ἀκόμη δέκα ἐπτὰ. Ὅταν κατάλαβε τὸ τέλος του, ἐκάλεσε κοντὰ του ὅλα του τὰ παιδιά, καθὼς καὶ τὰ δυὸ παιδιά τοῦ Ἰωσήφ, καὶ τὰ εὐλόγησε. Κατόπιν δὲ ἐπροφῆτεψε γιὰ τὸν καθένα. Ἡ σπουδαιότερη προφητεία εἶναι γιὰ τὸν Ἰούδα, ἀπὸ τὴν φυλὴ τοῦ ὁποῖου εἶπε, κατόπιν φωτισμοῦ τοῦ Θεοῦ, θὰ γεννηθῆ ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Στὸ τέλος, ἀφοῦ τοὺς παρακάλεσε νὰ τὸν θάψουν στὴν Χαναάν, στὸ σπήλαιο **Μαχπελάχ**, πέθανε. Ὁ Ἰωσήφ βαλσάμωσε τὸ σῶμα του, καὶ ὕστερα ἀπὸ ἑβδομῆντα ἡμέρες, μαζί μὲ τὰ ἀδέρφια του καὶ ἄλλους ἐπίσημους Αἰγύπτιους, ἔφερε τὸ σῶμα του καὶ τὸ ἔθαψε στὸ μέρος πού εἶχε παρακαλέσει ὁ πατέρας του. Ὁ Ἰωσήφ, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ πατέρα του, ἔλαβε αὐτὸς τὴν θέση πατέρα καὶ προστάτη στὰ ἀδέρφια του. Ὅταν δὲ κατάλαβε τὰ τελευταῖα του, παρακάλεσε τοὺς ἀδερφοὺς του νὰ πάρουν τὰ κόκκαλά του καὶ νὰ τὰ θάψουν στὴν γῆ τῆς **Ἐπαγγελίας**, δηλαδὴ στὴ Χαναάν. Πέθανε σὲ ἡλικία 110 χρονῶν καὶ τὸν ἔθαψαν στὴν Αἴγυπτο.

Ἡ Ἐκκλησία μας τὸν ὀνομάζει γιὰ τὶς ἀρετές του «**πάγκαλο Ἰωσήφ**» καὶ γιορτάζει τὴν μνήμη του τὴν Μεγάλῃ Δευτέρα.

Ο ΜΩΥΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΤΟΥ ΝΑΥΗ

‘Ο ἀρχηγός τῶν Ἑβραίων Μωϋσῆς

Οἱ Ἑβραῖοι στήν Αἴγυπτο ἄρχισαν σιγά σιγά νά πληθαίνουν καί ἡ δύναμή τους ὡς λαοῦ νά εἶναι ὑπολογίσιμη. Οἱ Φαραῶ πού ἐβασίλευσαν κατόπιν δέν ἤξεραν τίποτε γιά τόν Ἰωσήφ, γιατί ἀπό τότε εἶχαν περάσει πολλά χρόνια, καί τὸ μόνο πού ἐσκέπτονταν ἦταν μήπως οἱ Ἑβραῖοι ἐνωθοῦν μὲ ἄλλους ἐχθρικούς των λαοὺς καί τοὺς ὑποτάξουν. Γι’ αὐτὸ προσπάθησαν μὲ διάφορους τρόπους νά τοὺς κάνουν ἀκίνδυνους. Ἐνας ἀπὸ τοὺς βασιλιάδες αὐτοὺς διέταξε νά τοὺς βάζουν σὲ βαρυνὲς δουλιές, γιὰ νά καταστρέφονται τὰ σώματά τους· ἄλλος ἐσυμβούλεψε τίς μαῖες τῶν Ἑβραίων **Σεπφώραν** καί **Φουά** νά σκοτώνουν κατὰ τὴν γέννηση τὰ ἀρσενικά τους παιδιά· καί ὁ Φαραῶ, τέλος, **Ραμσῆς** ὁ δεῦτερος ⁽¹⁾ διέταξε νά πνίγουν κάθε ἀρσενικὸ παιδί στὸ Νεῖλο ποταμό. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ οἱ Ἑβραῖοι **Ἀβραὰμ** καί **Ἰωχαβέδ**, πού ἦσαν ἀπὸ τὴν φυλὴ τοῦ Λευὶ καί εἶχαν καί δυὸ παιδιά, τὴν **Μαριάμ** καί τὸν **Ἀαρών**, ἀπόκτησαν καί τρίτο, τὸ ὁποῖον, ἐπειδὴ ἦταν ἀγοράκι, τὸ ἐκρυψαν τρεῖς μῆνες, γιὰ νά μὴ τοὺς τὸ πάρουν οἱ Αἰγύπτιοι καί τὸ πνίξουν στὸν ποταμό. Ἐπειδὴ ὅμως δέν μπορούσαν νά τὸ κρύψουν περισσότερο καιρό, ἡ μητέρα του, ἀφοῦ τὸ ἔβαλε μέσα σ’ ἓνα καλάθι πού ἄλειψε μὲ ἀσφαλτόπισσα, τὸ ἔβαλε μέσα σ’ ἓνα ἐλῶδες μέρος τοῦ ποταμοῦ, καί συγκεκριμένα κοντὰ στὸ μέρος πού ἐλουζόταν ἡ κόρη τοῦ Φαραῶ, πού τὴν ἔλεγαν **Θερμουθίς**. Αὐτὴ μόλις εἶδε τὸ καλάθι, ἔστειλε μιὰ ὑπρέτρια της καί τῆς τὸ ἔφερε· ἀμέσως δὲ κατάλαβε ὅτι κάποια Ἑβραία τὸ ἄφησε ἐκεῖ. Τὴν στιγμὴ ἐκείνη παρουσιάσθηκε μπροστά της καί ἡ ἀδερφή τοῦ παιδιοῦ **Μαριάμ**, ἡ ὁποία κατὰ συμβουλὴ τῆς μητέρας της παραφύλαγε, γιὰ νά ἰδῇ τί θὰ γίνῃ μὲ τὸν μικρὸν της ἀδερφό, καί τὴν ἐρώτησε μήπως θέλει καμμιὰ παραμάννα γιὰ νά τὸ θηλάζῃ. Ἡ

1. Ἡ μούμια τοῦ Φαραῶ αὐτοῦ βρίσκεται σήμερὰ στὸ μουσεῖο τοῦ Καΐρου.

Θερμουθίς, ἡ ὁποία εἶχε ἀποφασίσει νὰ τὸ κρατήσῃ γιὰ δικό της παιδί, τὸ ἐδέχθηκε πρόθυμα. Τῆς ἔφερε δὲ ὡς τροφὸν τὴν πραγματικὴν του μητέρα, ἡ ὁποία καὶ τὸ πῆρε σπῆτι της καὶ τὸ ἐθήλαξε. Ὅταν δὲ τὸ ἀπόκοψε, τὸ ἔφερε στὸ παλάτι καὶ τὸ παράδωσε στὴ βασιλοπούλα. Ἡ Θερμουθίς τὸ παράλαβε καὶ τοῦ ἔβαλε τὸ ὄνομα **Μωϋσῆ**, πὺ σημαίνει ὑδατόσωστο· με σοφοὺς δὲ Αἰγύπτιους δασκάλους τὸ μόρφωσε πάρα πολύ. Ὁ Μωϋσῆς ἔζησε μέσα στὸ παλάτι μέχρι τῶν σαράντα του χρονῶν. Σὰν Ἑβραῖος ὅμως πὺ ἦταν, ἀγαποῦσε

Ἡ γέννηση τοῦ Μωϋσῆ

πιὸ πολὺ τοὺς συμπατριῶτες του καὶ ὄχι τοὺς Αἰγύπτιους. Μιὰ ἡμέρα μάλιστα πὺ εἶδε ἓνα Αἰγύπτιο νὰ κτυπάῃ ἓνα πατριώτη του, ἐθύμωσε πολὺ γι' αὐτὸ καὶ ἐπάνω στὸ θυμὸ του, ἐνῶ ἐπῆγε νὰ τοὺς χωρίσῃ, ἄθελά του σκότωσε τὸν Αἰγύπτιο, τὸν ὁποῖον καὶ ἔκρυψε κατόπιν στὴν ἄμμο. Ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ ἔμαθε ὁ Φαραὼ καὶ ζητοῦσε νὰ τὸν σκοτώσῃ, ἔφυγε καὶ ἦρθε στὴν γῆ **Μαδιάμ**. Ἐκεῖ ἐγνωρίσθηκε μετὰ τὸν ἱερέα

Ἰοθόρ, ὁ ὁποῖος μάλιστα τὸν ἔκανε καὶ γαμπρὸ στήν κόρη του **Σεπφώρα**, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀπόκτησε δύο παιδιά, τὸν **Γηροᾶμ** καὶ τὸν **Ἐλιέζερ**. Μιὰ ἡμέρα πού ἔβροσκε τὰ πρόβατα τοῦ πεθεροῦ του στὸ ὄρος **Χωρήβ**, εἶδε μιὰ βάτο νὰ βγάζη φλόγες, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ καίεται. "Ὅταν ἐζύγωσε κοντά, ἄκουσε τὴν φωνὴ τοῦ Θεοῦ νὰ τοῦ λέγῃ: «Μωϋσῆ, Μωϋσῆ, ἐπειδὴ ὁ τόπος αὐτὸς εἶναι ἱερός, βγάλε πρῶτα τὰ παπούτσια σου καὶ κατόπιν πλησίασε. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου. Εἶδα τὴν ταλαιπωρία τοῦ λαοῦ μου στήν Αἴγυπτο καὶ κατέβηκα νὰ τοὺς ἐλευθερώσω ἀπὸ τὴν χώρα αὐτὴ καὶ νὰ τοὺς στείλω στὴ γῆ ἐκείνη πού «**τρέχει γάλα καὶ μέλι**». Καὶ τώρα ἔλα νὰ σὲ στείλω στὸν **Φαραὼ** τῆς Αἰγύπτου, γιὰ νὰ τὸν εἰδοποιήσης νὰ ἀφίση τοὺς Ἑβραίους ἐλεύθερους νὰ ἀναχωρήσουν γιὰ τὴν γῆ **Χαναάν**. Ἀρχηγὸς τους θὰ εἶσαι ἐσύ, καὶ βοηθός σου θὰ εἶναι ὁ ἀδερφός σου **Ἀαρών**».

Οἱ δέκα πληγές τοῦ Φαραὼ

Ὁ Μωϋσῆς ἦταν ὀγδόντα χρονῶν. Ἀφοῦ ἀποχαιρέτησε τὸν πεθερό του, ἀναχώρησε γιὰ τὴν Αἴγυπτο. Ὁ Φαραὼ ἐκεῖνος πού ἤθελε νὰ τὸν σκοτώσῃ εἶχε πεθάνει καὶ τώρα ἐβασίλευε ἄλλος. Στὸ δρόμο συνάντησε καὶ τὸν ἀδερφό του τὸν Ἀαρών, ὁ ὁποῖος ἦρθε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο πρὸς συνάντησή του, κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ στὸ ἔργο του, ἐπειδὴ ὁ Μωϋσῆς ἦταν βραδύγλωσσος. Προτοῦ παρουσιασθοῦν στὸν Φαραὼ **Μενεφθά** τὸν πρῶτο, ἦρθαν στὴ **Γεσέμ** καὶ εἶπαν στοὺς Ἑβραίους τὴν ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὴν σκλαβιά τῶν Αἰγυπτίων. "Ὅλος ὁ λαὸς ἀπὸ εὐχαρίστηση ἔσκυψε καὶ προσκύνησε. Κατόπιν παρουσιάζονται στὸν Φαραὼ καὶ τοῦ λέγουν τὴν ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ νὰ ἀφίση τοὺς Ἑβραίους ἐλεύθερους νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Αὐτὸς ὅμως ἀρνεῖται καὶ διατάσσει νὰ τιμωροῦν τοὺς Ἑβραίους περισσότερο. Τότε ὁ Θεὸς γιὰ τὴν παρακοή του αὐτὴ, τὸν ἐτιμώρησε μὲ τὶς παρακάτω δέκα τι-

μωρίες (πληγές): 1) τὴν μεταβολὴ τοῦ νεροῦ τοῦ Νείλου σὲ αἷμα 2) μὲ πλῆθος βατράχια 3) μὲ πάρα πολλές σκνῖπες 4) μὲ τσιμπούργια 5) μὲ θανάτωση ὄλων τῶν ζώων 6) μὲ αἰθάλη (καπνιά) 7) μὲ χαλάζι 8) μὲ πλῆθος ἀκρίδες 9) μὲ τριήμερο σκοτάδι καὶ 10) μὲ θανάτωση ὄλων τῶν πρωτοτόκων ἀνθρώπων καὶ ζώων. Ὁ Φαραὼ σὲ κάθε τιμωρία μετανοοῦσε καὶ ὑποσχόταν πῶς θὰ ἄφηνε τοὺς Ἑβραίους ἐλεύθερους νὰ ἀναχώρησουν. Ὅταν ὅμως ἐτελείωνε ἡ πληγὴ, ἄλλαζε γνώμη καὶ ἀρνιόταν. Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρών, προτοῦ ὁ Θεὸς ρίξη τὴν τελευταία πληγὴ, εἶπαν στοὺς Ἑβραίους νὰ σφάξουν ἀπὸ ἓνα ἀρνάκι, μὲ τὸ αἷμα του δὲ νὰ βάψουν τὰ ἀνώφλια καὶ τὰ πλάγια τῶν θυρῶν των, γιὰ νὰ βλέπῃ αὐτὸ ὁ ἄγγελος καὶ ἔτσι δὲν θανάτωνε καὶ αὐτουνῶν τὰ πρωτότοκα παιδιὰ καὶ ζῶα. Κατόπιν δὲ νὰ ψῆσουν αὐτὸ καὶ νὰ τὸ φάγουν μὲ ἄζυμο ψωμί καὶ πικρὰ χόρτα, γιὰ νὰ θυμοῦνται ἔτσι τὸ ἔκτακτο τῆς ἀναχώρησής των καὶ τὶς πικρίες τῆς σκλαβιᾶς των. Οἱ Ἑβραῖοι τὴν προετοιμασίαν αὐτὴν τὴν γιορτάζουν μέχρι σήμερα ὑπὸ τὸ ὄνομα Πάσχα. Θέλουν μὲ τὴν γιορτὴ τους αὐτὴ νὰ ἐνθυμοῦνται τὴν σωτηρίαν τους ἀπὸ τὸν θάνατο καὶ τὴν ἀπελευθέρωσίν τους ἀπὸ τοὺς σκληροὺς Αἰγύπτιους. Τὰ μεσάνυχτα τὰ πρωτότοκα παιδιὰ τῶν Αἰγυπτίων, ὅπως εἶχε ἀναγγεῖλει ὁ Μωϋσῆς, ἄρχισαν νὰ πεθαίνουν καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα τὸ παιδί τοῦ Φαραὼ. Ὁ βασιλεὺς κατατρομαγμένος καὶ κλαίοντας προσχάλεσε τὸν Μωϋσῆ καὶ τὸν Ἀαρών τὴν νύχτα καὶ τοὺς εἶπε ὅτι εἶναι ἐλεύθεροι νὰ φύγουν μὲ τὰ ζῶα των, τοὺς ἐζήτησε δὲ καὶ τὴν εὐλογίαν τους.

Ἡ ἔξοδος τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ ἡ διάβασις τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσης

Οἱ Ἑβραῖοι, ἀφοῦ ἔφαγαν τὸ πάσχα τους, ἦσαν σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Μωϋσῆ, ἔτοιμοι γιὰ ἀναχώρησι. Πραγματικὰ δέ, μόλις ἔλαβαν τὴ σχετικὴ εἰδοποίησι, ἀναχώρησαν. Στὰ τετρακόσια τριάντα χρόνια ποῦ ἔμειναν στὴν Αἴγυπτο εἶχαν φθάσει τὰ δυὸ

ἑκατομμύρια· ἀπ' αὐτὰ μάλιστα οἱ ἑξακόσιες χιλιά-
 δες ἦσαν ἄνδρες. Ὁ Μωϋσῆς ἐπῆρε μαζί του καὶ τὰ
 κόκκαλα τοῦ Ἰωσήφ. Προχωροῦσαν μέσα στὴν ἔρημο
 μὲ τὴν προστασία τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος τὴν ἡμέρα τοὺς
 ἐσκίαζε μὲ στύλο νεφέλης καὶ τὴν νύχτα τοὺς ἐφώτιζε
 μὲ στύλο πυρός, γιὰ νὰ μὴ χάσουν τὸν δρόμο τους.
 Βαδίζοντας ἔφθασαν στὴν δυτικὴ ὄχθη τῆς Ἐρυθρᾶς
 θάλασσας, πού ἐλεγόταν **Εἰρώθ** ἢ **Ἄτακας**. Ξαπλω-
 μένοι ὅπως ἦσαν γιὰ νὰ ξεκουρασθοῦν, βλέπουν ἀπὸ
 μακριὰ Αἰγυπτιακὰ στρατεύματα μὲ ἑξακόσια δρεπα-
 νηφόρα ἄρματα νὰ ἔρχονται κατεπάνω τους. Ὁ Φα-
 ραὼ μετανόησε πού ἔχασε τόσα ἐργατικὰ χέρια καὶ
 ἀποφάσισε νὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ μὲ τὴν βία. Οἱ Ἐβραῖοι
 ἀπελπισμένοι τὰ ἔβαλαν μὲ τὸν Μωϋσῆ, στὸν ὁποῖον
 ἔλεγον: «δὲν ἦσαν στὴν Αἴγυπτο ἀρκετοὶ τάφοι, γιὰ
 νὰ θαφτοῦμε ἐκεῖ; Ἄς μᾶς ἀφήνες ἐκεῖ δούλους στοὺς
 Αἰγύπτιους, καὶ ὄχι νὰ πεθάνουμε ἐδῶ στὴν ἔρημο».
 Ὁ Μωϋσῆς τοὺς ἔλεγε νὰ ἔχουν θάρρος καὶ ὅτι
 ὁ θεὸς θὰ τοὺς προστατέψῃ. Κατόπιν, κατὰ διαταγὴν
 τοῦ Θεοῦ, κτυπάει τὴν θάλασσα μὲ τὴν ράβδο του καὶ
 αὐτὴ χωρίζεται σὲ δυὸ μέρη· στὴ μέση γίνεται ξηρὰ
 καὶ διὰ μέσου αὐτῆς οἱ Ἐβραῖοι προχωροῦν γιὰ νὰ
 περάσουν στὸ ἀπέναντι μέρος. Ἐν τῷ μεταξύ ἔφθα-
 σαν καὶ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ μπῆκαν καὶ αὐτοὶ στὸ κενὸ
 μέρος τῆς θάλασσας. Ὁ Μωϋσῆς ὅμως, ὅταν ἐπέρασαν
 ὅλοι οἱ Ἐβραῖοι στὴν ἄλλη μεριὰ τῆς ξηρᾶς, πού λε-
 γόταν **Ἁγιοὺν Μουσαῖ**, ξαναχτύπησε τὴν θάλασσα· τὰ
 νερά της τότε ἦρθαν πάλι στὴν θέση τους καὶ ὅλοι οἱ
 Αἰγύπτιοι ἐπνίγηκαν. Οἱ Ἐβραῖοι ἄνδρες μὲ ἀρχηγό
 τους τὸν Μωϋσῆ καὶ οἱ Ἐβραῖες γυναῖκες μὲ ἐπικε-
 φαλῆς τὴν ἀδελφὴ του Μαριάμ, μὲ ἓνα ὠραῖο ὕμνο
 καὶ μὲ μουσικὰ ὄργανα ἐδοξολόγησαν τὸν Θεὸ γιὰ
 τὴν σωτηρίαν τους. Ἀπὸ ἐδῶ ἐπροχώρησαν καὶ ἦρθαν
 στὰς ἐρήμους **Σουρ** καὶ **Σίν**, στὶς ὁποῖες δὲν εὑρισκαν
 νερὸ καὶ τροφές. Ἀγανακτισμένοι γιὰ τὶς ταλαιπω-
 ρίες τους αὐτές, ἄρχισαν νὰ γογγύζουν πάλιν κατὰ
 τοῦ Μωϋσῆ, στὸν ὁποῖον ἔλεγον, ὅτι ἦταν καλλίτερο
 νὰ πέθαιναν στὴν Αἴγυπτο χορτασμένοι ἀπὸ τροφές,

καὶ ὄχι ἐδῶ στὴν ἔρημο ἀπὸ τὴν πείνα. Ὁ Μωϋσῆς τοὺς εἶπε, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ σᾶς δώσῃ τὸ βράδῳ κρέας νὰ φᾶτε καὶ τὸ πρωτὶ ψωμί νὰ χορτάσετε. Ἔτσι δὲ πραγματικὰ καὶ ἔγινε. Τοὺς ἔρριξε κοπάδια ὀρτύκια γιὰ φαγητὸ καὶ γιὰ ψωμί τοὺς ἔρριξε τὸ μάνα. Τὸ μάνα αὐτὸ ἦταν ἓνας μικρὸς σπόρος, ἄσπρος καὶ γλυκός, ὁ ὁποῖος διαλυόταν μὲ τὸν ἥλιο, καὶ τὸν ὁποῖον οἱ Ἑβραῖοι ἐκοπάνιζαν καὶ ἀλευροποιουῖσαν. Τὸ ψωμί ποῦ

Οἱ Ἑβραῖοι τρέφονται εἰς τὴν ἔρημο

ἔφτιαναν ἀπ' αὐτὸ ἔμοιαζε σὰν λουκουμάδες μέσα στὸ μέλι. Τὸ μάνα ἔπεφτε ὅλες τὶς νύχτες, ἐκτὸς τοῦ Σαββάτου· γι' αὐτὸ τὴν Παρασκευὴ ἔπρεπε νὰ μαζεύουν διπλὴ ποσότητα. Οἱ Ἑβραῖοι ἔφαγαν μάνα στὴν ἔρημο σαράντα χρόνια. Ὁ Ἀαρὼν, κατὰ διαταγὴν τοῦ Μωϋσῆ, ἔβαλε μέσα σὲ μιὰ χρυσῆ στάμνα μάνα καὶ τὴν ἔβαλε στὴ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου· αὐτὸ δὲ τὸ ἔκανε, γιὰ νὰ θυμοῦνται οἱ κατόπιν Ἑβραῖοι πῶς ἐτράφησαν οἱ πρόγονοὶ τους στὴν ἔρημο. Ἐπειτα οἱ Ἑβραῖοι ἔφθασαν στὸ

ὄρος **Χωρήβ**, στὸ ὁποῖον ὁ Μωϋσῆς τοὺς ἐπότισε μὲ νερὸ πού ἔβγαλε ἕνας βράχος, τὸν ὁποῖον ἐχτύπησε μὲ τὴν ράβδον του, καὶ στὸ ὁποῖον τοῦ ἔφερε καὶ τοῦ παρέδωσε ὁ πεθερὸς του Ἰσθὸρ τὴν γυναῖκα του Σεπφώρα καὶ τὰ παιδιά του Γηρσάμ καὶ Ἐλιέζερ.

Οἱ δέκα ἐντολές

Ἦστερα ἀπὸ τρεῖς μῆνες, ἀπὸ τὴν ἀναχώρησή τους ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, οἱ Ἑβραῖοι ἔφθασαν στὸ ὄρος τῆς Ἀραβίας πού ἐλεγόταν **Σινᾶ** καὶ εἶχε πέντε κορυφές (Σερβάλ, Μουσᾶ, Οὐμσχομέρ, Κατερίνη καὶ Ζεβίρ)· στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ αὐτοῦ ἐστρατοπέδεψαν. Ὁ Θεὸς τότε ἐκάλεσε στὴν κορυφή τοῦ βουνοῦ **Σινᾶ**, πού εἶχε τὸ ὄνομα **Μουσᾶ**, τὸν Μωϋσῆ καὶ τοῦ εἶπε : «πὲς στοὺς Ἑβραίους ὅτι ἂν ἀκοῦν τίς συμβουλές μου καὶ ἐκτελοῦν τὸ θέλημά μου, θὰ τοὺς κάνω ἐκλεκτὸ καὶ ἅγιό ἔθνος. Ἀκόμη νὰ νηστεύουν δυὸ ἡμέρες καὶ νὰ καθαρισθοῦν, γιατί τὴν τρίτη ἡμέρα θὰ τοὺς μιλήσω ἀπ' ἐδῶ ἀπὸ τὸ βουνό». Ὁ Μωϋσῆς εἶπε αὐτὰ στοὺς συμπατριῶτες του, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐδήλωσαν σ' αὐτὸν ὅτι θὰ εἶναι ὑπάκουοι στὸ Θεὸ καὶ ὅτι θὰ συμμορφωθοῦν πρὸς τίς παραγγελίες του. Πραγματικὰ τὴν τρίτη ἡμέρα τὸ πρωῒ, ἐνῶ μόνος του ὁ Μωϋσῆς εἶχε ἀνεβῆ στὴν παραπάνω κορυφή τοῦ **Σινᾶ**, ὅπως τοῦ εἶχε εἰπῆ ὁ Θεός, ἀκούστηκαν βροντὲς καὶ ἦχος σάλπιγγας καὶ ἐφάνησαν ἀστραπὲς καὶ πυκνὰ σύννεφα ἀπὸ καπνὸ· ὅλα αὐτὰ ἐσήμαιναν ὅτι θὰ παρουσιαζόταν ὁ Θεός. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Ὁ Θεὸς μιλάει ἀπὸ τὸ **Σινᾶ** στοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς δίνει τίς παρακάτω ἐντολές :

1) Ἐγὼ εἶμαι ὁ Κύριος ὁ Θεός, πού σε ἔβγαλα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Ἐκτὸς ἀπὸ ἐμένα δὲν ὑπάρχει ἄλλος Θεός.

2) Νὰ μὴ προσκυνᾷς καὶ λατρεύῃς τὰ εἰδωλα.

3) Νὰ μὴν πιάνῃς στὸ στόμα σου τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ χωρὶς λόγο.

- 4) Νὰ δουλεύης ἕξ ἡμέρες τὴν ἐβδομάδα· τὴν δὲ ἑβδόμη νὰ ξεκουράζῃσαι καὶ νὰ λατρεύῃς τὸν Θεό.
 5) Νὰ τιμᾷς τοὺς γονεῖς σου, γιὰ νὰ ζήσῃς πολλὰ καὶ εὐτυχισμένα χρόνια.
 6) Νὰ μὴ σκοτώνῃς.
 7) Νὰ μὴ προσβάλλῃς τὴν τιμὴ τοῦ πλησίον.
 8) Νὰ μὴ κλέβῃς.
 9) Νὰ μὴ λὲς ψέμματα, γιὰ νὰ βλάψῃς τὸν συν-
 ἄνθρωπό σου.
 10) Νὰ μὴν ἐπιθυμήσῃς ποτέ σου ξένα πράγματα.

‘Ο Θεὸς δίνει εἰς τὸν Μωϋσῆ τὶς δέκα ἐντολές

Οἱ Ἑβραῖοι, ὅταν ἄκουσαν τὶς ἐντολές, μὲ μιὰ φωνὴ εἶπαν ὅτι θὰ ἀκούσουν καὶ θὰ ἐκτελοῦν ὅλα αὐτά. Ὁ Μωϋσῆς, ἀφοῦ κατέβη ἀπὸ τὸ Σινᾶ, ἔχτισε θυσιαστήριο καὶ ἐπρόσφερε θυσία στὸν Θεό· μὲ τὸ μισὸ μάλιστα αἷμα τῶν θυσιασθέντων ζώων ἔρράντισε τὸν βωμὸ καὶ μὲ τὸ ἄλλο μισὸ τὸν λαό, ὁ ὁποῖος ἔτσι ἔκανε μιὰ διαθήκη (=συμφωνία) μὲ τὸν Θεό, ὅτι θὰ ἐκτελῇ πάντοτε τὸ θέλημά του. Ὁ Μωϋσῆς ἀνέβηκε κατόπιν, κατὰ προσταγὴ τοῦ Θεοῦ, στὸ Σινᾶ καὶ πάλι, μὲ συν-

οδό του τὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, γιὰ νὰ πάρῃ καὶ γραπτὲς τὶς δέκα ἐντολές. Ἐπειδὴ ὅμως ἔμεινε ἐπάνω σ' αὐτὸ σαράντα ἡμέρες, οἱ Ἑβραῖοι ἐνόμισαν ὅτι ἐχάθηκε γι' αὐτὸ ἀνάγκασαν τὸν Ἀαρὼν νὰ τοὺς φτιάσῃ μὲ τὰ χρυσᾶ βραχιόλια τῶν γυναικῶν ἓνα μοσχάρι γιὰ Θεό, ὅπως ἐπίστευαν οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ αὐτὸ ἐλάτρευαν καὶ αὐτοί. Ὄταν ὁ Μωϋσῆς κατέβηκε κρατῶντας στὰ χέρια του τὶς δυὸ πέτρινες πλάκες, στὶς ὁποῖες ὁ Θεός, καὶ ἀπὸ τὶς δυὸ μεριές, εἶχε γράψῃ τὶς δέκα ἐντολές, τόσο πολὺ ταραχθῆκε ἀπὸ τὴν ἀσέβεια τῶν Ἑβραίων, ποὺ τόσο γρήγορα ἐλησμόνησαν τὸν προστάτη τους Θεό, ὥστε ἐπέταξε χάμω τὶς πλάκες καὶ τὶς ἔσπασε. Κατόπιν ἐκοπάνισε τὸ χρυσὸ μοσχάρι σὲ λεπτὴ σκόνη, τὴν ὁποίαν καὶ ἔρριξε μέσα σ' ἓνα ποτάμι. Ὁ Μωϋσῆς ζανανέβηκε στὸ Σινᾶ καὶ ἐπῆρε ἀπὸ τὸν Θεὸ ἄλλες δυὸ πλάκες μὲ τὶς ἐντολές, τὶς ὁποῖες καὶ ἔβαλε μέσα σὲ ἓνα χρυσομένο μέσα καὶ ἔξω κιβώτιο, τὸ ὁποῖο ὠνομάσθηκε **Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης** ⁽¹⁾, ἐπειδὴ ἔκλεισε μέσα τὴν Διαθήκη (συμφωνία) τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς Ἑβραίους.

Ἡ θρησκευτικὴ ὀργάνωση τῶν Ἑβραίων

Ὁ Θεὸς ἔδωκε ἐντολὴ στὸν Μωϋσῆ νὰ φτιάσῃ μιὰ ἐκκλησία, γιὰ τὶς θρησκευτικὲς ἀνάγκες τῶν Ἑβραίων. Ὁ Μωϋσῆς ἔφτιασε πραγματικὰ ἓνα κινητὸ ναό, ποῦ ὠνομάσθηκε **Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου**, ἐπειδὴ μέσα εἶχε καὶ τὴν Κιβωτὸ μὲ τὶς πλάκες, οἱ ὁποῖες μαρτυροῦσαν (=ἐβεβαίωναν) τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἡ σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου ἦταν μιὰ χρωματιστὴ σκηνὴ, ἣ ὁποία ἐχωριζόταν μὲ ἓνα πάνινο χῶρισμα σὲ δυὸ μέρη ἀπ' αὐτὰ τὸ πρῶτο ἐλεγόταν **ἱερό ἢ ἅγιο** καὶ τὸ δεῦτερο στὸ βάθος εἶχε τὸ ὄνομα **ἄδυτο ἢ ἅγια ἁγίων**. Στὸ ἅγιο ἦταν : 1) ἡ τράπεζα τῆς πρόθεσης, ἐπάνω στὴν ὁποία οἱ ἱερεῖς ἔβαζαν δώδεκα πρόσφορα γιὰ τὶς θυσίες τους 2) ἡ ἐπτάφωτη λυχνία, δηλαδὴ

(1) Αὐτὴ εἶχε μᾶκρος ἓνα καὶ μισὸ μέτρο καὶ πλάτος καὶ ὕψος ἀπὸ ἓνα μέτρο.

ένα μεγάλο λυχνάρι με ἑπτὰ φῶτα καὶ 3) τὸ θυσιαστήριο τοῦ θυμιάματος, μέσα στὸ ὁποῖον ἔκαιγόταν λιβάνι γιὰ τὸν Θεό. Στὰ δὲ ἅγια τῶν ἁγίων ὑπῆρχαν : 1) ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης 2) ἡ χρυσῆ στάμνα με τὸ μάνα καὶ 3) τὸ βιβλίον τῆς Διαθήκης, τὸ ὁποῖον εἶχε διάφορες θρησκευτικὲς ὁδηγίες. Γύρω γύρω ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου εἶχε μιὰ μεγάλη αὐλή, στὴ μέση τῆς ὁποίας ἦταν τὸ **θυσιαστήριο τῶν ὀλοκαυτωμάτων**, στὸ ὁποῖον ἔκαιγαν γιὰ θυσία ὀλόκληρα σφαχτά. Ὁ Μωϋσῆς, κατὰ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ, ὥρισε τὸν ἀδερφό του Ἀαρών, ὡς τὸν πρῶτο ἀρχιερέα τῶν Ἑβραίων. Ἀπὸ τὴν γενεὰ του ἐπίσης ὥρισε ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐδίδασκαν τὸν λαὸ καὶ ἔκαναν τὶς θυσίες. Βοηθοὶ τοῦ ἀρχιερέα καὶ τῶν ἱερέων ἦσαν οἱ **Λευῖτες**, δηλαδή ὅλοι οἱ ἀπόγονοι τῆς φυλῆς τοῦ Λευὶ, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὰ 25 χρόνια τοὺς ἕως τὰ πενήντα ἐκτελοῦσαν τὶς βοηθητικὰς ὑπηρεσίες τῆς λατρείας. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ ὁ ἀρχιερέας, ποὺ ἦταν πάντοτε ἕνας, καὶ οἱ ἱερεῖς ποὺ ἦσαν πολλοί, ἦσαν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὴν φυλὴ τοῦ Λευὶ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἄλλες φυλὲς ἐζήτησαν νὰ γίνωνται καὶ ἀπὸ αὐτὲς κληρικοί, ὁ Μωϋσῆς, γιὰ νὰ λύσῃ τὴν διαφορὰ, ἔδωσε ἐντολὴ νὰ βάλουν ἀπὸ μιὰ ράβδο στὴ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου καὶ ὅποιας φυλῆς ἡ ράβδος βλαστήσῃ, αὐτὴ θὰ εἶχε ὡς προνόμιον τὴν ἱερωσύνην. Αὐτὸ καὶ ἔγινε. Τὴν ἄλλη δὲ ἡμέρα βρέθηκε νὰ ἔχη βγάλῃ βλαστὸς ἀπὸ τὶς δώδεκα ράβδους, ἡ ράβδος τοῦ Ἀαρών, ὁ ὁποῖος ἀνῆκε στὴ φυλὴ τοῦ Λευὶ. Ἔτσι καμμιὰ κατόπιν φυλὴ δὲν παραπονέθηκε γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Ἡ ράβδος τοῦ Ἀαρών ποὺ ἐβλάστησε, τοποθετήθηκε κατόπιν γιὰ ἱερὸν κειμήλιον μέσα στὴν Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης. Οἱ Ἑβραῖοι ἐπρόσφεραν στὸ Θεὸ ἀρωματικὸ θυμιάμα, ἀλλὰ καὶ ἐθυσίαζαν σ' αὐτὸν καὶ ζῶα (βόδια, πρόβατα, τράγους, τρυγόνια καὶ περιστέρια). Γιὰ γιορτὲς δὲ εἶχαν : 1) τὸ **Σάββατο**, δηλαδή τὴν ἑβδομῆ ἡμέρα τῆς ἑβδομάδας, ποὺ ὁ Θεὸς ξεκουράσθηκε ἀπὸ τὰ ἔργα του 2) τὴν **νουμηνία**, δηλαδή τὴν πρώτη ἡμέρα τοῦ μῆνα 3) τὸ **Πάσχα** ἢ γιορτὴ τῶν ἀζύμων ποὺ τοὺς θύμιζε τὴν ἀπελευθέρωσίν τοὺς ἀπὸ

τὰ βάσανα τῶν Αἰγυπτίων 4) τὴν Πεντηκοστή, γιὰ νὰ θυμοῦνται τὴν ἡμέρα ποὺ τοὺς ἔδωσε ὁ Θεὸς τὸν Δεκάλογο καὶ γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστοῦν γιὰ τὸ μᾶζευμα τῶν πρώτων καρπῶν των 5) ἡ Σκηνοπηγία ⁽¹⁾ γιὰ νὰ θυμοῦνται ποῦ ἔζησαν στὴν ἔρημο κάτω ἀπὸ τὶς σκηνές σαράντα περίπου χρόνια καὶ 6) ἡ ἡμέρα τοῦ **ἐξίλασμοῦ**, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀρχιερέας ἐπρόσφερε θυσία στὰ ἅγια τῶν ἁγίων γιὰ τὶς ἁμαρτίες τῆς δικῆς του καὶ τοῦ λαοῦ. Τὴν ἡμέρα αὐτὴν οἱ Ἑβραῖοι ἐνήστευαν, ὅπως ἐπίσης, ἐνήστευαν καὶ τὴν Πέμπτην, γιὰ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἀνέβηκε ὁ Μωϋσῆς στὸ Σινᾶ, γιὰ νὰ πάρῃ τὸ Δεκάλογο, καὶ τὴν Δευτέρα, ἐπειδὴ κατέβηκε μὲ τὶς δέκα ἐντολές. Οἱ Ἑβραῖοι εἶχαν ἀκόμη συνήθεια νὰ ἀφιερώνουν τὰ πρωτότοκα ἀρσενικά παιδιὰ τοὺς στὸ θεό, ἀπὸ τὸν ὁποῖον κατόπιν τὰ ἔπαιρναν, ἀφοῦ ἔδιναν εἴκοσι χρυσὲς δραχμῆς.

Ἡ περιπλάνηση τῶν Ἑβραίων καὶ ὁ θάνατος τοῦ Μωϋσῆ

Οἱ Ἑβραῖοι ἀναχώρησαν ἀπὸ τὸ Σινᾶ καὶ ὕστερα ἀπὸ μακρυνὴ πορεία, ἔφθασαν στὴν ἔρημο **Φαράν**, ποὺ ἦταν στὰ σύνορα τῆς Χαναάν. Ἀπ' ἐδῶ ὁ Μωϋσῆς, κατ' ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, ἔστειλε τοὺς ἀρχηγούς τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν Ἑβραίων, γιὰ νὰ κατασκοπεύσουν τὴν χώρα. Δυὸ ἀπ' αὐτούς, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, ὁ ἀρχηγὸς τῆς φυλῆς τοῦ Ἐφραΐμ καὶ ὁ Χάλεβ, ὁ ἀρχηγὸς τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα, ἦσαν οἱ πιὸ διαλεχτοί. Πραγματικὰ οἱ ἄνδρες αὐτοὶ ἐπῆγαν καὶ ὕστερα ἀπὸ σαράντα ἡμέρες ἐγύρισαν, φέρνοντας μαζί τους καὶ σταφύλια, ρόδια καὶ σῦκα ἀπὸ τὴν χώρα αὐτή. Μπροστὰ στὸ Μωϋσῆ καὶ στοὺς Ἑβραίους, εἶπαν ὅτι ἡ γῆ αὐτὴ εἶναι πολὺ εὐφορὴ (ρέει γάλα καὶ μέλι), ἀλλὰ οἱ πόλεις τῆς εἶναι τειχισμένες καὶ οἱ κάτοικοί της πολὺ δυνατοί. Ὅταν ἄκουσαν αὐτὰ οἱ Ἑβραῖοι, τὰ ἔβραλαν μὲ τὸν Μωϋσῆ καὶ τὸν Ἀαρών, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔλεγον: «μακάρι νὰ πεθαίναμε στὴν Αἴγυ-

(1) Γι' αὐτὸ θὰ μιλήσωμε στὸ παρακάτω κεφάλαιο.

πτο ἢ στήν ἔρημο, παρά νά σκοτωθοῦμε ἐδῶ στὸν πόλεμο. Καλλιτέρα νά ζαναγυρίσουμε στήν Αἴγυπτο». Καὶ ἀναμεταξύ τους ἔκαναν τὴν σκέψη νά διαλέξουν ἄλλο ἀρχηγὸ καὶ μὲ αὐτὸν νά γυρίσουν στήν Αἴγυπτο. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ ὁ Χάλεβ προσπαθοῦσαν νά τοὺς δώσουν θάρρος καὶ νά τοὺς βεβαιώσουν ὅτι ὁ θεὸς εἶναι μαζί μὲ αὐτοὺς καὶ θὰ τοὺς βοηθήσῃ. Ὁ θεὸς ποὺ τιμωρεῖ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ἀχάριστους, εἶπε στὸν Μωϋσῆ: «ἕως πότε θὰ ἀφίσω τὸν λαὸ αὐτὸ νά παραπονῆται; Θὰ τιμωρήσω ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶδαν τὰ θαύματά μου, μὲ θάνατο· ὅλοι ὅσοι εἶναι ἐπάνω ἀπὸ εἴκοσι χρονῶν θὰ πεθάνουν στήν ἔρημο. Θὰ ἐξαιρεθοῦν ἀπὸ τὸν θάνατο αὐτὸν μόνον ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ ὁ Χάλεβ, γιατί εἶναι πιστοὶ σ' ἐμένα». Ἔτσι καὶ ἔγινε. Οἱ Ἑβραῖοι περιπλανήθηκαν μέσα στήν ἔρημο τῆς Πετραίας Ἀραβίας σαράντα χρόνια καὶ στὸ διάστημα αὐτὸ πέθαναν ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ ἦσαν ἐπάνω ἀπὸ εἴκοσι χρόνια· μαζί μάλιστα μὲ αὐτοὺς πέθαναν καὶ ἡ ἀδερφή τοῦ Μωϋσῆ Μαριάμ καὶ ὁ ἀδερφός του Ἀαρών, τὸν ὁποῖον διαδέχθηκε γιὰ ἀρχιερέας τὸ παιδί του Ἐλεάζαρος. Ἀπὸ τὸν θάνατο αὐτὸν δὲν ἐξαιρέθηκε οὔτε καὶ ὁ Μωϋσῆς, γιατί ἔδειξε ὀλιγοπιστία στὸν Θεό. Βρίσκονταν μὲ τοὺς Ἑβραῖους στήν ἔρημο τῆς Κάδης, ποὺ ἦταν κομμάτι τῆς ἐρήμου τῆς Πετραίας Ἀραβίας καὶ στήν ὁποῖαν δὲν ὑπῆρχε νερό. Οἱ συμπατριῶτες του διψασμένοι τὰ ἔβαλαν μαζί του. Τότε ὁ Θεὸς τὸν διατάσσει νά εἰπῆ σὲ μιὰ πέτρα νά βγάλῃ νερό· αὐτὸς ὅμως, ἔχοντας σύμφωνο καὶ τὸν Ἀαρών, ἀντὶ νά συμμορφωθῆ μὲ τὴν διαταγὴ τοῦ θεοῦ, τὴν ἐχτύπησε μὲ τὴν ράβδο του δυὸ φορές. Γιὰ τὴν παρακοή του αὐτὴ ἐτιμωρήθηκε νά μὴν μπῆ στήν γῆ τῆς Ἐπαγγελίας. Τὴν εἶδε μόνο ἀπὸ μακριὰ καὶ συγκεκριμμένα ἀπὸ τὴν κορυφὴ Φασγὰ τοῦ βουνοῦ Ναβαῦ, ποὺ εἶναι κοντὰ στὸν Ἰορδάνη ποταμό. Ὅταν κατάλαβε τὸν θάνατό του ὁ μέγας αὐτὸς ἀρχηγός, δὲν ἐλυπήθηκε, οὔτε καὶ ἔκλαψε, μιὰ καὶ ἦταν θέλημα Θεοῦ. Μόνο ἐθεώρησε ὑποχρέωσή του νά μαζέψῃ τοὺς Ἑβραῖους γιὰ τελευ-

ταία φορά και νά τοὺς συμβουλέψῃ νά μένουν πιστοὶ στὸν Θεὸ και νά ἐκτελοῦν τὶς ἐντολές του. Ὑστερα δέ, ἀφοῦ εὐλόγησε τὶς δώδεκα φυλές και, κατὰ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ, διάλεξε γιὰ διάδοχό του τὸν παλαιὸ συναγωνιστὴ του Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, πέθανε σὲ ἡλικία 120 χρονῶν. Οἱ Ἑβραῖοι τὸν ἔθαψαν στὴν κοιλάδα τῆς πόλης Βαιθ-Φογώρ και τὸν ἐπένησαν ἕνα μῆνα.

Ἡ κατάκτηση τῆς Χαναάν και ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ

Ὁ νέος ἀρχηγὸς τῶν Ἑβραίων Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, ὁ ὁποῖος ἀνάλαβε τὴν ἀρχηγία σὲ μεγάλη ἡλικία, εἶχε ὑποχρέωση νά καταλάβῃ και μοιράσῃ τὴν γῆν Χα-

Ἡ ἄλωση τῆς Ἱεριχοῦς

ναάν. Οἱ Ἑβραῖοι εἶχαν τώρα φθάσει στὸν Ἰορδάνη ποταμό, ὁ ὁποῖος στὴν περίοδο αὐτὴ εἶχε πλημμυρίσει· τὸν ἐπέρασαν ὅμως μὲ θαυματουργικὸ τρόπο. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ διέταξε τοὺς ἱερεῖς, ἀφοῦ πάρουν

τὴν κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, νὰ προχωρήσουν πρῶτοι αὐτοὶ στὸ ποτάμι. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ ἀμέσως ἐχωρίσθησαν, ὅπως ἔγινε ἄλλοτε στὴν Ἐρυθρᾷ θάλασσα, καὶ ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι ἐπέρασαν ἀπέναντι στὴν γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Τὴν πρώτη πόλη ποῦ συνάντησαν σ' αὐτὴ ἦταν ἡ ὄχυρὴ πόλη **Ἰεριχώ**. Ἡ κατάληψή της ἦταν δύσκολη, γιατί εἶχε μεγάλη τείχη. Οἱ Ἑβραῖοι ὅμως τὴν ἐκυρίεψαν μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἔδωσε ἐντολὴ στοὺς Ἑβραῖους νὰ κυκλώσουν τὴν πόλη. Ἐπὶ ἕξι ἡμέρες, ἑπτὰ ἱερεῖς μὲ σάλπιγγες καὶ τὴν κιβωτὸ τῆς Διαθήκης ἔρχονταν γύρω ἀπὸ τὴν πόλη καὶ ἐπαιζαν δυνατὰ τὴν ἑβδόμη ἡμέρα ἡ περιφορὰ ἔγινε ἑπτὰ φορές. Τότε οἱ ἱερεῖς ἐσάλπιγγαν καὶ ὁ κόσμος ἐφώναζε δυνατὰ ἀμέσως ἔπεσαν τὰ τείχη, σὰν νὰ τὰ ἐγκρέμισε σεισμός, καὶ οἱ Ἑβραῖοι μπῆκαν στὴν πόλη νικητές. Ἀπ' ἐκεῖ προχώρησαν στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας καὶ ἀφοῦ ἐνίκησαν τοὺς βασιλιάδες τῆς Χαναάν στὴν πόλη **Γαβαὼν** ⁽¹⁾ καὶ στὴν λίμνη **Μερώμ**, ἔγιναν μέσα σὲ ἕξι χρόνια κύριοι ὁλόκληρης τῆς Χαναάν, τὴν ὁποῖαν καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἐμοίρασε στὶς Ἑβραϊκὲς φυλὲς στὴν πόλη **Γάλγαλα**. Ἡ μόνη φυλὴ, ποῦ δὲν πῆρε μερίδιο, ἦταν ἡ φυλὴ τοῦ Λευὶ, ἐπειδὴ αὐτὴ ἦταν ἱερατικὴ. Τοὺς ἱερεῖς της ἐσυντηροῦσαν οἱ ἄλλες φυλὲς δίνοντας σ' αὐτοὺς τὸ ἕνα δέκατο ἀπὸ τὰ εἰσοδήματά τους. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἐκάλεσε στὰ τελευταῖα του τοὺς Ἑβραῖους στὴν πόλη **Συχέμ** τῆς Σαμάρειας καὶ τοὺς ἐσυμβούλεψε νὰ μένουν πιστοὶ στὸ Θεό. Αὐτοὶ ἔδωσαν τὸ λόγο τους. Μετὰ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ πέθανε σὲ ἡλικία 110 χρονῶν. Οἱ Ἑβραῖοι τὸν ἔθαψαν μὲ μεγάλες τιμὲς στὴν πόλη **Θαμνασαράχ**. Ἐπίσης ἔθαψαν στὸ σπήλαιο **Μαχπελάχ** καὶ τὰ κόκαλα τοῦ Ἰωσήφ, ποῦ εἶχαν φέρεи μαζί τους ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο.

(1) Ἐδῶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ παρακάλεσε τὸν Θεὸ «νὰ σταθῆ ὁ ἥλιος στὴ Γαβαὼν καὶ τὸ φεγγάρι στὴ φάραγγα Αἰλών», ἕως ὅτου νικήσῃ τοὺς Χανααναίους.

'Ο εύσεβης 'Ιώβ

Στὰ χρόνια αὐτὰ ἐζοῦσε στὴν **Αὐσίτη** χώρα, δηλαδὴ στὴν σημερινήν **Χαουράν**, πού εἶναι στὰ ἀνατολικά τοῦ Ἰορδάνη ποταμοῦ, ἓνας ἄνθρωπος εὐσεβῆς καὶ δίκαιος, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ πολὺ πλούσιος, πού τὸν ἔλεγαν Ἰώβ. Αὐτὸς ἦταν ἀπὸ τὴν γενεὰ τοῦ Ἡσαῦ, καὶ εἶχε ἑπτὰ ἀγόρια καὶ τρία κορίτσια. Ὁ Θεὸς γιὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστη του, ἄφησε τὸν διάβολο νὰ τοῦ κάνῃ τὰ παρακάτω δυστυχήματα. Μιὰ ἡμέρα πού ἔκαθόταν σπίτι του, ἔρχεται ἓνας ὑπηρέτης του καὶ τοῦ λέγει, ὅτι **Σαββαῖοι** λησταὶ τοῦ ἄρπαξαν τὰ βόδια καὶ τὰς ὄνους τοῦ καὶ τοῦ ἐσκότωσαν τοὺς ὑπηρέτες του, πού τὰ ἐφύλαγαν, καὶ ὅτι ἐγὼ μόνο ἐσώθηκα καὶ ἦρθα νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ. Δὲν ἐπέρασε λίγη ὥρα καὶ ἔρχεται ἄλλας ὑπηρέτης, ὁ ὁποῖος τοῦ λέγει ὅτι ἔπεσε φωτιὰ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ τοῦ ἔκαψε ὅλα τὰ πρόβατα καὶ τοὺς ποιμένες του, καὶ ὅτι ἐγὼ μόνος ἐσώθηκα ἀπὸ τὴν καταστροφὴ αὐτὴ καὶ ἦρθα νὰ σοῦ τὸ ἀναγγείλω. Ἵστερα ἀπὸ λίγο φθάνει τρίτος ὑπηρέτης, ὁ ὁποῖος τοῦ λέγει ὅτι τρεῖς λόχοι ἀπὸ **Χαλδαίους** τοῦ ἔκλεψαν τὶς καμηῆλες του καὶ τοῦ ἔσφαξαν τοὺς δούλους του. Ἄμεσως δὲ μετὰ ἀπ' αὐτὸν καταφθάνει καὶ τέταρτος ὑπηρέτης, ὁ ὁποῖος τοῦ λέγει ὅτι τὰ παιδιά του ὅλα, πού διεσκέδαζαν στὸ σπίτι τοῦ μεγαλυτέρου του ἀγοριοῦ, ἐσκοτώθηκαν ἀπὸ τὸ γκρέμισμά του πού ἔγινε ἀπὸ δυνατὸ ἀέρα, καὶ ὅτι ἐγὼ μόνο σώθηκα καὶ ἦρθα γιὰ νὰ σοῦ τὸ γνωρίσω. Ὁ Ἰώβ ἔσχισε τὰ ροῦχα του καὶ ἔκοψε τὰ μαλλιά του ἀπὸ τὴν λύπη του καὶ κατόπιν ἀφοῦ γονάτισε εἶπε : «γυμνὸς ἐβγῆκα ἀπὸ τὴν κοιλιά τῆς μάνας μου καὶ γυμνὸς θὰ πεθάνω. Ὁ Κύριος μοῦ τὰ ἔδωσε καὶ ὁ Κύριος μοῦ τὰ πῆρε. Ἄς εἶναι εὐλογημένο τὸ ὄνομά του». Δὲν τοῦ ἐφθάναν ὅμως τὰ προηγούμενα τοῦ προστέθηκε καὶ ἄλλη τιμωρία βαρύτερη. Ἐγέμισε τὸ σῶμα του ἀπὸ πληγὲς λέπρας, τὶς ὁποῖες ἔξυνε μὲ ἓνα ὄστρακο, καθισμένος ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, ἐπάνω στὶς κοπριές. Ὅλοι τὸν εἶχαν ἐγκαταλείψει, ἐπειδὴ ἡ λέπρα ἦταν κολλητικὴ ἀρρώστια.

μόνο ἡ γυναῖκα του ἐπήγαινε καὶ τὸν ἔβλεπε καὶ τὸν περιποιόταν. Μιὰ ἡμέρα ὅμως κι' αὐτὴ τοῦ συμπεριφέρθηκε ἄσχημα· τοῦ εἶπε νὰ βλαστημήσῃ τὸν Θεὸ πού τοῦ ἔκανε τόσα κακὰ καὶ ὕστερα ἄς πεθάνῃ. Ὁ Ἰὼβ τῆς ἀπάντησε, ὅτι μίλησε σάν τὴν πιὸ ἀνόητη γυναῖκα. Τῆς εἶπε ἀκόμη, ὅτι ἀπὸ τὸν Θεὸ δὲν πρέπει νὰ δεχόμαστε μόνο τὰ καλὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ κακὰ.

Μιὰ ἡμέρα ἦρθαν γιὰ νὰ ἰδοῦν τὸν Ἰὼβ καὶ νὰ τὸν παρηγορήσουν τρεῖς φίλοι του, ὁ Ἐλιφάξ, ὁ Βαλδὰδ καὶ ὁ Σωφάρ. Ὅταν τὸν εἶδαν στὸ κατάντημα πού βρισκόταν, τόσο πολὺ ἐλυπήθηκαν, ὥστε

Ὁ Ἰὼβ καὶ οἱ τρεῖς φίλοι του

ἔμειναν ἀμίλητοι κοντὰ του ἑπτὰ ἡμερόνυχτα. Ὁ Ἰὼβ κατάλαβε ὅτι δὲν μιλοῦσαν ἀπὸ τὴν λύπη τους· ταραχθῆκε γι' αὐτὸ καὶ καταράστηκε τὴν ἡμέρα πού γεννήθηκε. Οἱ τρεῖς φίλοι του τότε, ἀντὶ νὰ τὸν παρηγορήσουν, τοῦ εἶπαν ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ παθαίνει ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν του. Ὁ Ἰὼβ ὅμως ἐπέμενε ὅτι ἦταν ἀθῶος.

Τότε παρουσιάσθηκε ὁ Θεὸς καὶ ἐμάλλωσε τὸν Ἰὼβ καὶ τοὺς φίλους του. «Οἱ ἄνθρωποι», εἶπε, «δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ συζητοῦν γιὰ τὶς ἀποφάσεις τοῦ Θεοῦ, γιατί δὲν μποροῦν νὰ τὶς καταλάβουν. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ὑποτάσσωνται στὸ θέλημα του, τὸ ὁποῖον εἶναι πάντοτε γιὰ τὸ καλὸ τοῦ ἀνθρώπου». Μετὰ ἀπ' αὐτὰ ὁ Ἰὼβ μετανόησε βαθύτατα καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸ νὰ τὸν συγχωρήσῃ. Ὁ Θεὸς πραγματικὰ γιὰ τὴν πίστη του καὶ τὴν ὑπομονή του τὸν ἐσυγχώρησε· ἀκόμη δὲ τοῦ ἔδωσε τὴν ὑγεία του καὶ διπλάσια πλοῦτη ἀπὸ τὰ προηγούμενα ποὺ εἶχε, καθὼς καὶ ἄλλα ἑπτὰ ἀγόρια καὶ τρεῖς θυγατέρες. Ὁ Ἰὼβ ἔζησε ἀκόμη 170 χρόνια καὶ πέθανε σὲ ἡλικία 240 χρονῶν. Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν μνήμη του στὶς 6 Μαΐου.

ΟΙ ΚΡΙΤΕΣ

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, οἱ διάφορες Ἑβραϊκὲς φυλὲς ἐκυβερνοῦντο ἀπὸ τοὺς πιὸ γερωντοτέρους ἄνδρας κάθε μιᾶς φυλῆς, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦσαν τὸ καλούμενο «**Συμβούλιον τῶν πρεσβυτέρων**». Καὶ ἐφ' ὅσον ἐζοῦσε ἡ γενεὰ ἐκείνη ποὺ ἀγωνίσθηκε γιὰ νὰ κυριέψῃ τὴν γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, οἱ φυλὲς εἶχαν ἀναμεταξύ τους ὁμόνοια καὶ ἐλάτρευαν καὶ τὸν ἀληθινὸ θεό. Ὅταν ὅμως, ὕστερα ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια, ἡ γενεὰ αὐτὴ ἐξαφανίσθηκε, τότε οἱ Ἑβραῖοι ἔκαναν πολέμους ἀναμεταξύ τους, ἐπίστευαν στοὺς ψεύτικους θεοὺς τῶν Χαναναίων **Βάαλ** καὶ **Ἀστάρτην** καὶ ἔπαιρναν γυναῖκες ἀπὸ τοὺς εἰδωλολατρικοὺς λαοὺς, πρᾶγμα ποὺ τὸ ἀπαγόρευε ὁ Μωσαϊκὸς νόμος. Στὶς περιπτώσεις αὐτές, ὁ Θεός, γιὰ νὰ τοὺς φέρῃ πάλι στὸν ἴσιο δρόμο, τοὺς ἐτιμωροῦσε, μὲ τὸ νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ τοὺς καταλάβουν καὶ τοὺς βασανίζουν διάφοροι ἐχθροὶ τους, ποὺ ἦσαν γείτονές τους· τέτοιοι λαοὶ ἦσαν οἱ Ἀμαληκῖτες, οἱ Ἀμμωνῖτες, οἱ Μαδιανῖτες καὶ οἱ Φιλισταῖοι. Τότε ἔβλεπαν πόσο δυστυχημένα ἐζοῦσαν καὶ αὐτό, γιατί εἶχαν ξεχάσει τὸν Θεό, καὶ

μετάνιωσαν. Ὁ Θεὸς τοὺς ἐσυγχωροῦσε καὶ τοὺς ἔστειλε εὐσεβεῖς καὶ γενναίους ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι τοὺς ἐλευθέρωσαν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς των. Αὐτοὶ εἶναι οἱ **Κριτές**, οἱ ὁποῖοι στὸν πόλεμο ἦσαν ἀρχιστράτηγοι καὶ στὸν καιρὸ τῆς εἰρήνης δικαστές. Οἱ κριτές, οἱ ὁποῖοι παρουσιάσθησαν μέσα σὲ 270 χρόνια, εἶναι ὅλοι ὅλοι δέκα ἕξ.

Ὁ Σαμψών

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἐχθρικούς λαούς, πού ὑποδούλωσε τοὺς Ἑβραῖους καὶ τοὺς ἐβασάνισε σαράντα χρόνια, ἦσαν οἱ **Φιλιισταῖοι**. Αὐτοὶ κατοικοῦσαν στὰ νοτιο-

Ὁ Σαμψών φονεύει τὸ λιοντάρι

δυτικὰ παράλια τῆς Χαναάν καὶ ἦσαν σκληροὶ καὶ πολεμικοὶ ἄνθρωποι. Στὴν περίπτωσή αὐτοὶ οἱ Ἑβραῖοι ζήτησαν τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος τοὺς ἔστειλε γιὰ νὰ τοὺς σώσῃ τὸν κριτὴ Σαμψών. Ὁ Σαμψών ἦταν ἀπὸ μικρὸς ἀφιερωμένος ἀπὸ τοὺς γονεῖς του στὸν Θεὸ καὶ εἶχε μεγάλη σωματικὴ δύναμη.

Τόση μεγάλη ἦταν ἡ δύναμή του, ὥστε μιὰ ἡμέρα πού πήγαινε στ' ἀμπέλια, ἂν καὶ ἦταν μικρὸς στὰ χρόνια ἀκόμη, ἔπνιξε ἓνα μικρὸ λιοντάρι πού ἀπάντησε στὸ δρόμο. Ἀργότερα ἐσκότωσε τριάντα Φιλισταίους καὶ ἄλλη φορά πιὸ ὕστερα χίλιους μὲ τὸ σαγόνι ἑνὸς ὄνου. Ἄλλοτε πάλι ἔκαψε τὰ σπαρτὰ τῶν Φιλισταίων μὲ 150 λαμπάδες, τὶς ὁποῖες ἔβαλε ἀναμμένες στὶς οὐρὲς τριακοσίων ἀλεπούδων, πού μόνος του ἔπιασε καὶ ἔδωσε δυὸ δυὸ γι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Ἄλλη δὲ ἐπίσης φορά ἐπῆρε στὸν ὄμο του τὶς πύλες τῆς πόλης **Γάζα** καὶ τὶς ἔφερε στὴν κορυφὴ ἑνὸς βουνοῦ, ἐπειδὴ τὸν εἶχαν μὲ αὐτὲς κλείσει οἱ κάτοικοί της, γιὰ νὰ τὸν πιᾶσουν. Οἱ Φιλισταῖοι ἦσαν πολὺ θυμωμένοι γιὰ τὶς καταστροφὲς αὐτὲς πού τοὺς ἔκανε καὶ ζητοῦσαν νὰ βροῦν εὐκαιρία γιὰ νὰ τὸν σκοτώσουν. Δὲν τὸ κατῴρθωσαν ὅμως, γιὰτὶ δὲν μπορούσαν νὰ ἀνακαλύψουν τὴν αἰτία τῆς δυνάμεώς του. Γι' αὐτὸ καὶ εἶπαν σὲ μιὰ δική τους πονηρὴ γυναῖκα, πού τὴν ἔλεγαν **Δαλιδὰ** καὶ ἡ ὁποία ἤξερε τὸν Σαμψών, νὰ λύσῃ αὐτὸ τὸ μυστήριον. Πραγματικὰ αὐτὴ τὸ πέτυχε. Ἐμαθε ἀπὸ τὸν Σαμψών ὅτι ἡ δύναμή του ὀφείλεται στὰ μακρὰ του μαλλιά, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχαν κοπῆ ποτὲ, ἐπειδὴ αὐτὴ τὴν ἐντολὴ εἶχε δώσει ἓνας ἄγγελος στὴν μητέρα του, προτοῦ τὸν γεννήσῃ. Ὑστερα δὲ ἀπ' αὐτὸ ἡ Δαλιδὰ κρυφὰ μιὰ νύχτα τοῦκοψε τὰ μαλλιά. Ἡ δύναμή του τότε χάθηκε καὶ οἱ Φιλισταῖοι τὸν ἔπιασαν καί, ἀφοῦ τοῦ ἔβγαλαν τὰ μάτια καὶ τὸν ἔδωσαν μὲ ἀλυσίδες, τὸν ἔρριξαν στὴν φυλακὴ. Τὰ μαλλιά ὅμως τοῦ κεφαλιοῦ του ἐμεγάλωναν πάλι καὶ ἡ δύναμή του ξαναρχόταν. Τότε τοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Φιλισταίους γιὰ τὸ κακὸ πού τοῦ ἔκαναν. Οἱ Φιλισταῖοι εἶχαν μιὰ μεγάλη γιορτὴ στὴν πόλη **Γάζα**, πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ των **Δαγών**. Οἱ ἄρχοντές τους ἔδωσαν ἐντολὴ νὰ φέρουν σ' αὐτὴ καὶ τὸν τυφλὸ Σαμψών, γιὰ νὰ γελάσουν. Αὐτὸ καὶ ἔγινε. Μαζεμμένοι γύρω του οἱ γιορτάζοντες Φιλισταῖοι τὸν ἐκορόιδευαν. Ἀπ' αὐτὸ στενοχωρήθηκε πάρα πολὺ ὁ Σαμψών. Γιὰ νὰ τοὺς ἐκδικηθῆ, παρακάλεσε τὸ παιδί πού τὸν συνώδευε, νὰ

τὸν πλησιάσῃ στὶς δύο μεσαῖες κολῶνες ποῦ ἐστήριζαν τὸν ναό, γιὰ νὰ τὶς ψηλαφήσῃ. Ὅταν αὐτὸ ἐγίνε, τὶς ἐκούνησε τόσο δυνατά, ὥστε ἔπεσε ὀλόκληρος ὁ ναός. Κάτω ἀπὸ τὰ ἐρείπιά του, ἀφοῦ εἶπε, τὸ «**ὡς πεθάνῃ ἡ ψυχὴ μου μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλοφύλους**», καὶ αὐτὸς σκοτώθηκε καὶ οἱ τρεῖς χιλιάδες Φιλισταῖοι ποῦ διεσκέδαζαν κοροϊδεύοντάς τον. Οἱ Ἑβραῖοι ἤρθαν κατόπιν καὶ πῆραν τὸ σῶμα του καὶ τὸ ἔθαψαν κοντὰ στὸν τάφο τοῦ πατέρα του **Μανωῆ**. Ὁ Σαμφὼν ἔκανε κριτὴς εἴκοσι χρόνια.

Ὁ Γεδεὼν

Οἱ Μαδιανῖτες, ποῦ ἦσαν λαὸς ἄγριος καὶ πολεμικός, ἐπὶ ἑπτὰ χρόνια ἐβασάνιζαν τοὺς Ἑβραίους, κλέβοντας τὰ σιτάρια τους καὶ τὰ ζῶα τους καὶ ἀναγκάζοντας αὐτοὺς νὰ φεύγουν στὰ βουνὰ πολλές φορές, γιὰ νὰ σώζουν τὴν ζωὴ τους. Τότε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ σώσῃ τοὺς Ἑβραίους, διάλεξε γιὰ κριτὴ τὸν χωρικὸ **Γεδεὼν**, τὸ παιδί τοῦ Ἰωᾶς. Μιὰ ἡμέρα ποῦ κοπάνιζε σιτάρι, γιὰ νὰ τὸ κρύψῃ ἀπὸ τοὺς Μαδιανῖτες, ἄγγελος τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀνάγγειλε τὴν ἐκλογὴ του. Ὁ νεαρὸς Γεδεὼν ἐπῆρε τότε θάρρος καὶ, ἀφοῦ ἔσπασε τὸ ἄγαλμα τοῦ **Βαάλ**, δηλαδὴ τοῦ εἰδωλολάτρη θεοῦ ποῦ προσκυνοῦσε ὁ πατέρας του, ἐπῆγε γιὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς συμπατριῶτες του. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό, ἐμάζεψε ὁ Γεδεὼν τριάντα δύο χιλιάδες στρατό. Ἐπειδὴ ὅμως πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἄνδρες αὐτοὺς ἦσαν δειλοί, διάλεξε μόνον τριακόσιους. Σ' αὐτοὺς γιὰ ὄπλα ἔδωσε μιὰ σάλπιγγα, μιὰ λαμπάδα καὶ μιὰ ἀδειανὴ στάμνα· τοὺς ἐσύστησε δὲ νὰ κάνουν, ὅ,τι θὰ κάνῃ καὶ αὐτός. Ἰσπερ, ἀφοῦ τοὺς ἐχώρισε σὲ τρία μέρη, ἀπὸ ἑκατὸ στρατιῶτες τὸ καθένα, κατέβηκε μαζὶ τους ἀπὸ τὸ βουνὸ ποῦ βρισκόνταν, στὴν κοιλάδα ποῦ ἦσαν οἱ Μαδιανῖτες. Ἦταν περασμένα τὰ μεσάνυχτα καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐκοιμόντουσαν. Ὁ Γεδεὼν μὲ τοὺς στρατιῶτες του τοὺς περικυκλώνει καὶ βάζει σὲ ἐνέργεια τὸ σχέδιό του, τὸ ὁποῖον εἶχε εἰπεῖ προηγουμένως στοὺς ἄνδρες του. Αὐτὸ ἦταν νὰ παίξουν μὲ τὴν σάλπιγγά τους δυνατά;

νά σπάσουν τις στάμνες τους, νά κρατήσουν μὲ τὸ ἀριστερὸ χέρι ὁ καθένας τὴν ἀναμμένη λαμπάδα πού μέχρι τὴν ὥρα ἐκείνη εἶχε μέσα στὴν στάμνα του καὶ νά φωνάζουν ὅλοι μαζί : «**ἡ ρομφαία τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ Γεδεών**». Αὐτὸ καὶ ἔγινε, ἀφοῦ τὴν πρώτη ἀρχὴ ἔκανε ὁ ἴδιος ὁ Γεδεών. Ἀπὸ τὰ σαλπίσματα, τὰ σπασίματα τῶν σταμνῶν καὶ τις φωνές τῶν Ἑβραίων, οἱ Μαδιανῖτες ἐξύπνησαν. Φοβισμένοι πῶς οἱ Ἑβραῖοι

Ὁ Γεδεών νικάει τοὺς ἐχθροὺς

εἶναι πολλοί, γιατί ἔτσι τοὺς φάνηκε ἀπὸ τις λαμπάδες, τὸ ἔβαλαν στὰ πόδια γιὰ νά σωθοῦν. Τότε βρῆκαν τὴν εὐκαιρία οἱ Ἑβραῖοι καὶ τοὺς ἐπιτεθήκαν. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ ἦταν ὅτι πολὺ ὀλίγοι ἐσώθηκαν ἀπὸ τοὺς Μαδιανῖτες. Οἱ Ἑβραῖοι ὕστερα ἀπὸ τὸ κατόρθωμα αὐτό, ἐσκέφθησαν νά κάνουν τὸν Γεδεών βασιλιᾶ τους· αὐτὸς ὅμως τὸ ἀρνήθηκε, λέγοντάς τους ὅτι βασιλιᾶς τους πρέπει νά εἶναι μόνο ὁ Θεός.

Ο ΗΛΙ

Ο κριτής αὐτὸς ἦταν συνάμα καὶ ἀρχιερέας τῶν Ἑβραίων καὶ ζοῦσε στὴν πόλη **Σηλώ**, ποῦ ἦταν ἡ πλουσιώτερη πόλη τῆς Χαναάν καὶ στὴν ὁποία βρίσκονταν καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης. Ὁ Ἥλι εἶχε δυὸ παιδιά, τὸν **Ὀφνὶ** καὶ τὸν **Φινεές**. Καὶ τὰ δυὸ αὐτὰ παιδιά ἦσαν πονηροὶ καὶ ἀσεβεῖς ἄνθρωποι. Οὔτε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἔκαναν, οὔτε καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀγαποῦσαν. Ἐκαναν πολλές ἀνήθικες πράξεις, μὲ τις ὁποῖες ἐσκανδάλιζαν τὸν λαό. Ὁ Ἥλι, παρ' ὅλον ὅτι ὁ Θεὸς πολλές φορές τὸν εἰδοποίησε νὰ διορθώσῃ τὰ ἄτακτα καὶ ἀσεβῆ παιδιά του, ἔδειχνε ἀπέναντί τους ἐπιείκεια καὶ ὑπομονή. Γι' αὐτὸ καὶ αὐτὸς ἐτιμωρήθηκε καὶ ὅλος ὁ ἄλλος λαός. Οἱ Ἑβραῖοι, μὲ ἀρχηγούς τὰ δυὸ παιδιά τοῦ Ἥλι, ἦσαν σὲ πόλεμο μὲ τοὺς Φιλισταίους. Μάλιστα εἶχαν πάρει μαζί τους στὴν μάχη καὶ τὴν κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, γιὰ νὰ τοὺς βοηθήσῃ νὰ νικήσουν. Συνέβηκε ὅμως ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο. Οἱ Ἑβραῖοι νικήθηκαν στὸν πόλη **Ἀβενέζεο** καὶ ὁ Ὀφνὶ καὶ Φινεές ἐσκοτώθηκαν· ἀκόμη δὲ καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης ἔπεσε αἰχμάλωτη στὰ χέρια τῶν Φιλισταίων. Ὑστερα ὅμως ἀπὸ λίγο οἱ Φιλισταῖοι ἀναγκάσθηκαν νὰ τὴν ξαναγυρίσουν στοὺς Ἑβραίους, γιὰτι τοὺς ἔκανε πολλές ζημιές. Ἐνας ἀγγελιοφόρος ἔτρεξε ἀμέσως μετὰ τὴν μάχη καὶ ἀνάγγειλε στὸν Ἥλι τὴν φοβερὴ αὐτὴ εἶδηση. Τὴν ὥρα ἐκείνη ὁ Ἥλι ἐκάθονταν στὸν θρόνο του. Μόλις δὲ ἄκουσε ὅτι στὴν μάχη αὐτὴ σκοτώθηκαν τὰ παιδιά του καὶ τριάντα χιλιάδες Ἑβραῖοι καὶ ὅτι ἀκόμη αἰχμαλωτίσθηκε καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, ἐλιποθύμησε ἀπὸ τὴν λύπη του καὶ ἔπεσε πρὸς τὰ πίσω καὶ ἀπὸ τὸ κτύπημα τοῦ κεφαλιοῦ του ἔπαθε αἱμορραγία καὶ πέθανε, σὲ ἡλικία ἐνενηντα χρονῶν. Ὁ Ἥλι ἔγινε κριτὴς εἴκοσι χρόνια.

Ο Σαμουὴλ

Ὁ Σαμουὴλ ἦταν παιδί τοῦ Ἐλκανὰ καὶ τῆς Ἄννας καὶ κατάγονταν ἀπὸ τὴν πόλη **Ραμὰ**, ποῦ ἦταν

κοντά στα Ἱεροσόλυμα. Ἐπειδὴ οἱ γονεῖς του τὸν εἶχαν ἀφιερῶσει στὸν Θεό, τὸν ἔφεραν στὸν ναὸ ποῦ ἦταν ὁ Ἴηλ καὶ τὸν ἄφησαν κοντά του γιὰ βοηθό του. Ὁ Σαμουὴλ ἀπὸ μικρὸς ἔδειξε μεγάλη εὐσέβεια. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεός, ὅταν μεγάλωσε, τὸν ἔκανε κριτὴ καὶ τοῦ ἔδωσε καὶ τὸ χάρισμα τοῦ προφήτη. Διαδέχθηκε στὴν θέση, μετὰ τὸν θάνατό του, τὸν κριτὴ Ἴηλ. Ὅταν ἀνάλαβε κριτὴς, οἱ Ἑβραῖοι βρίσκονταν σὲ ἐλεεινὴ κατάσταση. Εἶχαν ξεχάσει τὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ ἐλάτρευαν τὰ εἰδῶλα. Γι' αὐτὸ δὲ καὶ ὁ Θεὸς εἶχε ἐπιτρέψει νὰ τοὺς βασανίζουν καὶ κακοποιοῦν οἱ Φιλισταῖοι. Ὁ Σαμουὴλ ἐκάλεσε τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς εἶπε νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ξαναγυρίσουν στὸν Θεό, γιὰτὶ μόνον ἔτσι θὰ μπορέσουν νὰ σωθοῦν. Πραγματικὰ ἔτσι καὶ ἔγινε. Μετανόησαν γιὰ τὴν προηγούμενὴ τους ζωὴ καὶ ὁ Θεὸς τοὺς ἐβοήθησε νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τοὺς Φιλισταίους. Ἐκάναν πόλεμο ἐναντίον τους μὲ ἀρχηγὸ τὸν Σαμουὴλ καὶ τοὺς νίκησαν. Μετὰ ἀπ' αὐτὸ οἱ Ἑβραῖοι ἐσέβονταν πάρα πολὺ τὸν Σαμουὴλ καὶ ἐπρόσεχαν τὶς συμβουλές του. Ὅταν ὁ Σαμουὴλ ἐγέρασε, ἔκανε κριτὴς τὰ δύο του παιδιὰ, τὸν Ἰωὴλ καὶ τὸν Ἀβιά. Ἐπειδὴ ὅμως αὐτὰ δὲν ἀκολούθησαν τὸ παράδειγμα τοῦ πατέρα τους, νὰ γίνουν δηλαδὴ καὶ αὐτοὶ καλοὶ καὶ εὐσεβεῖς σὰν κι' αὐτόν, ὁ λαὸς δὲν τοὺς θέλησε γιὰ κυβερνητὲς του· γι' αὐτὸ δὲ καὶ παρουσιάσθηκε στὸν Σαμουὴλ καὶ τοῦ ζήτησε νὰ τοὺς διορίσῃ βασιλιᾶ, ὅπως εἶχαν οἱ γειτονικοὶ του λαοί. Ὁ Σαμουὴλ ζήτησε τὴν ἄδεια τοῦ Θεοῦ καί, ἀφοῦ ὁ Θεὸς τοῦ ἐπέτρεψε, διάλεξε γιὰ βασιλιᾶ τῶν Ἑβραίων τὸν Σαούλ. Ὁ Σαμουὴλ πέθανε σὲ ἡλικία 99 χρονῶν, ἀφοῦ ἔκρινε τὸν λαὸ εἴκοσι χρόνια.

Ἡ καλὴ νύφη Ροῦθ

Στὰ χρόνια τῶν κριτῶν ἔγινε στὴ Χαναάν μεγάλη πείνα. Γι' αὐτὸ ἀναγκάσθηκαν ὁ Ἐλιμέλεχ καὶ ἡ γυναῖκα του Νωεμίν, μαζί μὲ τὰ παιδιὰ τους Μααλὼν καὶ Χελαιὼν, νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν πόλιν τους

Βηθλεέμ και να έρθουν στην γη **Μωάβ**, πού ήταν ανα-
 τολικά τής Νεκρᾶς θάλασσας. Έκει ύστερα από όλιγο
 πέθανε ο Έλιμέλεχ και έμεινε ή Νωεμίν μετά δυό
 της παιδιά. Αυτά άργότερα παντρεύτηκαν Μωαβί-
 τιδες γυναΐκες· ο Μααλόν έπῆρε τήν **Ορφά** και ο
 Χελαιών τήν **Ρούθ**. Συνέβηκε όμως μετά δέκα χρό-
 νια να πεθάνουν και τὰ δυό αδέρφια, και μάλιστα
 χωρίς να αποκτήσουν και παιδιά. Έτσι έμεινε στην
 ξενιτιά ή χήρα μητέρα τους, μαζί με τις δυό νύφες
 της. Έπέρασε όμως ή πείνα και ή Νωεμίν αποφά-
 σισε να ξαναγυρίση στη Βηθλεέμ. Τότε έκάλεσε τις
 νύφες της και με δάκρυαστά μάτια της τους είπε: «παι-
 διά μου, έσεΐς να πάτε πάλι στο πατρικό σας σπίτι,
 όπου οι δικοί σας θά φροντίσουν να σᾶς ξαναπαντρέ-
 ψουν. Έπειδή είσαστε καλές, ο Θεός θά σᾶς έλεήση».
 Οι νύφες της έκλαψαν και αυτές από συγκίνηση. Πρώτη
 ή **Ορφά** φίλησε τήν πενθερά της και έφυγε. **Η Ρούθ**
 όμως δεν έννοούσε να αφήση μοναχή της τήν γρηά πε-
 θερά της. Αυτό δέ, γιατί έσκέπτονταν τι θά γίνη κα-
 τόπιν μοναχή της ή φτωγή και άπροστάτευτη πεθερά
 της. Γι' αυτό δέ και άρνήθηκε να τήν εγκαταλείψη.
 «Μόνο ο θάνατος θά μᾶς χωρίση», είπε στην πεθερά
 της· «ο λαός σου θά είναι και δικός μου λαός και ο
 θεός σου θά είναι και δικός μου Θεός». **Η Νωεμίν**,
 έπειδή είδε τήν έπιμονή τής νύφης της Ρούθ, τήν έ-
 πῆρε μαζί της. Έφθασαν και οι δυό τους στη Βηθλεέμ
 τήν εποχή πού εθέριζαν τὰ κριθάρια. Οι Έβραΐοι ά-
 φιναν επίτηδες κατά τόν θερισμό ώρισμένα στάχυα,
 για να τὰ μαζεύουν οι πτωχοί. **Η Ρούθ** πήγαινε στα
 χωράφια και έμάζευε στάχυα, για να συντηροϋνται
 με τήν πεθερά της. Μια ήμέρα έτυχε να μαζεύη στά-
 χυα στο χωράφι του πλούσιου και συγγενῆ του άνδρα τής
 Νωεμίν, **Βοόζ**. Αυτός έρώτησε για τήν Ρούθ και, αφού
 έμαθε ότι πρόκειται για καλή και τίμια γυναΐκα, τήν
 έζήτησε από τήν πενθερά της να τήν παντρευτῆ. **Η**
Νωεμίν τὸ δέχθηκε και ο Βοόζ έπῆρε για γυναΐκα του
 τήν Ρούθ. Ο Θεός εϋλόγησε τόν γάμο αυτό και έδό-
 ξασε τήν Ρούθ. Από τόν Βοόζ και τήν Ρούθ, έγεννή-

θηκε ὁ Ὁβήδ· ἀπ' αὐτὸν ὁ Ἰεσσαὶ καὶ ἀπ' αὐτὸν ὁ βασιλιᾶς Δαβὶδ, ἀπὸ τὴν γεννὰ τοῦ ὁποίου ὕστερα γεννήθηκε ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἔτσι ἡ ἀλλόφυλη Ρούθ ἀξιώθηκε νὰ γίνῃ προμήτωρ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ

Ὁ Σαοὺλ

Ὁ πρῶτος βασιλιᾶς τῶν Ἑβραίων εἶναι ὁ Σαοὺλ, τὸ παιδὶ τοῦ Κίς, ἀπὸ τὴν φυλὴ τοῦ Βενιαμίν. Μιὰ ἡμέρα ποῦ ἔφαχνε νὰ βρῆ τις χαμένες ὄνους τοῦ πα-

Ὁ Σαμουὴλ χρίει τὸν Σαοὺλ βασιλιᾶ.

τέρα του καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ προφήτη Σαμουὴλ, γιὰ νὰ τὸν ρωτήσῃ πῶς θὰ τις βρῆ, ὁ Σαμουὴλ, ἀφοῦ ἔφωτίστηκε ἀπὸ τὸν Θεό, τὸν ἔχρισε μὲ λάδι στὸ κεφάλι γιὰ βασιλιᾶ, σύμφωνα μὲ τις τότε συνήθειες. Τὴν ἐκλογή του ἀναγνώρισαν ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι, ὅταν γι'

αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τοὺς κάλεσε λίγο ἀργότερα ὁ Σαμουὴλ στὴν πόλη **Μασηφάδ**. ἐκεῖ ὅλοι τοῦ ἐφώναξαν **«ζήτησὸ βασιλιάς»**. Πρώτη πρωτεύουσα τοῦ Ἑβραϊκοῦ βασιλείου ἔγινε ἡ πατρίδα τοῦ Σαοὺλ **Γαβαά**. Ὁ Σαοὺλ ἦταν γενναῖος ἄνδρας καὶ ἐπὶ δυὸ χρόνια ἐνικουῖσε τοὺς ἐχθροὺς τῶν Ἑβραίων Ἀμαληκῖτες, Ἀμμωνῖτες, Ἐδωμίτες, Μωαβῖτες καὶ Φιλισταίους. Ὑπερηφανεύθηκε ὅμως γιὰ τὰ κατορθώματά του αὐτὰ καὶ ἄρχισε μάλιστα καὶ νὰ παραβαίνει τὶς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς τοῦ ἔστειλε τὸν Σαμουὴλ γιὰ νὰ τοῦ εἰπῇ ὅτι στὸ ἐξῆς δὲν θὰ εἶναι βασιλιάς, μιὰ καὶ δὲν κάνει τὸ θέλημά του. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Ἀπὸ τὴν στιγμή πού ὁ Σαοὺλ ἔμαθε ἀπὸ τὸν Σαμουὴλ ὅτι ὁ Θεὸς τοῦ ἀφαιρεῖ τὴν βασιλεία γιὰ νὰ τὴν δώσει σ' ἄλλον, ταραχθῆκε καὶ ἔγινε πολὺ δυστυχισμένος. Τόση μεγάλη μελαγχολία τὸν ἔπιασε, πού τὰ παιδιὰ του τὸν ἐσυμβούλεψαν νὰ βρῇ ἓναν ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος νὰ παίξῃ κιθάρα, γιὰ νὰ τὸν διασκεδάξῃ. Ὁ Σαμουὴλ τὸ δέχθηκε καὶ γιὰ τέτοιον μουσικὸ τοῦ ἔφεραν τὸν ποιμενόπαιδα **Δαβίδ** ἀπὸ τὴν Βηθλεέμ, πού τραγουδοῦσε πολὺ ὥραϊα καὶ ἔπαιζε περίφημη κιθάρα. Πραγματικὰ ὁ Δαβίδ τὸν παρηγοροῦσε μὲ τὸ τραγοῦδι καὶ τὴν κιθάρα του. Ὁ Σαοὺλ δὲ ἀπὸ τὴν εὐχαρίστησή του τὸν ἀγάπησε πολὺ καὶ τὸν ἔκανε καὶ ὑπάσπιστή του.

Ὁ Δαβίδ καὶ ὁ Γολιάθ

Ὁ Θεός, ὅταν ἀφαίρεσε τὴν βασιλεία ἀπὸ τὸν Σαοὺλ, ἔστειλε τὸν Σαμουὴλ κρυφὰ στὴν Βηθλεέμ, γιὰ νὰ χρίσῃ γιὰ βασιλιά τὸ τελευταῖο ἀπὸ τὰ ὀκτὼ παιδιά τοῦ Ἰεσσαί, πού τὸ ἔλεγαν **Δαβίδ**. Αὐτὸ καὶ ἔγινε, Ὁ Σαμουὴλ, ἀφοῦ πρῶτα ἐπρόσφερε θυσία στὸ Θεό, ἄλειψε μὲ λάδι τὸν Δαβίδ γιὰ βασιλιά. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ Δαβίδ δὲν ἀνάλαβε ἀμέσως καὶ τὴν βασιλεία, γιατί περίμενε νὰ βασιλέψῃ στὴν κατάλληλη ὥρα πού θὰ τοῦ ὠρίζε ὁ Θεός.

Τότε ἔτυχε νὰ γίνεταί πάλι πόλεμος μεταξύ τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν Φιλισταίων. Στὸν πόλεμο δὲ αὐτὸ

εἶχαν λάβει μέρος καὶ τὰ τρία μεγαλύτερα ἀδέρφια τοῦ Δαβίδ. Μιὰ ἡμέρα ὁ Ἰεσσαὶ ἔστειλε τὸν Δαβίδ, πού ἐν τῷ μεταξύ ἀπὸ ὑπασπιστῆς τοῦ Σαοὺλ εἶχε ξαναγυρίσει στὴ Βηθλεέμ, μιὰ καὶ ὁ Σαοὺλ βρισκόταν στὸν πόλεμο, στὸ στρατόπεδο γιὰ νὰ φέρῃ τροφίμα στὰ ἀδέρφια του πού ἐπολεμοῦσαν τοὺς Φιλισταίους. Μεταξὺ τῶν Φιλισταίων ἦταν καὶ ἓνας γίγας, πού τὸν ἔλεγαν Γολιάθ. Αὐτὸς εἶχε ὕψος δυόμιση μέτρα καὶ τὰ ὄπλα του ἦσαν ὅλα σιδερένια. Ἦταν δὲ ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν Ἑβραίων. Τὴν ὥρα πού ἔφθασε ὁ Δαβίδ στ' ἀδέρφια του, ὁ Γολιάθ ἀπέναντι τοὺς φοβέριζε τοὺς Ἑβραίους, λέγοντάς τους δειλοὺς καὶ ἀνανδρους. «Διαλέξτε», τοὺς ἔλεγε, «έναν ἄνδρα ἀπὸ σᾶς γιὰ νὰ παλαίψῃ μαζί μου· καὶ ἂν αὐτὸς μὲ νικήσῃ, οἱ συμπατριῶτες μου θὰ γίνουν δοῦλοι σας, ἂν δὲ τὸν νικήσω ἐγώ, θὰ γίνετε ἐσεῖς δοῦλοι σ' ἐμᾶς». Σὰν ἄκουσε αὐτὰ ὁ Δαβίδ παρουσιάστηκε στὸν Σαοὺλ καὶ τοῦ ζήτησε τὴν ἄδεια νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Φιλισταῖο γίγαντα. Ὁ Σαοὺλ στὴν ἀρχὴ ἀρνῆθηκε, γιατί ὁ Δαβίδ ἦταν νέος καὶ ἄπειρος· στὴν ἐπιμονή του ὅμως ὑποχώρησε. Τότε ὁ Δαβίδ, ἀφοῦ ἐπῆρε τὴν ράβδο του καὶ τὴν σφενδόνα του μὲ πέντε πέτρες, ἀναχώρησε γιὰ νὰ συναντήσῃ τὸν Γολιάθ. Αὐτὸς, μόλις τὸν εἶδε στὴν κατάστασι αὐτῆ, τοῦ εἶπε: «**κανένα σκυλι εἶμαι, πού ἔρχεσαι μὲ τὴν ράβδο σου καὶ μὲ πέτρες**»; Ὁ Δαβίδ, ἀφοῦ προσευχήθηκε, τὸν ἐκτύπησε στὸ μέτωπο μὲ τὴν σφενδόνα του καὶ τὸν σκότωσε. Κατόπιν δὲ μὲ τὸ ἴδιο του τὸ σπαθί τοῦ ἔκοψε τὸ κεφάλι του, τὸ ὁποῖον καὶ ἔφερε στὰ Ἱεροσόλυμα. Οἱ Φιλισταῖοι μετὰ τὸν φόνο τοῦ Γολιάθ, τὸ ἔβαλαν στὰ πόδια. Τότε βρῆκαν τὴν εὐκαιρία οἱ Ἑβραῖοι νὰ τοὺς καταδιώξουν καὶ ἔτσι νὰ ἐλευθερώσουν τὴν πατρίδα τους. Ὁ υἱὸς τοῦ Σαοὺλ Ἰωνάθαν, γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ κατόρθωμα, ἀγάπησε πολὺ τὸν Δαβίδ καὶ μάλιστα τοῦ ἐδώρισε καὶ τὴν στολή του καὶ τὰ ὄπλα του. Στὸ γυρισμὸ ἀπὸ τὴν μάχη, ὅλος ὁ κόσμος τοὺς ὑποδεχόταν ἀπὸ ὅπου ἐπερνοῦσαν μὲ μουσικὰ ὄργανα καὶ τὸ τραγοῦδι «ὁ Σαοὺλ ἐνίκησε χι-

λιάδες, ἀλλὰ ὁ Δαβὶδ μυριάδες». Ἀπ' αὐτό, δηλαδή πού ἔλεγαν ὅτι ὁ Δαβὶδ ἐνίκησε περισσότερους, ὁ Σαοὺλ ἐθύμωσε πολὺ καὶ πάντοτε ἐζητοῦσε τὴν εὐκαιρία νὰ σκοτώσῃ τὸν Δαβὶδ, παρ' ὅλον ὅτι στὸ μεταξὺ τὸν εἶχε κάνει συνταγματάρχη καὶ γαμπρό του στὴν κόρη του **Μελχόλ**. Ὁ Δαβὶδ, γιὰ νὰ σωθῆ, ἀναγκάστηκε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ παλάτι καὶ νὰ πάῃ στὰ βουνά. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ τὸν κυνήγησε ὁ Σαοὺλ. Στὸν Δαβὶδ, στὸ διάστημα αὐτό, ἐδόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ σκοτώσῃ

Ὁ Δαβὶδ. καὶ ὁ Γολιάθ

τὸν διώκτη του Σαοὺλ, αὐτὸς ὅμως δὲν τὸ ἔκανε αὐτό, γιὰτὶ ἐσεβόταν καὶ ἀγαποῦσε τὸν βασιλιᾶ Σαοὺλ. Ὑστερα ὅμως ἀπὸ λίγο καιρὸ ὁ Σαοὺλ ἐπληρώθηκε σὲ μιὰ νέα μάχη πού ἔκαναν οἱ Φιλιισταῖοι μὲ τοὺς Ἑβραίους καὶ ἀπὸ τὴν πληγὴ του πέθανε· στὴν ἴδια μάχη, πού ἔγινε ἐπάνω στὸ βουνὸ Γελβουέ, σκοτώθηκε καὶ ὁ Ἰωνάθαν μὲ τὰ ἄλλα του δυὸ ἀδέρφια Ἀμιναδάβ καὶ **Μελχισά**. Ὁ Δαβὶδ, ὅταν τὸ ἔμαθε αὐτό, λυπήθηκε πάρα

πολύ· μάλιστα για τὸν Σαούλ καὶ τὸν φίλο του Ἰω-
νάθαν ἔφτιασε καὶ ἓνα ὠραῖο ποίημα για τὸν ἥρωϊκὸ
θάνατό τους. Ὁ Σαούλ ἐβασίλευσε σαράντα ὀλόκληρα
χρόνια.

Ὁ βασιλιᾶς Δαβὶδ καὶ ἡ ζωὴ του

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Σαούλ, ὁ Δαβὶδ ἀνακηρύ-
χθηκε βασιλιᾶς τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα στὴν πόλη **Χε-
βρόν**· οἱ ἄλλες Ἑβραϊκὲς φυλὲς ἀναγνώρισαν για βα-
σιλιᾶ τους τὸ παιδὶ τοῦ Σαούλ, **Ἰεβοσθέ**. Συνέβηκε
ὅμως ὕστερα ἀπὸ ἑπτὰ χρόνια νὰ πεθάνῃ ὁ Ἰεβοσθέ,
ὁπότε τὸν ἔκαναν βασιλιᾶ τους ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι. Ὁ
Δαβὶδ ἔκανε πολλοὺς νικηφόρους πολέμους καὶ ἐμε-
γάλωσε πολὺ τὸ κράτος του· τὰ σύνορά του ἔφθαναν
ἀπὸ τὸν Λίβανο ὡς τὴν Ἐρυθρᾶ θάλασσα καὶ ἀπὸ τὴν
Μεσόγειο μέχρι τὸν Εὐφράτη ποταμὸ. Ἐκυρίεψε
τὴν πόλη Σιών, τὴν ὁποῖαν κατεῖχαν ξένοι καὶ ἐχθροὶ
λαοί, καὶ τὴν ἔκανε πρωτεύουσάν του, μὲ τὸ ὄνομα
Ἱερουσαλήμ. Στὴν πόλη δὲ αὐτὴ ἔχτισε ὠραῖα παλά-
τια του καὶ ἔφερε τὴν κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, μὲ μεγάλῃ
πομπῇ ἀπὸ τὴν **Καριαθιαρεῖμ**. Ὁ Δαβὶδ ἦταν μεγάλος
προφήτης καὶ σπουδαῖος ποιητής. Ἐγραψε πολλοὺς
ὕμνους, ποὺ λέγονται ψαλμοί, ἐπειδὴ ὅταν τοὺς ἔψαλ-
λαν στὴν ἐκκλησία τοὺς συνώδευαν μὲ ἓνα μουσικὸ
ὄργανο ποῦ ἐλεγόταν **ψαλτήρι**, καὶ στοὺς ὁποίους προ-
φητεῦει για τὴν ζωὴ γενικὰ τοῦ Χριστοῦ μας.

Ὁ Δαβὶδ ὅμως ἔκανε καὶ ἓνα μεγάλο ἀμάρτημα.
Ἐπειδὴ ἤθελε για γυναῖκα του τὴν σύζυγο τοῦ ἀξιω-
ματικοῦ του Οὐρία **Βηρσαβεέ**, τὸν ἔβαλε σὲ μιὰ μάχη
στὴν πρώτη γραμμὴ καὶ σκοτώθηκε. Ὁ Θεὸς για νὰ
τὸν συνεφέρῃ τοῦ ἔστειλε τὸν προφῆτη **Νάθαν**, για νὰ τοῦ
εἰπῇ τὸ σφάλμα του καὶ νὰ τοῦ ἀναγγείλῃ ὅτι θὰ τὸν
τιμωρήσῃ. Ὁ Δαβὶδ κατάλαβε τὸ ἀμάρτημά του καὶ
μετάνιωσε γι' αὐτό· τὴν μετάνοιά του δὲ αὐτὴ τὴν
ἔγραψε καὶ σ' ἓνα ψαλμὸ, ποὺ ἀρχίζει μὲ τίς λέξεις «Ἐ-
λέησόν με ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ
κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρισμῶν σου ἐξάλει-
ψον τὸ ἀνόμημά μου...», καὶ ποὺ διαβάζεται

στήν Ἐκκλησία μας πολὺ συχνά. Ὁ Θεὸς τιμώρησε τὸν Δαβὶδ μὲ διάφορα οἰκογενειακὰ δυστυχήματα. Ἔνα του παιδί τοῦ πέθανε μέσα σὲ ἑπτὰ ἡμέρες. Ἄλλο του παιδί, ὁ Ἄβεσσαλώμ, ἐσκότωσε τὸν ἀδερφό του Ἄμνών. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἄβεσσαλώμ ἔκανε καὶ ἐπανάσταση, γιὰ νὰ γκρεμίση ἀπὸ τὸν θρόνο τὸν πατέρα του καὶ νὰ γίνῃ αὐτὸς βασιλιάς· τὸ ἀποτέλεσμα δὲ ἦταν νὰ σκοτωθῇ αὐτὸς μέσα σ' ἓνα δάσος τοῦ βουνοῦ Ἐφραΐμ, ἀπὸ τὸν στρατηγὸ τοῦ πατέρα του Ἰωάβ καὶ

Ἡ μετάνοια τοῦ Δαβὶδ

τὸ σῶμα του νὰ ταφῆ σὲ μιὰ χαράδρα τοῦ βουνοῦ αὐτοῦ. Ὁ Δαβὶδ εἶχε δώσει διαταγὴ νὰ μὴν τὸν σκοτώσουν, ἀλλὰ ἔγινε λάθος καὶ τοῦ ἔκοψαν τὸ κεφάλι, καθὼς ἦταν κρεμασμένος μὲ τὰ πλούσια μαλλιά του κάτω ἀπὸ ἓνα δένδρο, τρέχοντας μὲ τὸ ἄλογό του. Ὁ θάνατος τοῦ Ἄβεσσαλώμ ἔκανε τὸν Δαβὶδ ἀπαρηγόρητο: «μακάρι νὰ πέθαινα ἐγὼ ἀντὶ γιὰ σένα παιδί μου Ἄβεσσαλώμ», ἔλεγε κλαίοντας.

Όταν ο Δαβίδ κατάλαβε τὰ τελευταῖα του, προσκάλεσε τὰ πιὸ σπουδαῖα πρόσωπα τοῦ βασιλείου του καί, ἀφοῦ πρῶτα τὰ συμβούλεψε νὰ ἐκτελοῦν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τοὺς ὥρισε γιὰ διάδοχό του τὸν υἱό του **Σολομῶντα**. Κατόπιν πέθανε σὲ ἡλικία ἑβδομήντα χρονῶν καὶ τὸν ἔθαψαν στὰ Ἱεροσόλυμα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὸ ὄνομά του, λέγονται καὶ «**πόλη Δαβίδ**». Ὁ Δαβίδ βασίλευσε σαράντα χρόνια.

Ὁ Σολομῶντας

Ὁ Σολομῶντας ἔγινε βασιλιάς σὲ ἡλικία δώδεκα χρονῶν. Ἀμέσως ἐπῆγε στὴν πόλη **Γαβαὼν** καὶ στὸ ἀρχαῖο τῆς θυσιαστήριου ἐπρόσφερε θυσία στὸν Θεό, γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ πού τὸν ἔκανε βασιλιά τῶν Ἑβραίων, χίλια ζῶα. Τὴν νύχτα εἶδε στὸ ὄνειρό του τὸν Θεό, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπε νὰ τοῦ ζητήσῃ γιὰ τὸν ἑαυτό του ὅ,τι θέλει. Ὁ Σολομῶν τοῦ ζήτησε φώτιση (σοφία), γιὰ νὰ ξεχωρίζῃ τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακὸ καὶ δικαιοσύνη, γιὰ νὰ κυβερνάῃ τοὺς ὑπηκόους του. Ὁ Θεὸς εὐχαριστήθηκε πολὺ ἀπὸ τὴν γνωστικὴ αὐτὴ ζήτηση τοῦ Σολομῶντα καὶ γιὰ νὰ τὸν ἀνταμείψῃ τοῦ ἔδωσε ὄχι μόνο σοφία καὶ δικαιοσύνη, ἀλλὰ καὶ πλοῦτη καὶ μακροβιότητα. Ἀπόδειξη τῆς σοφίας του εἶναι καὶ ἡ λύση πού ἔδωσε στὸ παρακάτω δύσκολο ζήτημα: Τοῦ παρουσιάστηκαν μιὰ ἡμέρα δυὸ γυναῖκες καὶ τοῦ ζήτησαν νὰ τοὺς λύσῃ τὴν διαφορά τους, σὲ πᾶ ἀπὸ τίς δυὸ ἀνήκει ἓνα μικρὸ παιδί πού εἶχαν μαζί τους, ἐπειδὴ ἡ κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὲς ἔλεγε ὅτι ἦταν δικό της. Εἶχε συμβῆ νὰ κοιμῶνται στὸ ἴδιο σπίτι μὲ τὰ νεογέννητα παιδιά τους. Ἀλλὰ ἡ μιὰ τὴν νύχτα ἐπλάκωσε τὸ παιδί της καὶ πέθανε· ὅταν δὲ τὸ κατάλαβε, τὸ ἔβαλε στὴν ἀγκυλιὰ τῆς ἄλλης καὶ τῆς πῆρε τὸ δικό της πού ζοῦσε, χωρὶς αὐτὴ νὰ τὸ πάρῃ εἰδηση. Τὸ πρῶτ' ὅμως πού ζύπνησε τὸ κατάλαβε καὶ ἐζήτησε ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ πραγματικὸ της τὸ παιδί. Αὐτὴ ὅμως ἀρνιόταν, λέγοντας πῶς εἶναι δικό της. Γιὰ τὴν λύση τοῦ ζητήματος ἤρθαν στὸν Σολομῶντα. Ὁ βασιλιάς

τότε, μιὰ καὶ εἶδε πῶς καὶ οἱ δυὸ ἐπέμεναν πῶς εἶναι τῆς κάθε μιᾶς, ἐζήτησε νὰ τὸ κόψουν στὴν μέση μὲ ἓνα μαχαῖρι καὶ νὰ πάρουν ἀπὸ ἓνα κομμάτι. Τότε φανερώθηκε ἡ ἀλήθεια. Ἐκείνη ποὺ εἶχε κλέψει τὸ παιδί ἀπὸ τὴν ἄλλη ἔλεγε νὰ τὸ κόψουν, ἐνῶ ἡ ἄλλη, ποὺ ἦταν πραγματικὰ δικό της καὶ τὸ ἐπονοῦσε, ἔλεγε ὄχι καὶ μάλιστα τὸ ἔδινε καὶ στὴν ἄλλη, ὑπολογίζοντας πῶς ἔτσι τοῦλάχιστον θὰ ἐζοῦσε. Ἀπ' αὐτὸ ὁ Σολομῶν κατάλαβε ὅτι ἦταν τῆς δεύτερης καὶ διέταξε νὰ τῆς τὸ δώσουν.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σολομῶντα ἦταν εἰρηνική. Ἐφτιασε στρατὸ καὶ στόλο καὶ ὠχύρωσε τὶς περισσότερες πόλεις τοῦ βασιλείου του. Ἐπροστάτεψε τὶς τέχνες, τὴν ναυτιλία καὶ τὸ ἐμπόριο, καὶ ἔτσι κατάφερε οἱ ὑπῆκοοί του νὰ γίνουν ὅλοι σχεδὸν πλούσιοι. Στὴν πρωτεύουσά του Ἱερουσαλήμ, ποὺ καὶ αὐτὴν τὴν ὠχύρωσε, ἔκτισε πολὺ ὁμορφα παλάτια γιὰ τὸν ἑαυτό του· μάλιστα τὸ κάθισμά του τὸ ἔφτιασε ἀπὸ χρυσάφι καὶ κόκκαλα ἀπὸ ἐλέφαντα. Ἡ δύναμή του καὶ τὰ πλούτη του ἔγιναν ξακουστά σ' ὅλο τὸν κόσμο. Μιὰ μάλιστα βασίλισσα, ἡ βασίλισσα τῆς **Σαβὰ** τῆς Ἀραβίας, ἦρθε μόνη της γιὰ νὰ τὸν γνωρίσῃ καὶ νὰ θαυμάσῃ τὴν σοφία του.

Τὸ μεγαλύτερο ὅμως ἔργο ποὺ ἔκανε ὁ Σολομῶντας καὶ τὸ ὁποῖον τὸν ἐδόξασε πάρα πολὺ, εἶναι ὁ ναὸς ποὺ φέρνει τὸ ὄνομά του. Τὸν ναὸ αὐτόν, ὁ ὁποῖος εἶχε μᾶκρος σαράντα πῆχεις, πλάτος εἴκοσι πῆχεις καὶ ὕψος πέντε πῆχεις, τὸν ἄρχισε στὸ τέταρτο ἔτος τῆς βασιλείας του καὶ τὸν ἐτελείωσε μέσα σὲ ἐπτάμιση χρόνια. Περισσότεροι ἀπὸ 150 χιλιάδες τεχνῖτες ἐργάστηκαν γιὰ τὴν κατασκευὴ του. Τὴν ξυλεία ποὺ χρειάστηκε τοῦ τὴν ἔστειλε ἀπὸ τὸ ὄρος Λίβανο ὁ φίλος του βασιλιάς τῆς Τύρου τῆς Φοινίκης **Χιράμ**. Ὁ ναὸς ἐσωτερικά, καθὼς καὶ τὰ σκεύη του, ἦταν ἀπὸ χρυσάφι, ἐξωτερικά δὲ εἶχε δυὸ πολὺ μεγάλες αὐλές. Διηρεῖτο δὲ εἰς δύο μέρη: στὸ **ἅγιον**, καὶ στὰ **ἅγια τῶν ἁγίων**. Στὸν ναὸ αὐτό, στὸν ὁποῖον μετέφεραν ἀπὸ τὴν σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου, ποὺ εἶχε ὁ Δα-

βιδ ἐπάνω στὸ λόφο Σιών, τὴν κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, ὁ Σολομώντας κατὰ τὰ ἐγκαίνιά του εὐχαρίστησε τὸν Θεὸ μὲ μιὰ πολὺ ὠραία προσευχὴ του. Ἀπὸ τότε ὁ ναὸς αὐτὸς ἐπιστεύονταν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους ὡς «**παλάτι τοῦ Θεοῦ**» καὶ ὅλες οἱ θυσίες μόνον ἐδῶ ἔπρεπε νὰ προσφέρονται. Ἡ μεγάλη σοφία τοῦ Σολομῶντα φαίνεται καὶ ἀπὸ τὰ βιβλία πού ἔγραψε· τέτοια εἶναι οἱ **Παροιμίες**, στίς ὁποῖες δίνει ὠραίες συμβουλές, τὸ **Ἄσμα Ἀσμάτων**, στὸ ὁποῖον προφητικὰ κάνει λόγο γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὁ **Ἐκκλησιαστής**, στὸ ὁποῖον γράφει πόσο μάταιος εἶναι ὁ κόσμος. Ὁ Σολομώντας στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ἔπεσε σὲ ἀρκετὰ σφάλματα. Ἐμιμήθηκε στὴν ζωὴ του τοὺς εἰδωλολάτρεις βασιλιάδες καὶ ἐπῆρε καὶ γυναῖκες ἀλλόφυλες· μάλιστα δὲ γιὰ χατῆρι τους, τοὺς ἔκτισε καὶ εἰδωλολατρικούς ναοὺς, στοὺς ὁποίους πολλὲς φορὲς πήγαινε καὶ ὁ ἴδιος. Γι' αὐτὸ καὶ ἐτιμωρήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ μὲ πολλὰ πίκρες καὶ συμφορὰς. Ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς τοῦ εἶπε ὅτι μετὰ τὸν θάνατό του, τὸ βασίλειό του θὰ χωρισθῇ σὲ δύο κομμάτια καὶ ὅτι τὸ μεγαλύτερο θὰ πάρῃ ὁ δοῦλος του καὶ τὸ μικρότερο ὁ διάδοχός του. Ὁ Σολομώντας πέθανε, ἀφοῦ ἐβασίλευσε σαράντα χρόνια, καὶ τὸν ἔθαψαν στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἄ Ο Ροβοάμ

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Σολομῶντα, βασιλιᾶς ἔγινε ὁ υἱός του Ροβοάμ. Αὐτός, μετὰ τὴν ἀνακήρυξή του πού ἔγινε στὰ Ἱεροσόλυμα, ἐπῆγε κατόπιν στὴν πόλη Συχὲμ γιὰ τὸν ἐπίσημο ἐνθρονισμό του. Ἐκεῖ, γι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, εἶχε καλέσει τοὺς ἀρχηγούς τοῦ λαοῦ. Αὐτοὶ τότε βρῆκαν τὴν εὐκαιρία νὰ παρακαλέσουν τὸν Ροβοάμ νὰ τοὺς λιγοστέψῃ τοὺς μεγάλους φόρους πού εἶχε βάλει ὁ πατέρας του, γιὰ νὰ φτιάσῃ τὸν ναὸ καὶ τὰ ἄλλα κοινωφελῆ ἔργα. Ὁ Ροβοάμ ἀντὶ νὰ δώσῃ εὐνοϊκὴ ἀπάντηση στὸ δίκαιο αὐτὸ αἴτημά τους, ἀπάντησε ἀρνητικὰ. Δὲν ἄκουσε τίς γνώμες τῶν πιδ γερων-

τοτέρων, πού τὸν ἐσυμβούλεψαν νὰ δεχθῆ τὴν λογικὴ παράκληση τῶν ὑπηκόων του, ἀλλὰ παρασύρθηκε ἀπὸ τὶς συμβουλές τῶν νέων πού συναναστρεφόταν καὶ δὲν δέχθηκε τὴν ἐλάφρωση τῶν φόρων. Μάλιστα τοὺς εἶπε μὲ αὐθάδεια: «ἐὰν ὁ πατέρας μου σᾶς ἐτιμωροῦσε μὲ ἀπλᾶ μαστίγια, ἐγὼ θὰ σᾶς δέρονω μὲ μαστίγια, τὰ ὁποῖα στὸ κάτω μέρος θὰ ἔχουν σφαιρίδια ἀπὸ σίδηρο. Ὁ ζυγὸς πού θὰ σᾶς βάλω θὰ εἶναι πολὺ πιὸ βαρὺς ἀπὸ τοῦ πατέρα μου». Σὰν ἄκουσαν αὐτὸ οἱ Ἑβραῖοι, ἐστενοχωρήθησαν πάρα πολὺ. Οἱ δέκα μάλιστα φυλές ἔκαναν ἀμέσως δῆλωση, ὅτι γι' αὐτὲς δὲν ὑπῆρχε πλέον ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια τοῦ Δαβὶδ καὶ ὅτι ἀποχωρίζονται γιὰ πάντα. Μόνο οἱ φυλές τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμὴν ἔμειναν πιστὲς στὸν βασιλέα Ροβοὰμ καὶ ἔκαναν τὸ βασίλειο τοῦ Ἰούδα μὲ πρωτεύουσα τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ὁ Ἱεροβοὰμ

Οἱ ἄλλες δέκα φυλές, μετὰ τὸν χωρισμὸ τους, ὁ ὁποῖος ἔγινε τὸ 938 π.Χ., ἐδιάλεξαν γιὰ βασιλιᾶ τους τὸν ἀξιωματικὸ τοῦ Σολομῶντα Ἱεροβοὰμ, ὁ ὁποῖος ἦταν παιδὶ τοῦ δούλου του Ναβὰτ, ὅπως εἶχε εἰπεῖ ὁ θεός. Μιὰ ἡμέρα ὁ Ἱεροβοὰμ βρισκόταν σὲ μιὰ πεδιάδα ἔξω ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα· ἐκεῖ τὸν συνάντησε ὁ προφῆτης Ἀχιά, πού ἦταν ἀπὸ τὴν πόλη Σηλὼ καὶ ὁ ὁποῖος ἐφοροῦσε ἓνα καινούργιο φόρεμα. Ἀφοῦ ἔσχισε τὸ φόρεμά του αὐτὸ ὁ Ἀχιά σὲ δώδεκα κομμάτια, εἶπε στὸν Ἱεροβοὰμ: «πᾶρε ἐσὺ τὰ δέκα μέρη, γιατί ἔτσι λέγει ὁ Κύριος, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ. Θὰ μοιράσω τὴν βασιλεία τοῦ Σολομῶντα σὲ δυὸ μέρη, καὶ θὰ δώσω σ' ἐσένα τὶς δέκα φυλές καὶ στὸν υἱὸ του τὶς ὑπόλοιπες δυὸ». Ὅταν ἔμαθε αὐτὸ ὁ Σολομῶντας ἐζήτησε νὰ σκοτώσῃ τὸν Ἱεροβοὰμ· αὐτὸς δὲ γιὰ νὰ σωθῆ ἐπῆγε στὴν Αἴγυπτο στὸν βασιλιᾶ τῆς Σουσακίμ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ ξαναγύρισε μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Σολομῶντα. Μαζὶ μὲ ἐκείνους πού παρουσιάστηκαν στὸν ἐνθρονισμὸ τοῦ Ροβοὰμ στὴν

Συχέμ, ἦταν καὶ ὁ Ἱεροβοάμ. Αὐτὸν ἀνακήρυξαν γιὰ βασιλιᾶ τοὺς κατόπιν οἱ δέκα φυλές τῶν Ἑβραίων ποῦ ἔκαναν ἐπανάσταση κατὰ τοῦ Ροβοάμ. Τὸ νέο Ἑβραϊκὸ βασίλειο ποῦ ἔγινε, ὠνομάσθηκε «**βασίλειο τοῦ Ἰσραήλ**» καὶ ἔκανε γιὰ πρωτεύουσά του στὴν ἀρχὴ τὴν **Συχέμ** καὶ ὕστερα τὴν **Σαμάρεια**. Ὁ Ἱεροβοάμ ἐβασίλευε στοὺς Ἰσραηλιῆτες εἴκοσι δυὸ χρόνια.

Ἡ ὑποδούλωση τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ βασιλείου

Ὁ βασιλιᾶς τῶν Ἰσραηλιτῶν Ἱεροβοάμ, παρ' ὅλον ὅτι ὁ Θεὸς τοῦ ἔδειξε τόση προστασία, δὲν ἔμεινε πιστὸς σ' αὐτόν· καὶ ὄχι μόνον αὐτὸς δὲν τὸν ἐλάτρευε, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπηκόους του παρακίνησε στὴν εἰδωλολατρεία. Γιὰ νὰ μὴν πηγαίνουν στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ προσκυνοῦν στὸν μοναδικὸ Ἑβραϊκὸ ναό, δηλαδὴ τὸν ναὸ τοῦ Σολομῶντα, τοὺς ἔφτιασε δυὸ χρυσᾶ μοσχάρια γιὰ τὴν λατρεία τους, καὶ τὰ ὁποῖα ἔστησε στὰ δυὸ ἄκρα τοῦ βασιλείου του, στὶς πόλεις **Δάν** καὶ **Βαιθὴλ**· ἐπίσης ὤρισε νὰ γίνωνται ἱερεῖς ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν φυλὴ τοῦ Λευΐ, ὅπως εἶχε εἰπεῖ ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τίς ἄλλες φυλές. Ὁ Θεὸς τοῦ παράγγειλε μὲ τὸν προφῆτη **Ἀχιά**, ὅτι αὐτὸς θὰ τιμωρηθῇ μὲ τὸν θάνατο τοῦ παιδιοῦ του καὶ τὸ κράτος του θὰ διαλυθῇ καὶ οἱ κάτοικοί του θὰ διασκορπισθοῦν. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Τὸ παιδί του, ποῦ τὸ ἔλεγαν Ἀβιά, πέθανε μέσα σὲ λίγες μέρες, τὸ δὲ κράτος τοῦ Ἰσραήλ, ὕστερα ἀπὸ ζωὴ 258 χρονῶν, διαλύθηκε, ἀφοῦ ὑποτάχθηκε στὸν βασιλιᾶ τῶν Ἀσσυρίων **Σαλμανασάρ**. Ὁ βασιλιᾶς αὐτός, κατόπιν ἀπὸ πολιορκία τριῶν χρόνων, ἐχυρίεψε τὴν πρωτεύουσα τοῦ κράτους **Σαμάρεια** καὶ τοὺς πρὸ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς κατοίκους της, τοὺς μετέφερε αἰχμάλωτους στὴν πατρίδα του Ἀσσυροβαβυλωνία. Τοὺς ὀλίγους δὲ ἀνθρώπους ποῦ ἔμειναν, τοὺς ἀνακάτεψε μὲ δικούς του ποῦ ἔφερε ἀπὸ τὴν πατρίδα του καὶ ἀπὸ τὸ μῖγμα αὐτὸ προῆρθαν οἱ **Σαμαρεῖτες**, τοὺς ὁποίους περιφρονοῦσαν οἱ ἄλλοι Ἑβραῖοι ὡς κατωτέρους των.

Ἡ Βαβυλωνιακὴ αἰχμαλωσία

Τὸ βασίλειο τοῦ Ἰούδα διατηρήθηκε 130 χρόνια ἀκόμη, μετὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραήλ. Κατεστράφηκε ὅμως καὶ αὐτὸ μὲ τὴν σειρά του, γιατί καὶ πολλοὶ βασιλιάδες του ἦσαν ἀσεβεῖς καὶ ὁ λαὸς ξέφυγε ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ βασιλιάς τῶν Βαβυλωνίων **Ναβουχοδονόσορας** ὁ δευτερός ἐπολιόρηκε καὶ ἐκυρίεψε τὰ Ἱερουσόλυμα. Σ' αὐτὰ μέσα ἔκανε μεγάλα ὄργια. Ἐτύφλωσε τὸν βασιλιά τῶν Ἰουδαίων **Σεδεκία** καὶ ἔσφαξε μπροστὰ του τὰ παιδιά του· ὕστερα δέ, ἀφοῦ τὸν ἔδωσε μὲ ἀλυσίδες, τὸν ὠδήγησε στὴν **Βαβυλώνα**, ὅπου καὶ πέθανε μέσα στὴν φυλακῆ. Ἐλήστεψε ἀπὸ ὅλα τὰ πολύτιμα σκευῆ τὸν ναὸ τοῦ Σολομῶντα καὶ ἔκλεψε τὰ σπίτια τῶν πλουσίων, τὰ ὅποια καὶ κατόπιν ἔκαψε. Ἐγκρέμισε δὲ καὶ τὰ τείχη τῆς πόλης καὶ ἔβαλε φωτιά καὶ τὴν ἔκαψε. Τοὺς κατοίκους δὲ τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅσους δὲν ἔσφαξε, ὠδήγησε δούλους στὴν Βαβυλώνα. Τὸ γεγονός αὐτὸ λέγεται «**Βαβυλωνιακὴ αἰχμαλωσία ἢ μετοικεσία Βαβυλώνος**» καὶ ἔγινε τὸ ἔτος 586 π.Χ. Στὸν δρόμο πρὸς τὴν αἰχμαλωσία οἱ Ἰουδαῖοι ὑπόφεραν πολλὰς πίκρες καὶ βάσανα· τὸν πόνο τους τὸν περιγράφει ὁ 136 ψαλμός, τὸν ὅποιον ἔφτιασε κάποιος ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους. Σ' αὐτὸν λέγουν ὅτι ἐκάθησαν καὶ ἔκλαψαν στὶς ὄχθες τῶν ποταμῶν τῆς Βαβυλωνίας καὶ ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ξεχάσουν τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἡ αἰχμαλωσία αὐτὴ διήρκεσε περίπου ἑβδομηῆντα χρόνια. Ὄταν κατέλαβε τὴν Βαβυλωνία ὁ βασιλιάς τῶν Περσῶν **Κῦρος**, ἄφησε τοὺς Ἰουδαίους ἐλεύθερους νὰ ξαναγύρισουν στὴν πατρίδα τους. Τότε πενήντα περίπου χιλιάδες Ἑβραῖοι μὲ ἀρχηγὸ τὸν **Ζοροβάβελ**, μὲ τὴν περιουσία τους ποὺ εἶχαν ἀποκτήσει στὴν Βαβυλωνία καὶ μὲ τὰ ἱερά σκευῆ τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντα, ποὺ τοὺς τὰ ἔδωσαν πίσω, ξαναγύρισαν στὰ Ἱερουσόλυμα. Ἡ πρώτη τους δουλιὰ ἦταν νὰ χτίσουν τὸν ναὸ τους, τὸν ὅποιον καὶ πραγματικὰ ξανάχτισαν. Δὲν ἠσύχασαν ὅμως γιὰ πολλὰ χρόνια, γιατί καὶ ἄλλοι λαοὶ τοὺς

κατάκτησαν με τὴν σειρά τους. Στὴν ἀρχὴ τοὺς κα-
τάκτησαν οἱ Πέρσες, κάτω ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔζησαν
διακόσια περίπου χρόνια. Κατόπιν τοὺς ὑπέταξαν οἱ
Ἕλληνες με τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο καὶ κατόπιν οἱ Πτο-
λεμαῖοι τῆς Αἰγύπτου καὶ οἱ Σελευκίδες τῆς Συρίας.
Ἀπὸ τοὺς τελευταίους ἐλευθερώθηκαν ἀπὸ τοὺς συμ-
πατριῶτες τους **Μακκαβαίους**, γιὰ νὰ ὑποδουλωθοῦν
ὅμως στὸ τέλος καὶ πάλι ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους. Στὴν
περίοδο αὐτὴ ἐγεννήθηκε καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
Χριστός.

ΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΣ

Προφῆτες εἶναι ἅγιοι καὶ σοφοὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁ-
ποῖοι, με τὴν φώτιση τοῦ Θεοῦ, ἐφάνερωναν τὸ θέ-
λημα του καὶ ἔλεγαν στὸν λαὸ νὰ μετανοήσῃ γιὰ τὶς
ἁμαρτίες του. Αὐτοὶ ἐτόνιζαν στοὺς Ἑβραίους τὰ κακὰ
ποῦ τοὺς περίμεναν καὶ με θάρρος ἐμάλλωναν τοὺς
βασιλιάδες τους καὶ τοὺς ἱερεῖς τους, γιὰ τὴν ἀνήθικη
καὶ διεφθαρμένη τους ζωὴ. Γι' αὐτὸ καὶ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς
καταδιώχθηκαν καὶ σκοτώθηκαν. Τόπους γιὰ τὶς δι-
δασκαλίες τους εἶχαν τοὺς δρόμους, τὶς πλατεῖες, τὶς
ἀγορές, τὶς αὐλές τῶν ναῶν καὶ ἀκόμη καὶ αὐτὰ τὰ
βασιλικά παλάτια. Προφῆτες παρουσιάσθηκαν καὶ στὸν
παλιὸ καιρὸ (Νῶε, Ἀβραάμ, Μωϋσῆς, Σαμουὴλ κλπ.),
ἀλλὰ οἱ περισσότεροι ἐφανίσθηκαν στὴν ἐποχὴ ποῦ
οἱ Ἑβραῖοι ἐμοιράσθηκαν σὲ δυὸ βασίλεια. Σ' αὐτοὺς
ὁ Θεὸς ἔδινε τὴν δύναμη νὰ κάνουν καὶ θαύματα ἀκόμη,
καὶ τὸ πιὸ σπουδαῖο σὲ πολλοὺς φανέρωσε πῶς θὰ
στείλῃ γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ κόσμου τὸν μονογενῆ του
υἱό, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἄ Ο Ἡλίας

Ἄ Ο προφήτης αὐτὸς κατάγονταν ἀπὸ τὴν πόλη
Θέσβη καὶ ἔζησε στὸ βασίλειο τοῦ Ἰσραὴλ, ὅταν βα-
σιλιάς του ἦταν ὁ ἀσεβὴς Ἀχαάβ. Ἄ Ο Ἡλίας ἐφοροῦσε
ἓνα προβάτινο δέρμα (μηλωτὴ) καὶ μιὰ ζώνη στὴν
μέση του καὶ ἐζοῦσε σὰν ἀσκητὴς μέσα στὶς ἐρημιές

71
καὶ ἐπάνω στὰ βουνά· στὶς πόλεις κατέβαινε μόνο γιὰ νὰ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι τὸν ἐθεωροῦσαν ἅγιο καὶ τὸν ἐσέβονταν πάρα πολύ. Μιὰ ἡμέρα, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, παρουσιάσθηκε στὸν εἰδωλολάτρη βασιλιᾷ Ἀχαάβ καὶ τοῦ εἶπε ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τιμωρήσῃ αὐτὸν καὶ τὸν λαό του μὲ ξηρασία, πού θὰ κρατήσῃ τρία χρόνια. Ἐπειδὴ ὁ βασιλιᾶς θύμωσε γιὰ τὴν εἰδηση αὐτὴ καὶ ἐζητοῦσε νὰ τὸν σκοτώσῃ, ὁ προφῆτης

Ὁ προφῆτης Ἡλίας

Ἡλίας ἦρθε στὸ χεῖμαρρο **Χερίθ**, πού εἶναι κοντὰ στὸν Ἰορδάνη, καὶ ἐκεῖ ἐζοῦσε κάμποσο καιρὸ μὲ τὸ νερὸ τοῦ ποταμιοῦ καὶ μὲ τροφὲς πού τοῦ ἔφερναν μερικὰ κοράκια. Ὄταν δὲ ξεράθηκε καὶ τὸ ποτάμι, ἦρθε στὴ πόλη **Σαρεπτὰ** τῆς Φοινίκης καὶ ἔμεινε στὸ σπίτι μιᾶς γυναίκας χήρας, ἀπὸ τὸ ἐλάχιστο ἀλευρι καὶ λάδι τῆς ὁποίας ἔζησε τρώγοντας καὶ αὐτὸς καὶ ἡ φτωγὴ γυναῖκα μὲ τὸ παιδί της· εὐλόγησε ὁ Ἡλίας τὸ ἀλευρι καὶ τὸ λάδι καὶ δὲν ἔτελείωσαν, παρὰ μόνον τότε πού

ἐπέρασε τὴν ξηρασία καὶ ἡ πείνα. Τῆς γυναίκας αὐτῆς ὁ προφήτης Ἡλίας ἀνάστησε καὶ τὸ παιδί της, τὸ ὁποῖον ἔτυχε μιὰ ἡμέρα νὰ τῆς πεθάνῃ· ἐφύσηξε τρεῖς φορές στὸ πρόσωπό του καὶ ἡ ζωὴ ξαναῆρθε στὴ θέσῃ της.

Ὅταν ἐτελείωσε ἡ ξηρασία, ὁ Ἡλίας παρουσιάσθηκε στὸν Ἀχαάβ, γιὰ νὰ ἀποδείξῃ καὶ σ' αὐτὸν καὶ στὴν αἰσχροὴ γυναῖκα του Ἰεζάβελ, ἀλλὰ καὶ στοὺς Ἑβραίους ποὺ ἐλάτρευαν τοὺς ψεύτικους θεούς, ὅτι ἡ εἰδωλολατρικὴ τους θρησκεία δὲν εἶναι σωστή. Παράγγειλε νὰ φέρουν οἱ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, μαζί με τοὺς εἰδωλολάτρες πιστοὺς των, ἐπάνω στὸ βουνὸ Κάρμηλο δυὸ μοσχάρια γιὰ νὰ θυσιάσουν ἓνα αὐτοὶ στὸ θεό τους καὶ τὸ ἄλλο αὐτὸς στὸν δικό του τὸν θεό· τοὺς ἐπράσθεσε δὲ ὅτι τὴν φωτιά γιὰ τὴν θυσία καθενὸς μοσχάριου θὰ τὴν στείλῃ, κατόπιν προσευχῆς, ἀπὸ τὸν οὐρανὸ χωριστὰ ὁ θεὸς τους, ἀφοῦ προηγουμένως τὸν παρακαλέσουν. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Ἐβαλαν οἱ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ κομματιασμένο τὸ μοσχάρι τους ἐπάνω στὸ θυσιαστήριον ποὺ ἔφτιασαν, καὶ ἄρχισαν νὰ παρακαλοῦν τὸ θεό τους, γιὰ νὰ στείλῃ φωτιά γιὰ νὰ καῖ· δὲν ἐγινόταν ὅμως τίποτε. Ὁ Ἡλίας τοὺς ἐκοροῖδευε, λέγοντάς τους : «φωναῖχτε πιὸ δυνατὰ, γιατί ὁ θεὸς σας εἶναι κουφός. Ἴσως κοιμᾶται, γι' αὐτὸ περιμένετε νὰ ζυπνήσῃ». Ἀγωνίσθησαν ἀπὸ τὸ πρωῒ μέχρι τὸ μεσημέρι, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιτύχουν τὴν φωτιά ποὺ ἤθελαν γιὰ τὴν θυσία. Κατόπιν ἤρθε ἡ σειρὰ τοῦ προφήτη Ἡλία. Αὐτὸς, ἀφοῦ ἐμάζεψε γύρω ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον τὸν λαόν, προσευχήθηκε στὸν θεὸ καὶ εἶπε : «Θεὸ τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τοῦ Ἰακώβ, ἄς μάθουν οἱ ἄνθρωποι ὅτι σὺ εἶσαι ὁ μόνος ἀληθινὸς θεός». Ἀμέσως κατόπιν ἔπεσε φωτιά ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ ἐκάηκε τὸ μοσχάρι τῆς θυσίας τοῦ προφήτη Ἡλία. Ὁ λαὸς ποὺ παρακολούθησε τὸ θαῦμα αὐτὸ ἐγονάτισε καὶ εἶπε : «αὐτὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς θεός». κατόπιν δὲ ἔπιασε τοὺς 450 ἱερεῖς τοῦ Βάαλ καὶ τοὺς ἔσφαξε κοντὰ στὸ ποτάμι Κισών. Ὁ προφήτης Ἡλίας δὲν ἔδοκίμασε θάνατον· ὁ θεὸς τὸν ἐπῆρε ζωντανόν

στον οὐρανὸ μέσα σὲ μιὰ πύρινη ἄμαξα. Πρὶν γίνῃ ἡ ἀνάληψη τοῦ Ἁγίου Ἁσάτιος στὸν οὐρανὸ, ἄφησε γιὰ διαδοχὸν τοῦ τὸν μαθητὴ του καὶ προφήτη Ἐλισσαῖο. Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν μνήμη τοῦ προφήτη Ἁγίου Ἁσάτιος 20 Ἰουλίου.

Ὁ Ἁσάτιος

Ὁ προφήτης Ἁσάτιος ἦταν υἱὸς τοῦ Ἀμὼς καὶ κατάγονταν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα. Αὐτὸς ἐπροφήτεψε 48 ὁλόκληρα χρόνια καὶ εἶναι ἀπὸ τοὺς πιὸ μεγάλους προφήτες. Τὸ βιβλίον του εἶναι ἀπὸ τὰ ὠραιότερα κομμάτια τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ὁ Ἁσάτιος εἶδε τὸν ἴδιον τὸ θεὸν, καθισμένον ἐπάνω σ' ἓνα ὑψηλὸ θρόνον, καὶ γύρω του τοὺς ἀγγέλους Σεραφίμ μὲ ἕξ πτερὰ τὸν καθένα, οἱ ὅποιοι ἔψελναν τὸν ὕμνον «Ἁγιος, Ἁγιος, Ἁγιος εἶναι ὁ Θεός». Ὁ θεὸς τοῦ ἔδωσε ἐντολὴν νὰ διδάσκη τοὺς Ἑβραίους καὶ νὰ τοὺς τονίξῃ νὰ μένουν πιστοὶ σ' αὐτόν. Ὁ Ἁσάτιος μὲ μεγάλο θάρρος ἀνάλαβε τὸ ἔργο αὐτό. Μὲ συνεργάτη του τὸν εὐσεβῆ βασιλιᾶ Ἐζεκία ἐμάλλωσε τοὺς εἰδωλολάτρεις, γιὰ τὴν ἀγνωμοσύνην τους στὸν Θεόν. «Τὸ βόδι», τοὺς ἔλεγε, «γνωρίζει τὸ ἀφεντικόν του καὶ ὁ ὄνος τὸ σταυλὸν τοῦ κυρίου του, ἐνῶ ἐσεῖς δὲν ξέρετε τὸν θεόν σας. Οὔτε τίς θυσιᾶς σας θέλω, οὔτε τίς προσευχάς σας, γιὰ τὴν χέρια σας εἶναι γεμάτα ἀπὸ αἷμα». Ὁραιότατη εἶναι ἡ προφητεία του γιὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ. Σ' αὐτὴ λέγει ὅτι ὁ Θεὸς θὰ κἀνῃ ἓνα νέον λαόν, ἓνα νέον Ἰσραὴλ, καὶ θὰ στείλῃ τὸν υἱόν του γιὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον. Σ' αὐτὴ, ἐπίσης, κἀνει λόγον γιὰ τὴν γέννησίν του ἀπὸ τὴν παρθένον Μαρίαν, γιὰ τὸν τόπον τῆς καταγωγῆς του, γιὰ τὴν ὀνομασίαν του, γιὰ τὴν διδασκαλίαν του, γιὰ τὸ προσκύνημά του ἀπὸ ἄλλους τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ τὰ πάθη του καὶ τὴν ἀνάστασίν του καὶ τέλος γιὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς Ἐκκλησίας του σ' ὅλον τὸν κόσμον.

Τὸ τέλος τοῦ προφήτη Ἁσάτιος ἦταν μαρτυρικόν· ὁ ἀσεβὴς βασιλιᾶς Μανασσοῦς τὸν σκότωσε μὲ πριόνισμα. Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν μνήμη του στίς 9 Μαΐου.

Ὁ Ἱερεμίας

Ὁ προφήτης Ἱερεμίας ἦταν ἀπὸ τὴν πόλιν Ἀναθώθ καὶ κατάγονταν ἀπὸ τὴν φυλὴ τοῦ Λευὶ. ἔζησε δὲ πρὸ καὶ μετὰ τὴν Βαβυλωνιακὴ αἰχμαλωσία. Στὸ προφητικὸ ἀξίωμα ὁ Θεὸς τὸν ἐκάλεσε, ὅταν ἀκόμη ἦταν εἰκοσιπέντε χρονῶν. Ὁ Ἱερεμίας ἐπροφήτεψε τὴν καταστροφὴ τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα, τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντα, τῆς Ἱερουσαλήμ, καθὼς καὶ τὴν αἰχμαλωσία τῶν κατοίκων της. Αὐτὰ δὲν τὰ ἐδίδασκε μόνο, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔγραψε καὶ σὲ βιβλία καὶ τὰ ἐδιάβαζε ὁ κόσμος. Κάποτε γιὰ νὰ κἀνῃ πιὸ μεγάλη ἐντύπωση ἢ προφητεία του, γιὰ τὴν αἰχμαλωσία καὶ τὴν δουλεία πού περίμενε τοὺς συμπατριῶτες του, παρουσιάσθηκε μιὰ ἡμέρα στὸν κόσμον μὲ δεμένα τὰ χέρια του καὶ χαλκᾶ στὸν λαιμό του. Ὁ Ἱερεμίας ὑπεύθυνος γιὰ τὴν διαφθορὰ τοῦ κόσμου ἐθεωροῦσε τοὺς ἄρχοντες του, τοὺς ὁποίους καὶ ἐμάλλωνε. Γι' αὐτὸ αὐτοὶ ἐθύμωσαν καὶ τὸν ἔβαλαν φυλακῆ. Ὄταν δὲ ἦρθε ὁ Ναβουχοδονόσορας στὴν Ἱερουσαλήμ, διέταξε καὶ τὸν ἀφῆκαν ἐλεύθερο καὶ τοῦ εἶπε κατόπιν ἂν θέλῃ νὰ μείνῃ στὴν Παλαιστίνη ἢ νὰ πάῃ στὴν Βαβυλῶνα. Ὁ Ἱερεμίας ἐπροτίμησε καὶ ἔμεινε στὰ Ἱεροσόλυμα, ἔχοντας γιὰ βοηθό του τὸν μαθητὴ του **Βαρούχ**. Ἐπάνω στὰ ἐρείπια τῆς ἑνδοξῆς αὐτῆς πόλης ἔχυσε πικρὰ δάκρυα. Σῶζεται μέχρι σήμερα τὸ βιβλίον του, πού λέγεται «**θρηνοὶ Ἱερεμίου**», καὶ τὸ ὁποῖον περιέχει τὰ μοιρολόγια του. Τὸ τέλος τοῦ Ἱερεμίας ἦταν μαρτυρικό. Μερικοὶ συμπατριῶτες του Ἑβραῖοι, ἀφοῦ ἐσκοτώσαν τὸν ἑπαρχο **Γοδολία**, πού εἶχε διορίσει ὁ Ναβουχοδονόσορας στὰ Ἱεροσόλυμα, τὸν ἐπῆραν μὲ τὴν βία στὴν Αἴγυπτο, γιὰ νὰ τὸν σκοτώσουν καὶ αὐτὸν ἐκεῖ ἀργότερα, γιὰτὶ τοὺς ἐμάλλωνε πολὺ πού ἔγιναν εἰδωλολάτρες. Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν μνήμη του στὴν 1 Μαΐου.

Ὁ Δανιήλ

Ὁ Δανιήλ σὲ μικρὴ ἡλικία, μαζί μὲ ἄλλους τρεῖς νέους, πού τοὺς ἔλεγαν Ἀνανία, Ἀζαρία καὶ Μισαήλ, ὠδηγήθηκε αἰχμάλωτος ἀπὸ τὸν Ναβουχοδονόσορα στὴν Βαβυλωνά. Ὁ βασιλιάς αὐτὸς ἔδωκε διαταγὴ νὰ πάρουν νέους ἀπὸ καλὲς Ἑβραϊκὲς οἰκογένειες, γιὰ νὰ τοὺς σπουδάσῃ στὴν πατρίδα του καὶ τοὺς χρησιμοποιήσῃ ὕστερα γιὰ ὑπαλλήλους τοῦ παλατιοῦ του. Καὶ τὰ τέσσαρα αὐτὰ παιδιά, ἂν καὶ ἐζοῦσαν μέσα σὲ εἰδωλολάτρες, ὅμως ἐφύλαξαν τὴν θρησκεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Κάποτε ὁ Ναβουχοδονόσορας διέταξε νὰ φτιάσουν ἓνα χρυσὸ ἄγαλμά του, πού νὰ ἔχῃ ὕψος ἐξήντα πῆχες καὶ πλάτος ἕξι, καὶ τὸ ὁποῖον νὰ στήσουν σὲ μιὰ πεδιάδα, γιὰ νὰ τὸ προσκυνήσῃ ὅλος ὁ κόσμος τὴν ἡμέρα πού θὰ ἔκανε τὰ ἐγκαίνια. Αὐτὸ καὶ ἔγινε. Τὴν ὠρισμένη ἡμέρα ἓνας κήρυκας μὲ χωνὶ ἐφώναξε νὰ πέσουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι κάτω καὶ νὰ προσκυνήσουν. Ὁ Ἀνανίας, ὁ Ἀζαρίας καὶ ὁ Μισαήλ ὅμως δὲν ἐσυμμορφώθηκαν, μὲ τὴν δικαιολογία ὅτι αὐτὸ πρέπει νὰ γίνεται μόνο στὸν ἀληθινὸ Θεό. Ὁ βασιλιάς τότε διέταξε νὰ τοὺς ρίξουν μέσα σ' ἓνα καμίνι καὶ νὰ τοὺς κάψουν. Παραδόξως ὅμως τὰ παιδιά δὲν ἐκάηκαν· ἄγγελος τοῦ Θεοῦ εἶχε μεταβάλει τὴν φωτιά σὲ δροσιά. Ὁ Ναβουχοδονόσορας ὅταν εἶδε τὸ θαῦμα αὐτὸ ἔδωσε πιὸ μεγάλες θέσεις στὰ παιδιά καὶ διέταξε ὅλους νὰ σέβωνται τὸν θεὸ τῶν τριῶν αὐτῶν παιδιῶν.

Ὁ Δανιήλ, πού διωρίσθηκε σὲ πολὺ μεγάλη θέση στὸ παλάτι τοῦ Ναβουχοδονόσορα, εἶχε τὴν δύναμη νὰ ξέρῃ καὶ τί θὰ γίνῃ στὸ μέλλον. Ἦταν μέσα στοὺς Βαβυλωνίους, ὅτι ἦταν καὶ ὁ Ἰωσήφ στοὺς Αἰγύπτιους. Ὁ Ναβουχοδονόσορας εἶχε ἰδῆ μιὰ νύχτα ἓνα ὄνειρο, τὸ ὁποῖον ὅμως τὸ πρῶτ' ἔθυμόταν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ σοφοὶ τοῦ βασιλείου του δὲν μπορούσαν νὰ τοῦ τὸ βροῦν καὶ τοῦ τὸ ἐξηγήσουν, ἐκάλεσε τὸν Δανιήλ. Αὐτὸς πραγματικὰ τοῦ εἶπε τὸ ὄνειρο πού εἶδε καὶ τοῦ τὸ ἐξήγησε. «Εἶδες», τοῦ εἶπε, «ἓνα ψηλὸ ἄγαλμα

μέ κεφάλι χρυσό, μέ στήθος και χέρια άσημένια, μέ κοιλιά χάλκινη και μέ πόδια χωματένια. Τό χρυσό μέρος σημαίνει την βασιλεία σου, τό άσημένιο τούς Πέρσες, τό χάλκινο τούς Έλληνες και τό χωματένιο τούς Ρωμαίους. Και τέλος, τό μεγάλο λιθάρι που έγκρέμισε τό άγαλμα αυτό, σημαίνει την βασιλεία του Ίησου Χριστού». Ο Ναβουχοδονόσορας εύχαριστήθηκε πολύ άπ' αυτό και τόν διώρισε διοικητή της

Ο Δανιήλ εις τόν λάκκον τών λεόντων

Βαβυλώνος. Όταν πέθανε ο Ναβουχοδονόσορας και έγινε βασιλιάς ο Πέρσης **Δαρείος**, γιατί στο μεταξύ οι Βαβυλώνιοι είχαν ύποταχθή στους Πέρσες, διώρισε τόν Δανιήλ επίθεωρητή σ' όλους τούς νομάρχες του βασιλείου του. Αυτοί όμως στενοχωρήθηκαν άπ' αυτό και σκέφθηκαν να κάνουν κακό στον Δανιήλ. Έπειδή είχαν ιδή τόν Δανιήλ να κάνει τρεις φορές την ήμέρα την προσευχή του, είπαν στον Δαρείο να άπαγορέψη ένα μήνα να μήν ζητήσει κανείς τίποτε άπό κανένα,

πλὴν ἀπ' αὐτόν. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Ἐπιάστηκε ὁμοῦς ὁ Δανιὴλ νὰ προσεύχεται καὶ ὠδηγήθηκε κατηγορούμενος στὸν Δαρεῖο, ὁ ὁποῖος διέταξε νὰ τὸν ρίξουν μέσα στὸ λάκκο ποῦ εἶχε λιοντάρια γιὰ νὰ τὸν φᾶνε. Αὐτὸ καὶ ἔγινε. Τὰ ἄγρια ὁμοῦς θηρία δὲν τὸν ἐπειραζαν καθόλου· ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ἔφραξε τὰ στόματά τους, παρ' ὅλον ὅτι ἦσαν νηστικά ἕξη ἡμέρες, καὶ αὐτὰ ἤσυχά ἐκάθονταν γύρω του. Ὅταν ἦρθε ὁ Δαρεῖος καὶ εἶδε τὸ πρᾶγμα αὐτό, διέταξε νὰ βγάλουν τὸν Δανιὴλ καὶ νὰ ρίξουν μέσα τοὺς ἐχθρούς του, τοὺς ὁποίους καὶ ἔφαγαν ἀμέσως τὰ λιοντάρια. Ὁ προφῆτης Δανιὴλ ἐπροφήτεψε μὲ ἀκρίβεια τὴν γέννηση τοῦ Χριστοῦ καὶ πέθανε σὲ πολὺ μεγάλη ἡλικία στὴν πόλη Σοῦσα τῆς Περσίας.

Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν μνήμη του στίς 17 Δεκεμβρίου.

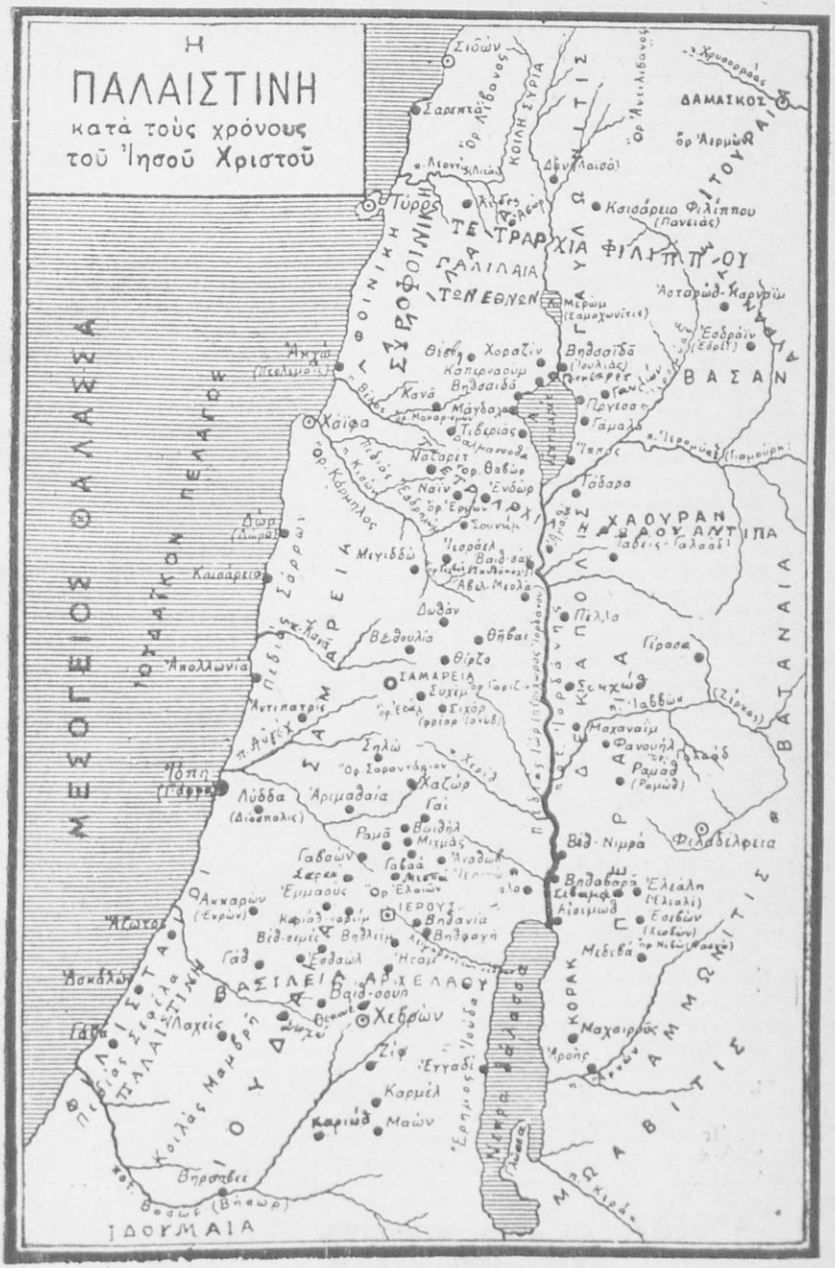
Ὁ Ἰωνᾶς

Ὁ προφῆτης Ἰωνᾶς ἦταν υἱὸς τοῦ Ἀμαθὶ καὶ ἔζησε στὸ βασίλειο τοῦ Ἰσραὴλ. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν πόλη Νινευὴ τῆς Ἀσσυρίας ἦταν μεγάλη ἀσέβεια, διατάχθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ πάη νὰ κηρύξῃ μετάνοια στοὺς εἰδωλολάτρεις κατοίκους τῆς. Ὁ Ἰωνᾶς ὁμοῦς φοβήθηκε καὶ γι' αὐτὸ παράκουσε τὴν διαταγὴ τοῦ Θεοῦ. Ἔρχεται μάλιστα στὴν πόλη τῆς Παλαιστίνης Ἰόππη (Γιάφφα) καὶ ἀφοῦ μπῆκε σ' ἓνα πλοῖο, ποῦ εἶχε καὶ ἄλλους ἐπιβάτες καὶ ἐμπορεύματα, ἀναχώρησε γιὰ τὴν πόλη τῆς Ἰσπανίας Θαρσίς. Μόλις ὁμοῦς τὸ πλοῖο ἀνοίχθηκε στὸ πέλαγος, σηκώθηκε δυνατὸς ἀέρας καὶ τὸ πλοῖο ἐκινδύνευε νὰ βουλιάξῃ. Οἱ ἐπιβάτες τοῦ πλοίου καὶ οἱ ναῦτες του παρακαλοῦσαν τὸν θεό, γιὰ νὰ τοὺς σώσῃ, ἐνῶ ὁ Ἰωνᾶς ἐκοιμόταν στὸ ἀμπάρι του. Ὁ πλοίαρχος μὴ βλέποντας τὸν Ἰωνᾶν, ἀνησύχησε· τρέχει καὶ τὸν βρίσκει καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ προσευχηθῇ στὸν Θεὸ του γιὰ τὴν σωτηρία τους. Κατόπιν ἔβαλαν ὅλοι τους κλῆρο, γιὰ νὰ ἰδοῦν μήπως φταίει κανένας τους καὶ ὁ κλῆρος ἔπεσε στὸν Ἰωνᾶ. Τὸν ἐρώτησαν τί συνέβαινε καὶ αὐτὸς τοὺς διη-

γήθηκε ὅλη τὴν ἀλήθεια. Μετὰ δὲ ἀπ' αὐτό, τοὺς παρακάλεσε νὰ τὸν ρίξουν στὴν θάλασσα καὶ αὐτοὶ νὰ συνεχίσουν τὸ ταξίδι τους. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Ἀμέσως ἔγινε ἡσυχία στὴν θάλασσα καὶ τὸ πλοῖο ἐξακολούθησε τὸ ταξίδι του γιὰ τὴν Ἰσπανία. Ὁ Ἰωνᾶς ὅμως δὲν ἐπνίγηκε. Ὁ Θεὸς διέταξε καὶ τὸν κατάπιε ἓνα μεγάλο ψάρι (κῆτος), τὸ ὁποῖον καὶ τὸν ἐξέρασε, ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύχτες παραμονῆς καὶ προσευχῆς μέσα στὴν κοιλία του, στὴν παραλία τῆς Παλαιστίνης ζωντανό. Τότε ὁ Ἰωνᾶς γονάτισε καὶ ἐζήτησε συγχώρεση ἀπὸ τὸν θεό, γιὰ τὴν παρανομία ποὺ ἔκανε. Ὁ Θεὸς τὸν ἐσυγχώρησε, ἀλλὰ συνάμα τὸν διέταξε γιὰ δευτέρη τὴν ἄρα νὰ πάη νὰ κηρύξη στοὺς κατοίκους τῆς Ἀσσυριακῆς πρωτεύουσας **Νινευῆς**. Πραγματικὰ πῆγε καὶ ἐδίδαξε καὶ οἱ Νινευῆτες ἐσώθηκαν. Μετὰ τὸ κήρυγμά του, βγήκε ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη καὶ ἐκάθησε κάτω ἀπὸ μιὰ μικρὴ καλύβα, ποὺ μόνος του ἔφτιασε, γιὰ νὰ ἰδῆ τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ Θεὸς διέταξε καὶ ἐφύτρωσε μιὰ κολοκυθιά, ἡ ὁποία ἐμεγάλωσε ἀμέσως καὶ ἐκρατοῦσε σκιά ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ Ἰωνᾶ. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἐκράτησε πολὺ τὴν νύχτα ἓνα σκουλήκι ἔφαγε τὴν ρίζα της καὶ ἡ κολοκυθιά ξερᾶθηκε. Δὲν ἔφτασε δὲ μόνον αὐτό, γιατί ἐφύσηξε καὶ πολὺ δυνατὸς ζεστὸς ἀέρας τὴν ἄλλη ἡμέρα τὸ πρωτὶ καὶ ὁ Ἰωνᾶς ἀπὸ τὴν λύπη του καὶ τὴν ζέστη τὴν μεγάλη ἐλιγοψύχησε. **«Καλλίτερα νὰ πεθάνω»**, εἶπε, **«τώρα ποὺ ἔχασα τὴν κολοκυθιά, παρὰ νὰ ζῶ»**. Ὁ Θεὸς τότε τοῦ εἶπε : «ἐσὺ Ἰωνᾶ λυπήθηκες γιὰ τὸ ξέραμμα τῆς κολοκυθιάς, γιὰ τὴν ὁποία δὲν ἔκανες κανένα κόπο. Ἐγὼ δὲν ἔπρεπε νὰ λυπηθῶ νὰ καταστρέψω τὴν Νινευὴ ποὺ ἔχει 120 χιλιάδες ἀνθρώπους καὶ τόσα πολλὰ ζῶα»; Τὰ τρία ἡμερόνυχτα, ποὺ ἔμεινε ὁ Ἰωνᾶς μέσα στὴν κοιλία τοῦ κήτους, σημαίνουν, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς εἶπε, τὴν τριήμερο ταφὴ καὶ ἀνάστασι τοῦ Σωτῆρος μας. Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν μνήμη τοῦ Ἰωνᾶ στὶς 21 Σεπτεμβρίου.

Η
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ
κατὰ τὸς χρόνους
τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελίς

·Η δημιουργία τοῦ κόσμου.....	4
·Η δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου.....	4
·Η παρακοή τῶν πρωτοπλάστων.....	5
·Η τιμωρία τῶν πρωτοπλάστων.....	6
·Ο Κάϊν καὶ ὁ Ἄβελ.....	8
·Ο κατακλισμός.....	9
·Ο πύργος τῆς Βαβέλ.....	11
·Οἱ πατριάρχες.....	12
·Η κλήση τοῦ Ἀβραάμ.....	12
·Ο χωρισμός τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ Λώτ.....	14
·Η θυσία τοῦ Ἰσαάκ.....	15
·Ο γάμος τοῦ Ἰσαάκ.....	16
·Ο Ἠσαῦ καὶ ὁ Ἰακώβ.....	18
·Η φυγή τοῦ Ἰακώβ.....	20
·Η ἐπιστροφή τοῦ Ἰακώβ.....	21
·Η πώληση τοῦ Ἰωσήφ.....	23
·Η φυλάκιση τοῦ Ἰωσήφ.....	25
·Η ἀπελευθέρωση καὶ ἡ δόξα τοῦ Ἰωσήφ.....	27
·Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ εἰς τὴν Αἴγυπτο.....	29
·Η φανέρωση τοῦ Ἰωσήφ.....	30
·Ο Ἰακώβ στὴν Αἴγυπτο.....	32
·Ο ἀρχηγός τῶν Ἑβραίων Μωϋσῆς.....	34
·Οἱ δέκα πληγές τοῦ Φαραῶ.....	36
·Η ἔξοδος τῶν Ἑβραίων καὶ ἡ διάβαση τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσης.....	37
·Οἱ δέκα ἐντολές.....	40
·Η θρησκευτικὴ ὀργάνωση τῶν Ἑβραίων.....	42
·Η περιπλάνηση τῶν Ἑβραίων καὶ ὁ θάνατος τοῦ Μωϋσῆ.....	44
·Η κατάκτηση τῆς Χαναάν καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ.....	46
·Ο εὐσεβῆς Ἰώβ.....	48
·Οἱ κριτές.....	50
·Ο Σαμψών.....	51
·Ο Γεδεών.....	53
·Ο Ἡλὶ.....	55
·Ο Σαμουὴλ.....	55
·Η καλὴ νύφη Ρουθ.....	56
·Ο Σαούλ.....	58
·Ο Δαβὶδ καὶ ὁ Γολιάθ.....	59
·Ο βασιλεὺς Δαβὶδ καὶ ἡ ζωὴ του.....	62
·Ο Σολομῶντας.....	64
·Ο Ροβοάμ.....	66
·Ο Ἱεροβοάμ.....	67
·Η ὑποδούλωση τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ βασιλείου.....	68
·Η Βαβυλωνιακὴ αἰχμαλωσία.....	69
·Οἱ προφῆτες.....	70
·Ο Ἡλίας.....	70
·Ο Ἡσαίας.....	73
·Ο Ἱερεμίας.....	74
·Ο Δανιὴλ.....	75
·Ο Ἴωνᾶς.....	77

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ :

- 1) Ἱερὰ Γεωγραφία (ἔκδοσις στ')
- 2) Κατήχησις
- 3) Λειτουργικὴ
- 4) Κασσιανή, ἡ μοναχὴ καὶ ποιήτρια
- 5) Ἑρμηνεῖα Κυριακῶν εὐαγγελίων
καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ Ὄρους ὁμιλίας
- 6) Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης